

Vipavski glas

letnik XXII oktober 2007/št. 82

Po trgatvi

Osamljeni ostali
so lepi vinogradi ...
Ostal je v njih
samo jesenskih
sapic dih.

Utihnili so črički in trgači.
So zadnje jagode
otroci pozobali
in med rumenim listjem
že črički so zaspali.

Zdaj trudna trta
se spet bo odpočila,
da bo prihodnjo jesen
presladko vince
nam v sode spet nalila.

Tonca Breščak

Naslovnica

Gradnja avtoceste Podnanos - Razdrto

Fotografija: Oton Naglost

Vipavska trgatve 2007

7. septembra 2007 smo v KSD Vipava pripravili že sedmo otvoritev Vipavske trgatve. Prireditev, ki se bliža svoji 50-letnici. Navdušenje, s katerim smo začeli pred sedmimi leti, je bilo letos še posebej lepo poplačano. Če odmislimo nekaj 100 vloženih ur, obilo truda in neprespanih noči,

nam je letošnja prireditev najbolj uspela. S tem mislim na organizacijo, potek, število nastopajočih (okrog 300), še približno toliko angažiranih in pa seveda na okrog 10.000 obiskovalcev v vseh petih dneh prireditve.

Kot vam je že znano, že sedem let ne pobiramo vstopnine, zato pa je potrebno toliko več truda za pokritje stroškov prireditve, ki zadnja leta znašajo okrog 20.000 EUR. To ni malo denarja, vendar v času, v katerem živimo, se brez plačila vsakemu kakor koli angažiranemu ne zgodi nič.

Veliko pobud prihaja od občanov, da bi prireditev morala imeti 'povorko'. V ta projekt sem letos vložil precej truda. Osebo sem se udeležil sestankov po krajevnih skupnostih, kamor so me povabili, in jim predstavil zadevo. Pripravo in nastop bi organizator plačal, vendar ni bilo niti enega odziva.

Ker glavno breme priprave, organizacije, vodenja in izvedbe pade na enega človeka, ponujenega in vidnega pa je bilo veliko,

VIPAVSKA TRGATEV 2007 VSTOP PROST

četrtek, 6. septembra

ob 18. uri - KULTURNI DOM - otvoritev razstave "Življenje ujeto v kamnu"

ob 20. uri - FARNA CERKEV - koncert CPZ župnije Sv. Stefana

petek, 7. septembra

ob 19. uri - DVOREC ZEMONO - otvoritev slikarske razstave "DUKA 2007"

ob 20. uri - Trg PAVLA RUŠTA - otvoritvena slovesnost "VIPAVSKA TRGATEV 2007"

subota, 8. septembra, osrednji trg v Vipavi

ob 10. uri - start gorsko-kolesarske dirke za državno prvenstvo na Nanos

ob 15. uri - tekmovalni jadranski padalci v skokih na cilj

ob 21. uri - "OTROGATVENI ROK ŽUR" s skupinami

predskupina **SABALMOZA** in **DJ LOVRO**
ZABLJUENA GENERACIJA
KINGSTON

nedelja, 9. septembra, osrednji trg in park Lanthier in Vipavi

od 9. ure dalje - SEJEM OBRTI IN PODJETNIŠTVA, degustacija vipavskih vin

razstava grozdja in izdelkov ljubiteljske umetnosti, športna

tekmovanja v balinanju in košarki

ob 12.30 - nastop ekipe v klasični dresuri konj

ob 13.30 - dobrodelna nogometna tekma

ob 15. uri - nastop šolanih psov SKD Ajdovščina

ob 16. ure dalje - osrednja prireditev z nastopom pihalne godbe Vrhpolje-Vipava, blagoslov mošta, slovenska vinska kraljica, razglasitev kraljice vina ZELEN 2007, razglasitev najbolje ocenjenih vin in najlepše urejenega vinograda, nastop skupin

OKROGLI MUZIKANTJE
TURBO ANGELS

ob 22. uri **VELIKI OGNJEMET**

LUNA PARK • SREČOLOV

generalni pokrovitelj

AGROIND VIPAVA 1894 VIPAVA d.d.

sopokrovitelj

OBČINA VIPAVA

spenzorji

Nova KBM

Vipava za stalno pomoč in temeljito ureditev kraja po prireditvi. Zahvaljujem se tudi vsem prebivalcem Vipave, katerih morda prireditve ne zanima, morajo pa v dneh dogajanja malo potrpeti. Oproščam se stanovalcem Na hribu in Pod gradom, katerim je ognjemet morda onesnažil strehe in dvorišča, toda saj dež in naša vipavska burja to tudi sama sanirata in prepričan sem, da danes, ko to pišem, ni prav nobenih posledic več.

S pogleda organizatorja je Vipavska trgatve 2007 lepo uspela, kako ste bili zadovoljni vi, pa presodite sami.

Boris Ličen

Na letošnji Vipavski trgatvi so sodelovali tudi člani društva »Julka« iz pobratene občine Lumbin v Franciji.

Najprej sta Vipavo obiskala dva člana, Monique in Laurent, ki je z igranjem na lajno popestril četrtkovo popoldne na Glavnem trgu in pokoncertni večer pred cerkvijo v Vipavi. Zvoki lajne (barbarskih orgel po prevodu iz francoščine -»orgue de barbarie«) so bili res nekaj novega in zanimivega v našem kraju.

Po njunem odhodu je v Vipavo prispela delovna ekipa društva. Namen njihovega obiska je bil spoznati naša vina in pripraviti različni material za njihovo predstavitev v svoji občini v Franciji.

Program njihovega tridnevnega obiska v naši občini je bil natrpan in je devetčlansko ekipo (Gisele, Daniel, Marie-Claude, Hinko, Blandine, Francoise, Andre, Marie France, Guy) kar izmučil. Po prihodu v petek popoldne so se zvečer že udeležili otvoritve slikarske razstave na Zemonu, nato prisostvovali na Trgu Pavla Rušta otvoritveni slovesnosti Vipavske trgatve 2007 in si še ogledali razstave v Stari šoli.

V soboto so se v Ložah pri Benčinovih pridružili trgačem in v vinogradu nad loškim gradom in nato pod Gočami pridno trgali do popoldanskih ur. V sončnem dnevu je delovne kapljice znoja s trgači delil tudi predsedniški kandidat

Lojze Peterle in s francoščino očaral člane francoske ekipe. Po trgatvi in ogledu Benčinove kleti je sledila degustacija vin v TIC Vipava, zvečer pa srečanje z bivšim podžupanom Marijanom Furlanom na njegovi domačiji v Podnanosu.

Tudi nedelja ni bila namenjena oddihu. Že dopoldne se je bilo treba pridružiti domačim vinarjem in pripraviti stojnico. Z domiselno predstavitvijo svojega kraja (s plakati) in nudenjem degustacije

proizvodov iz njihove doline (dolina Isere pod pogorjem Chartreuse) so poželi kar veliko zanimanja obiskovalcev praznika trgatve. Bili so deležni tudi obiska članov zbora Ipavska in staršev ter otrok iz nogometnega kluba v Vipavi. Z obojimi so namreč po gostovanju v Franciji že stari znanci. V popoldanskih urah so si pod strokovnim vodstvom ogledali vipavsko klet in degustirali vina, ki jih proizvaja.

Za konec dneva so si prihranili obisk zborovskih vaj zbora Ipavska, uživali v njihovem petju in skupaj z njimi zaključili večer z ogledom ognjemeta.

Vida Babič

IZ NAŠE PRETEKLOSTI

Svetovna vojna 1940 - 1943

SPOMINI IZ MOJEGA VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA V 42. LETU STAROSTI

3. del

En dan sta utekla dva ujetnika iz taborišča. Naši skupini so dali neprijetno delo. Morali smo žeti v vročem poletnem soncu travo in trnje, da bodo imele straže bolj prost pogled do omrežja - slučajno, ako bi hotel še kateri uteči in da bodo lažje streljali vanj, saj sta bila dva ustreljena malo poprej, ko smo mi prišli dol. 19.7. sem šel s svojim tovarišem Severjem iz Predjame na Pivki h kmetu delat. Delali smo dve veliki kopi pšenice in jo pripravljali za mlatev. A sedaj sem sklenil, da sem delal zadnjič pri kmetu, ker nama je premalo plačal - je dal vsakemu 15 lir. Mislila sva si - ajdi k vragu ti in tvoje žito - da se bo človek za tak mali denar celi dan žgal na pekočem soncu - še bolj me je razjezilo, ko mi žena piše, da v naših krajih vojaki zahtevajo po 5 lir na uro. Drugi dan sem imel pa še večjo smolo - ko so mene in še druge tri tovariše primorali na prisilno, ne prav lahko delo, in brez vina, jedače in brez denarja. Dopoldne smo res pohajali, a smo popoldne zagledali dopoldansko lenobo. Delo je bilo zelo naporno, posebno za nas, ki ga nismo bili

vajeni. Popravljali smo ob vodi neko zapornico, ki je služila za namakanje polja. Nosili smo po stopnicah cement v vročem julijskem soncu, ki žge tukaj hujše kot pri nas. A kaj še to, ko bi bil vsaj poln želodec - a vojaški riž se je dostim uprl, tako se je tudi meni - kriva je bila temu huda vročina. Pri tem delu sem imel tako močan vid, da sem vedno videl dva moža pred seboj namesto enega. Hvala Bogu, da smo to delo pustili že ob 5. uri zvečer ter jo popihali v vojašnico. Na 19.7. smo zvedeli, da so železni ptiči obiskali sveto mesto ter ga precej razrahljali - spogledali smo se - in naslednja dva dneva tudi časopisov ni bilo. To nekaj pomeni. Rjavi vojaki so pa peli in godli, se veselili in kričali, da je bilo joj.

V noči 22.7. sem imel grozne sanje - tako težkih sanj še nisem imel v svojem življenju. Bog ne daj, da bi se mi uresničile. Sanjalo se mi je, da so vdrli grozni vojaki z mrtvaškimi glavami skozi vrata in okna v našo sobo ter so nas napadli s strojnicami. V tej grozi sem se zbudil in obenem zavpil kot mašina na vse grlo - ojoj ojoj - na pomoč - pa s čim, saj v naši sobi ni

nobeden imel puške za obrambo. Ta krik je zbudil vse moje tovariše in jih spravil pokonci. Nek mlad sergente iz sosednje sobe priteče pogledat, kaj da je in kdo je tako zakričal. Moj bližji tovariš Tone Klančar iz Št. Vida mu pove, da sem sanjal, da sem videl neko mlado dekle. Nato se mi sergente posmeje in me poboža po glavi ter reče - sanjare sanjare - si si signor sergente - sanjare male sta notte. Moj tovariš Bizjak iz Pivke je pa v sanjah prepeval lepe pesmi. Bil je preveč izboren, zato si še ponoči ni dal miru v spanju. To noč nisem več zaspal. Premišljal sem, kaj bi sanje pomenile. Zjutraj so se nekateri smejali, a eni so vzeli stvar resno, da to nekaj pomeni, več slabo kot dobro. Posebno naš tovariš Flego iz Istre, ki je bil najbolj boječ med nami, mi je rekel - brate - sve to još se hoče uresničiti. Jaz mu rečem - ne boj se, brate, to so samo sanje.

V nedeljo, 25. julija, je preteklo ravno 29 let, odkar se je začela grozna svetovna vojna. To noč je imel moj prijatelj Žvokelj zelo lepe sanje, katere so se tudi uresničile. Takoj zjutraj smo izvedeli, da je črna vlada v naši državi padla. Ob poldnevu je bilo razglašeno po celi državi obsedeno stanje, vsi lokali morajo biti zaprti po sedmi uri in vsa črna vojska se mora javiti kraljevi vojski in mora zamenjati barvo. Opoldan ni bilo slišati po radiu nobenega vojnega sporočila. Preobrat je na vratih. Med vojaki je zavladalo veselje ter upanje, da bo vojna kmalu končana. A jaz sem si mislil, da bomo videli sproti, kako se bo položaj razvijal. Meni se je zdela ta novica zelo sumljiva in polna zvijače od strani vranov. In res, vojna je šla na vseh frontah z nezmanjšano silo naprej. Ni se videlo nikjer nobene spremembe - kot se je mislilo takoj na začetku preobrata. Dne 1.8. se je raznesla novica takoj zjutraj, da so Nemci zasedli Trst, Reko in Pulj in sploh vso Jadransko obalo - da bi zabranili, ako bi se izkrcali naši rešitelji. V skrbeh smo bili, kaj bo sedaj z našimi družinami, ki so že tako duševno in telesno izmučene od črnih strahov. 5.8. je poročal radio, da so Nemci iznašli neko grozno orožje - ali je to res, sam Bog ve - in da oni se ne podajo za nobeno ceno. Ravno ta dan sem videl mrtvaški voz, ki je peljal k pogrebu mrtvega angleškega ujetnika. Pokojni vojak je zvedel, da so mu doma celo družino

ubili, ko so bombardirali njegove kraje. Nato je obupal in si prerezal vrat. Tako sem slišal povedati - če je res ali ne - zapisal sem, kar sem slišal od drugih - da se polni počasi moj zapisnik. Še eno so nam povedali ta dan - in to je - da smemo po enkrat na teden pisati domov svojim družinam v slovenskem jeziku. Mislim sem si sam pri sebi - da bi pa vsaj enkrat na teden dobili moji dragi kako sporočilo od mene - ker moja žena mi je pred kratkim pisala, da ni dobila že več kot tri tedne nobenega sporočila od mene - čeprav sem ji jaz pisal že več kot 15krat v tem času. To me je zelo razjezilo, češ - ali je cenzura moja žena ali pa keš.

Sedaj smo spet dobili ukaz, da moramo končati utrdbo za protiletalsko obrambo doli na koncu taborišča ob reki Tena. Prišli smo, da jo bomo oblekli s travnato rušo. Ker je bilo zelo suho, smo morali ledino zalivati ter nositi je bilo treba vodo iz bližnje reke. Ko pridemo na delo, namesto začeti, se poležemo v senco, nekateri zaspajo, drugi se pa gredo kopat v reko - saj se ni nobeden zanimal za to delo, niti noben častnik ni prišel dela pogledat. Zato si lahko mislite, kako smo bili navdušeni mi s častniki vred za taka neumna vojna dela. Meni in vsem mojim tovarišem se je to suženjsko vojaško življenje do grla pristudilo. Hrepeneli in mislili smo le na dom in kdaj se konča to neizmerno vojno gorje, da se enkrat vrnemo domov k svojim dragim. Ubogali smo vedno manj. Vsako jutro se je morala zbrati četa v nastop - a namesto, da bi šli, smo se raje poskrili, kamor se je kdo mogel.

Iz časopisov smo zvedeli, da je priplulo takrat, ko so se naši izkrcali v Siciliji, 3226 ameriških in angleških ladij - a v zraku je *frlelo* nad 2000 zrakoplovcov. 8.8. smo zvedeli, da se je tudi severni medved spustil na divji lov za sovražnikom - in ako je res, da prosijo sovražniki za premirje, ki pa ga najbrž ne bodo dosegli. Medtem pa se mesta na sovražnem jugu sesedajo v razvaline. 8.8. se je izvedelo po radiu, da je bil zračni potres v Milanu, Turinu in Genovi. 13.8. so šle v zrak tovarne za orožje v Termini. Isti dan se je podiral Rim, Milan, Turin in Neapelj. To je danes povedal *boletino*. Najhuje je bil prizadet Milan. Palače in cerkve so se zrušile v kup razvalin. Ogromna

materialna škoda, a o človeških žrtvah niti ni bilo še sporočil, ker niso še bile ugotovljene. 15.8. se je spet drobil Milan v kupe razvalin. A nekaj dni potem je bilo še huje. Bilo je bombardiranih več mest - namreč Turin, Novara, Foggia, Lecce, Bari. Besede preroka Gregorčiča se uresničujejo - pred leti je napovedoval - Italija, kako si lepa in cvetoča - a solze mi zalivajo oči - prišel bo čas, ko se bodo vsa tvoja mesta sesula v razvaline, prah in pepel. Ubogo ljudstvo, da, še bolj ubogi naši bratje, ki so raztreseni po mestih in morajo gledati v strahu to grozoto maščevanja. Smrti morajo noč in dan gledati v oči in dosti jih je že dalo življenje in Bog ve, koliko izmed nas nas še čaka smrt za svobodo, predno se konča ta grozna vojna? Kje je še krvava osveta, ki gotovo pride - in mora priti. Radio je povedal 18.8. ob 1. uri popoldan, da so italijanske in nemške čete po štiridesetih dnevih hude borbe zapustile otok Sicilijo. Dne 20.8. je bombardiralo brez števila letalcev Foggia, Salerno ter vso Kalabrijo. Foggia je vsa v razvalinah, posebno postaja, so povedali vojaki, ki so bili tam dol - da se skoro ne ve, kje je bila.

Drugo noč pa so prileteli spet popravljat Neapelj, Avellino in Benevento. Zvedeli smo tudi, če je res, da so na severu zavzeli mesta Harkov, Smolensk in Minsk Rusi, kar pa tukajšnji *boletino* ni nič še poročal in sploh vse - tudi padec Sicilije, so nam omenili komaj čez nekaj dni. Dne 22.8. se je zvedelo iz časopisov, da so našim sovražnikom napovedali veliko letalsko ofenzivo in da jo bodo izvedli brez usmiljenja - če se jim ne podajo. V petek, 24.8. naj bi se zaključila velika svetovna konferenca, ki bo gotovo prinesla kakih novic. Na ta dan zvečer so se pripeljali sem begunci iz mesta Foggia, ki so pripovedovali grozne stvari od tam dol. Naši kuharji so dobili ukaz, da so jim morali skuhati kavo - prosili so nas kruha, rekli so, da so že tri dni brez hrane.

Dne 25.8. je bombardiralo Berlin v Nemčiji 1000 letalcev. Zmetali so dva milijona kg bomb - to je dva tisoč *kvintalov* železa. Časopisi so 25.8. pisali, da čakajo štiri armade na splošen končni udar - ena v Franciji, ena na Balkanu, na Japonskem in na polotoku. Za dan udara

se ne ve - a to jesen, da je gotov. Vsak dan so se sesedala italijanska mesta v groblje. Niti ne omenjam vseh napadov. Dne 31.8. je trpelo spet pet mest - med njimi tudi mesto Civitavecchia pri Rimu, ki je bilo popolnoma razdejano. Med prvim bombardiranjem je bil razstreljen en ameriški bombnik, iz katerega se je spustil s padalom 25-letni major, ki je izjavil, da ta napad je manjšega obsega in da pride v kratkem še hujši - in res je prišel. Oni major je povedal, da to ni njih barbarstvo - to je vračilo - in da zavezniki med seboj tekmujejo, kdo bo mogel več sesuti in razdejati. Dne 1.9. je govoril papež celemu svetu, da naj se sklene mir čim prej je moč, in da naj dajo državniki vsakemu narodu svoje pravice - lepa misel sedaj, ko je že vse razdejano in je padlo toliko milijonov nedolžnih žrtev. Ta dan 1.9. so spet prišle tri vipavske žene obiskat može. Prinesle so več slabih novic ko dobrih - namreč, da je pri nas huda suša, ki se pozna najbolj na trti - a še hujše nas je oplašilo, da so zasedle vso Pivko nemške čete. Dne 3.9. smo imeli čez dan dvakrat alarm - dan poprej se je sesedlo na kup mesto nedaleč od nas, mesto Pescara - a danes pa Bologna, Novara, Trento in Bolzano. Danes popoldan ni prišlo prav nič pošte. Ta dan se je pomnožila tukajšnja posadka še za dvesto vojakov. Prišli so iz Foggie - pravili so o grozotah, ki so bile tam dol - 22 tisoč je bilo mrtvih. Danes, 5.9. so časopisi prinesli novico, da so se Angleži in Amerikanci izkrcali v Kalabriji - a mi smo za to zvedeli že nekaj dni poprej. S prihodom onih nekaj sto vojakov, ki so pred nekaj dnevi dospeli iz Foggie - smo tudi mi občutili in videli prve znake vojne. Kakšni so bili ti reveži - vsi preplašeni od bombardiranja - blede, uničeni, skoro da so se mi smilili - čeprav so naši sovragi. Ena soba prav v bližini naše spalne sobe je bila polna na pol zblaznelih. Milo so me gledali, ko sem pometal - bil sem v službi ta dan za pometača v njihovi sobi. Mi nismo imeli več drugega dela kot pometati in ubijati bolhe in stenice, ki jih je bilo na milijone - a najbolj nas je pa zanimalo, kako se vojna razvija. Danes, 5.9. je pobegnilo pet italijanskih vojakov - gotovo se bodo skrivali, ker si mislijo, da se bliža vojna svojemu koncu. Naveličali so se dolgega in pustega vojaškega življenja.

dne 7.9. smo imeli spet alarm ponoči, opolnoči - in smo morali vstati tudi mi, kar nas je bilo Slovencev - toda ven nismo šli - s čim bi šli, z metlami - saj orožja nam ne dajo v roke, ker nas predobro poznajo, kakšno navdušenje imamo za njih zmago. Pa saj to pot železnih ptičev ni bilo. Bog ve, kje so razbijali. Ali ta dan so se častniki in orožniki v gručah pomenkovali, češ nekaj se bo zgodilo v kratkem - zakaj Angleži in Amerikanci ne bi prodirali gor po Kalabriji.

In res se je zgodila na mali šmaren 8.9. velika sprememba - nismo dvomili, da je Mati Božja to sprosila. Po večerji gremo trije: jaz, F. Žvokelj in še eden, doma iz Predjame pri Postojni na sprehod - pogledat, kako grozdje zori. Kar se zasliši iz taborišča velikansko vpitje Angležev. Nekaj je spet novega, smo rekli. Naš brivec iz Rihemberga nas dohiti na poti - ko smo se mi trije vračali v taborišče, in kriči za nami - Zvedel sem nekaj novega - Kaj - Verjemite mi ... vojna se je končala ... Italija se je odtrgala od Nemčije in se predala Angliji. Mi nismo tega verjeli - a res je bilo. Povedal je, da je pred kratkim prišla ta vest in da so ljudje jokali od veselja. - Rekli smo, kmalu bomo to izvedeli. Ob mraku je bila sklicana četa v nastop. Stotnik je napravil kratek govor. Rekel je - Fantje, od te ure je Nemčija naš sovražnik. Vojna ni še končana - nastala bo še hujša kot poprej. Bodite hrabri in zvesti domovini, kolikor nam je je še ostalo. Sedaj pojdite lepo mirno spat in premišljuječ, kje so vaše družine in koliko mest je vojna porušila in nedolžnih ljudi pobila, posebno otrok in žen. Kratek je bil govor - nato smo se razšli - a ne spat - eni smo se odpravili po grozdje in smo ga prinesli tudi Angležem, ki so bili zelo veseli in zadovoljni - ker so nas spoznali in so nas imeli zelo radi. Dali so nam cigarete - a jaz sem dobil v dar kos mila za britje. Tisti, ki so bili v zaporu - zaradi one luknje, ki so jo že skoro končali -

za pobegnit - so bili ta večer spuščeni na svobodo. Mi pa nismo mogli spati od veselja - čulo se je petje čez polnoč. Drugo jutro, 9.9. smo že zvedeli dosti novic. Dovoljeno je bilo poslušati radijsko poročilo iz Londona - če je res, da so angleške čete že v Bologni, da pluje naša mornarica po Jadranu - Split da so že zasedle slovenske čete - a tega smo se oplašili - da so Nemci v Trstu. Spomnil sem se na svojo družinico, ki sem jo imel vedno pred očmi - kaj bo z njo - in na ono prerokovanje, da bo ta vojna divjala in se končala v naših krajih. Vse je nestrpno čakalo nadaljnjih poročil, ki bodo še ta dan prispela. Začela se je grozna vojna v Italiji po mestih med nemškimi in italijanskimi četami, ki so ostale za časa njih zveste domovini. V Neaplju so se izkrcali Angleži in Američani. Danes, 10.9. je sporočil radio, da so v Neaplju grozni boji med Nemci ter Amerikanci in Angleži in Italijani. V Porto San Giorgio je položilo orožje 300 Nemcev. V Bologni so Nemci postrelili več italijanskih častnikov. Nad Rim je priletelo neznano letalo in zmetalo nekaj bomb. Tudi oni tukaj pričakujejo kaj podobnega. Od včerajšnjega dne naprej so prevzeli varstvo taborišča Angleži - to so povedali že kdaj, da bodo oni stražili taborišče. Dne 11.9. so že prevzeli Angleži povelje čez vse taborišče. Od danes naprej smo hip na hip pričakovali Angležev - ali pa Nemcev - kdo nas poprej zasede. Italijanskim častnikom so pokradli dosti blaga in ga odnesli na razne kraje. Poročila niso več točna - a kakor kaže, se vojna nagiblje k svojemu koncu.

Kaj se medtem godi v naših krajih, ne vemo prav nič. Moji živci so opešali - zgodi naj se, kar se hoče, samo da bi se še kdaj vrnili domov k svojim družinam. Zdaj moram zaključiti svoj zapisnik, ker je nastala prava zmešnjava in nered, ker se ljudje zgubljajo domov.

Ivan Štekar

Zgodovina je življenje spomina

Letošnja jesen nam je prinesla vrsto proslav, ki so oživele spomine Primorcev in Slovencev na obletnice pomembnih zgodovinskih dogodkov iz časa italijanske okupacije naših krajev in težko pričakovane priključitve Primorske matični domovini. Ustavimo se pri najbolj pomembnih.

80. obletnica ustanovitve TIGR-a na Nanosu

Natanko pred 80 leti se je na Nanosu, gori upora, rodila organizacija TIGR. Tu se je zbrala na sestanku skupinica upornih ljudi in se poimenovala TIGR, kratice za Trst, Istro, Gorico in Reko. To so štirje mejniki dežele, ki ji je zla usoda namenila italijansko fašistično nadvlado. V počastitev tega spomina je bila v Sežani 7. septembra v Kosovelovem domu slavnostna akademija, ki jo je organiziralo Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR. Dvorana je bila nabito polna. Slavnostni govornik je bil pisatelj Boris Pahor. Ob njem sta stopila na oder še predsednik vlade Janez Janša in predsednik društva Marjan Bevk, ki je tudi režiral program. Odmevala je topla slovenska pesem z odlično igro mladih dijakov gimnazije iz Nove Gorice. Globoko v srca se nas je dotaknila gledališka uprizoritev prisega Bevkovega Črnega brata in gledališča izpoved pregnane slovenske učiteljice na jug Italije.

Premje Janez Janša se je dve uri pred proslavo povzpел na Nanos in stal na mestu, kjer so pred 80 leti stali mladi primorski fantje, ki so se odločili upreti raznarodovalni politiki fašizma.« Šele ko stojiš na Nanosu, razumeš ta rodoljubna čustva primorskih ljudi, ki so se borili za svojo domovino«, je v govoru poudaril predsednik vlade Janez Janša in dodal da, »brez 80. obletnice TIGR-a skoraj gotovo tudi 60. obletnice priključitve Primorske, ne bi bilo.«

Špalir za Borisa Pahorja v Kosovelovi dvorani.

Tržaški pisatelj Boris Pahor je s svojo jasno in kleno besedo govoril o domoljubju, narodni zavesti, o zamejstvu in se vprašal ali matica lahko obstoja brez Slovencev v zamejstvu. »Priznati je treba, da je Slovenska narodna identiteta, od katere je odvisen obstoj jezika, še zmeraj v zelo labilnem položaju. Tudi v sami Sloveniji, kjer je pred kratkim v javni razpravi o vprašanju jezika Tone Pavček moral poudariti, da je vse odvisno od zavesti, te pa, dodajam jaz, kot vemo, v Kardeljevem času in v vzgojnem sistemu ni bilo« je povedal v Sežani Boris Pahor. Svoj govor je zaključil z željo mladim tigrovcem, da bi se držali in razširjali misel, ki jo je zapisal Srečko Kosovel leto pred nastankom TIGR-a in ki se glasi: »Naj človek je evropski človek...Bodimo eno po duhu in ljubezni, a ohranimo svoje lastne obraze«.

Cerje - 400 mladih pri spomeniku.

Predsednik društva TIGR Marjan Bevk pa je v svojem razmišljanju ocenil, da je bil TIGR prva protifašistična organizacija v Evropi, ko se je Evropa še dobrikala fašizmu. Ob tej priliki je društvo TIGR v Sežani predstavilo tudi novo knjigo

Zgodba o TIGR-u, ki jo je napisal Silvo Fatur. Na prvih straneh te knjige je zapisano, da je bila organizacija TIGR Primorske ustanovljena 8. septembra 1927 na Nanosu, to je na mali šmaren. Ta datum so potrdili tudi primorski zgodovinarji na podlagi pričevanja Jožeta Žvanuta iz Podrage. Intervju z njim je bil objavljen tudi v Vipavskem glasu št.69/2004.

Društvo TIGR je 7. septembra pred spomenikom na Cerju organiziralo dan domoljubja, kjer se je zbralo okrog 400 mladih šolarjev in dijakov.«Osnovni namen je, da bi pri mladih vzbudili domovinsko ljubezen, ponos, da smo Slovenci, predstavniki malega naroda, vendar z junaško zgodovino in častno preteklostjo«, je na Cerju poudarila članica društva TIGR Mira Cencič. Mladi so ta dan poslušali predavanja o TIGR-u, kulturnem delovanju, šolstvu in duhovščini pod fašizmom. Dan domoljubja je društvo organiziralo v okviru praznovanja 60. obletnice priključitve Primorske k matični domovini in 80. obletnice ustanovitve društva TIGR. Tigrovski duh je tudi danes potreben slovenskemu narodu, da se ne pogrezne pod pritiskom globalizacije velikih evropskih narodov.

60. obletnica vrnitve Primorske k matični domovini Jugoslaviji

Pred tremi leti je bil z zakonom določen praznik vrnitve Primorske matici Jugoslaviji. Jugoslovanska vlada je 10. februarja 1947 podpisala v Parizu mirovno pogodbo. Določila te pogodbe so začela veljati 15. septembra 1947. Tako praznujemo od leta 2005 ta dogodek z državno proslavo na različnih krajih Primorske. Letos, ob 60. obletnici dogodka sta bili celo dve, ena v Novi Gorici, kjer je govoril Janez Stanovnik, in druga v Tatrah v Brkinih. Tu je imel besedo zunanji minister Dimitrij Rupelj. Oba praznika sta seveda povezana z italijansko okupacijo Primorske. V teh dneh pa nas spremlja še spomin na počastitev bazoviških žrtev in kapitulacijo Italije.

Tudi Vipavci so se z drugimi veselili priključitve Primorske k Jugoslaviji in postavili velik slavolok v bližini našega pokopališča. Slavolok so napravili delavci v Lutmanovi žagi. Dela je verjetno vodil Alojz Rovin, ki je bil po poklicu mizar. Po prazniku so slavolok razdrli in lesen material spravili v stavbo ob žagi, imenovano »magazin«. Isti slavolok so potem še večkrat postavili ob raznih državnih praznikih ali obiskih pomembnih gostov ali državnih politikov.

Špalir za Borisa Pahorja v Kosovelovi dvorani.

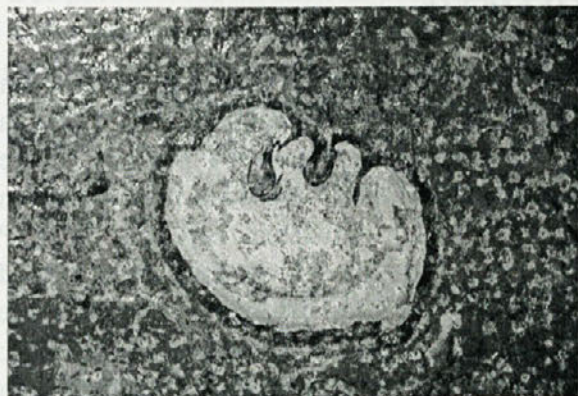
Manifestacija za priključitev k Jugoslaviji, 1946.

Ob priključitvi Primorske k Jugoslaviji je bila na Lijaku velika ljudska manifestacija, ki so se je udeležili tudi številni Vipavci. Z okrašenimi vozovi, kamioni, kolesi so odhajali proti Lijaku in tam dali duška veselju, ki je vladalo med ljudmi, ker so se končno uresničile dolgoletne želje po vrnitvi Primorske k matični domovini. S tem dejanjem je bila vsaj delno poravnana krivica Rapalske pogodbe. Žal, pa je veliki del narodnega telesa ostal za takratnimi državnimi mejami, ki so bile še dolgo let kot železna zavesa in so ločevale ljudi istega naroda. Zato krivice, ki so se zgodile Primorski, še niso v celoti poravnane.

Magda Rodman

Fosili na ogled

V Vipavi je že okrog stopetdeset let postavljena na ogled zbirka fosilov. Veliko rodov je dobesedno hodilo po tej razstavi, pa je nihče ni opazil. No, morda je kdo le videl čudne reči v kamnu, pa ni vedel, kaj bi to bilo. Med leti 1968 - 1975 sem tudi sam pogosto hodil po teh fosilih, pa jih nisem videl.

Rudistna školjka, *Vaccinites cornuvaccinum*

V Stari vipavski šoli, odprti leta 1861, so stopnice, ki vodijo iz pritličja navzgor. Kamen je sivočrni apnenec, v katerem je veliko fosilov. Učitelji, šolarji, obiskovalci pa še kdo so hodili po teh stopnicah in po fosilih. Ali so jih videli? Na odprtju razstave fosilov »Življenje ujeta v kamnu« v avli Kulturnega doma v Vipavi, 6.9.2007, me je mladi geolog Jernej Jež iz Vipave opozoril na »lepega hipurita« v stopnici Stare šole. Torej je to odkritje predvsem njegova zasluga. Šel sem pogledat v Staro šolo in v eni od stopnic veselo presenečen ugledal zares lepo školjko *Vaccinites*, v drugih pa še veliko različnih rudistnih školjk. Najlepše sem fotografiral. Te školjke so še najbolj podobne rogovom. Po ogledu sta se postavili dve vprašanji: kje so lomili kamen za stopnice in ali se da določiti školjke. Za pomoč sem poprosil strokovnjake. Kamnina, iz katere so izdelane stopnice, sodi v lipiško formacijo - severni del, in je temno sivi rudistni apnenec. Kamnolom je bil nekje na severnem Krasu.

Na fotografijah so fosili še kar lepi, za določanje pa premalo razločni. Pomagal sem si z literaturo in nasveti. Akad.prof.dr. Mario Pleničar in dr. Bogdan Jurkovšek sta 1998. leta izdala posebno znanstveno razpravo o tovrstnih fosilih na Krasu. Fosili v stopnicah so na las podobni slikam fosilov v tej razpravi. To mi je potrdil tudi dr. Pleničar. Najlepša sta *Vaccinites cornuvaccinum* in *Eoradiolites colubrinus*. Določljivi so tudi rodovi *Durania*, *Sauvagesia* in *Biradiolites*. Verjetno bi se dalo določiti še kakšno školjko, če bi bile stopnice na fino zbrušene, toda ...

Rudistna školjka, *Eoradiolites colubrinus*

Po prizadevnosti tedanjega vipavskega dekana, znanega Jurija Grabrijana, je bila šola svečano odprta 3.12.1861. Po dobrih sto letih so se stopnice zgladile in postale nevarne, zato jih je leta 1972 obnovil domači mojster Karel Tomažič.

Rudistna školjka, *Sauvagesia sp.*

Vse tri školjke spadajo v geološko dobo kreda.

Po fosilih še vedno hodijo učenci na vaje, obiskovalci na razstave in verjetno hodi po teh stopnicah še kdo. Najbrž bodo obiskovalci šole sedaj bolj pozorni ob pogledu na čudne lise v njih. Za pomoč in podatke se zahvaljujem Jerneju Ježu, Adi Bačar, Borisu Ličnu, Magdi Rodman, Nadi Hoenigman, Jožetu Veselu, dr. Bogdanu Jurkovšku in akad.prof.dr. Mariu Pleničarju.

Stane Bačar

RODBINSKI PEČAT

ZMAGUJOČE ŽIVLJENJE

V tretjem nadaljevanju pripovedujem o o letih 1945 do 1966. Tako omejitvev dogajalnega časa sem si izbrala zaradi zgodovinskih dogodkov: leta 1945 osvoboditve izpod nacizma in 1966 Titovega obračuna z Rankovičem. Zadnji dogodek je bil v mojem dojetju prvi politični preobrat, ki me je vznemiril in resnično zanimal. Leto 1966 je bilo pomembno tudi v osebnem in družinskem življenju - med počitnicami po 3. letniku gimnazije sem se kot natakara zaposlila na SGP

Mama in jaz

še vedno živi v meni - takoj ga prepoznam, ko se pojavi pri mojih vnukinjah in dijakih, zato nisem naivna ne doma ne v šoli.

Mojemu tatu Pavletu bi bila zgodovinska določitev časa v 3. nadaljevanju Rodbinskega pečata verjetno všeč, mama pa bi rekla: Zgodovina gor ali dol, najpomembnejši dogodek 20. stoletja je bilo tvoje rojstvo leta 1948. Celo tata, dober poznavalec zgodovine, bi ji pritrdil. Dodala bi, da je enako pomembno rojstvo Silvinega prvorojenca isto leto. Torej: leta 1948 sva na svet prijokala Danilo Cunja in jaz, še prej pa sta si med ženske naše rodbine izbojevala vstop Rihard Cunja in moj tata Pavle Mercina. Kadarkoli mi je mama pripovedovala o preteklosti, sem vedno hitela spraševati: "In kje je bil takrat tatko?", kot bi se bala, da se ne bosta poročila, saj potem mene ne bi bilo.

In zakaj se Silva in Hermina nista poročili že prej, takoj po l. 1945? Ne vem. Kod sta hodila bodoča očeta? Moj tata se je iz angloameriškega ujetništva vrnil šele 28. 10. 1945. Medtem je bil prvič operiran za dimeljsko kilo.

Primorju Ajdovščina, pridobila delovno knjižico in še pred maturo svojo prvo delovno dobo. Istočasno so to bile moje prve počitnice, ki jih nisem preživela na Gočah. In še nekaj: septembra 1966 smo se iz podnajemniškega stanovanja na Gregorčičevi ulici v Ajdovščini preselili v novozgrajeni blok na Goriški cesti. Borčevsko stanovanje je bilo dodeljeno mami Hermini.

Leta, o katerih bom pisala v 3. nadaljevanju Rodbinskega pečata, so moje otroštvo in mladost, "prvotno besedilo mojega življenja" (Ivan Cankar). V mojem spominu sta neizbrisna dva žalostna dogodka % smrt Danilota Benčina leta 1955 in njegovega očeta Ivana 1960. Za oznako mojega otroštva in mladosti se mi bolj kot Župančičeve besede iz Dume ("Biti mlad, biti v srcu življenja" in "Hodil po zemlji sem naši in pil nje prelesti") zdijo ustrezne Prešernove, "mladost je temna zarja". Prvotni zapisi dogodkov so v mojem spominu neizbrisni, vendar niso samo žalostni - bilo je tudi veliko veselja, predvsem pa sem imela neizčrpne domisljice, kako kljubovati in se upirati. Ta uporniški otrok

Danilo in Vladimir Cunja

Silva je Riharda spoznala v Trstu, moja mama pa je tata poznala že celo življenje, saj sta bila oba doma z Goč. Rihard Cunja (18. 4. 1918- 10.1. 1974) je bil rojen v Loki pri Črnem Kalu. Njegovi bratje Kristjan, Bruno, Ljubo in sestra Marija so tudi živeli v Trstu. Vsi so se bojevali proti fašizmu – kot partizani ali aktivisti.

Obe poroki sta se mi zdeli najpomembnejša povojna dogodka. Danilo Cunja in jaz sva prispevala k tedanjemu izbruhu natalitete. V Sloveniji je na dan mojega rojstva 31. 12. 1948 bilo 1447550 prebivalcev. Od tega se nas je tisto leto rodilo 31538. Naravni prirast je bil 9,5! (http://www.stat.si/letopis/2005/04_05/04_05_05.htm?jezik=si)

Zmagalo je življenje.

Tretja poroka, čeprav dosti kasneje, je bila Jelkina leta 1963. Tudi ona je prvorojenca imenovala Danilo.

SVETLA PRIHODNOST POSTANE SEDANJOST

Veliko smo brali o tem, kako srečni so bili ljudje ob osvoboditvi. Benčinovi so jo (tako mislim danes) sprejemali zadržano. 1945. sta bila doma na Gočah samo Franca in Ivan Benčina. Danilo, edini sin, ob osvoboditvi star komaj 20 let, se je težko ranjen zdravil v bolnišnici. Moja mama Hermina se je zaradi strele v trebuh zdravila v Trstu. Vse do leta 1947 je kot invalid in vojna sirota po avstrijskem vojaku imela v Italiji pravico do zdravljenja in skromne invalidnine. Silva je s partizani "osvobodila Trst" in takoj nadaljevala delo po različnih krajih Primorske, leta 1948, že po poroki, pa je službo prekinila in kot razlog navedla zdravstveno stanje. Ko se je po koncu 2. svetovne vojne na Gočah vzpostavljala nova oblast in izvajala nacionalizacija Habetovega posestva, Benčinovi niso sodelovali.

V 2. nadaljevanju moje pripovedi, objavljene v Vipavskem glasu julija 2007, številka 81, je na zadnji strani fotografija udeležencev zborovanja, ki sem jo rahlo ironično podnaslovlila "Vodilni kadri za svetlo bodočnost". Na fotografiji je tudi Silva (kasneje por. Cunja), vendar Benčinovi niso bili dolgo "kadri". Silva je bila zaposlena le do poroke in Danilo do zgodnje invalidske upokojitve. Dva sodna procesa sta družini povzročila tolikšno trpljenje, da si niso več opomogli, čeprav so bili na prvem oproščeni, na drugem pa Danilo pomiloščen. V vrtincu nasprotujočih si čustev se je mama reševala s ponosom: "V lastno skledo ne bom nikoli pljuvala." Zavedala se je, koliko je prispevala v boju proti fašizmu in k nastanku nove države, njen odnos do nje pa je bil ambivalenten – bala se je vseh neznanih ljudi pa tudi marsikaterega znanca, saj je v vsakem videla

Delavci Infekcijskega oddelka v Ajdovščini

na sodnem procesu pričali proti njim. Niso se mogli izgovarjati na slab spomin, saj so prav sodelovanje z Benčinovimi uveljavljali kot svojo delovno dobo. Takrat sem prvič videla, kako močna in nepopustljiva je mama, ko gre za moralna vprašanja.

Oče je bil glede svojih zadev redkobeseden. Vem samo, da je bil kratek čas upravnik hotela v Ajdovščini. Težko si ga predstavljam v tej vlogi. Bil je sicer delaven, sposoben in pošten, med gosti pa se je najbrž bolj slabo sukal. Nimam podatkov o njegovem vstopu v KP Jugoslavije, vem pa, da

vohljača in ovaduha oblasti – "udbovca". Mož Pavle ji je vsa leta zaman dopovedoval, da niso toliko pomembni, da bi jih bilo vredno nadzorovati.

Razumljivo se mi zdi, da se niso udeleževali političnega življenja. Mama Hermina se je prerodila, ko so v 60-ih letih začeli aktivisti uveljavljati delovno dobo za čas NOB. Pričala je vsem, ki so sodelovali z Benčinovimi, za dokazovanje svojega dela pa je pridobila tudi izjave tistih ljudi, ki so

je izstopil leta 1949, ko so me krstili. Moja botra sta bila Pavletov brat Bernard in (v odsotnosti) Herminina sestra Marica. Kasneje se je Pavle zaposlil v Infekcijski bolnišnici v Ajdovščini in tam delal do upokojitve. V službi je bil zadovoljen, na Gočah pa je delal in sanjaril.

Tata je imel svoj svet - bolnišnico, bolničarke in vse druge zaposlene ženske ter male bolnike. Večino let je bil v majhni bolnišnici v Ajdovščini edini zaposleni moški. Ne poznam človeka, ki bi ga otroci imeli tako radi kot njega. Še zdaj srečam kakšnega 50- in šestdesetletnika, ki se ga spominja - npr. Jožica Jeklin, dr. Vanja Jelinčič. Malim bolnikom, ki jih domači niso smeli obiskovati, je bil moj tata dedek Mraz v vseh letnih časih.

DEAGRARIZACIJA IN URBANIZACIJA

Marica in mož Jože v Buenos Airesu

Čeprav sta Silva in Hermina zelo odločno zapustili domačo hišo, smo bili z Gočami povezani stokratno.

V informbirojevskem letu 1948 je bila Silva v svojem 26. letu, moja mama pa že v 33. Franca je po cerkveni poroki meseca aprila (civilna poroka 7. 2. isto leto naj ne bi imela enakega pomena) svoji sestri Hermini pripravila pravo poročno pojedino in povabila celo godca, Silva pa je svoji mami povedala za poroko šele, ko je že bila poročena. Hermina se je jezila, češ da je Franca po nepotrebnem porabila veliko denarja. Mar bi Silvi kupila kaj za balo! Hermini je sestra Marica, po poklicu šivilja, pred odhodom v Južno Ameriko (leta 1938) skrbno pripravljala posteljino, prte in brisače. Nekaj jih imam še danes. Spominjam pa se, da je Franca imela svojega zeta Riharda in kasneje še vnuka Danilota in Vladimirja zelo rada.

Hermina je po poroki ostala na Gočah nekaj mesecev, ni se ji mudilo v Ajdovščino, ker Pavleta naj ne bi bilo nikoli doma.

Moj rojstni dan: 31. 12. 1948, natanko 10 mesecev in tri tedne po (malo veljavni) civilni poroki. Hvala tata in mama, da sta končno pohitela. Imela sta 33 in 36 let, hodila sta že celo večnost ... Bil je že čas za otroka, se mi zdi.

Letos sta mi ob odhodu v pokoj hčerki (tudi) Hermina in Ana sestavili pesmico, v kateri berem tole:

“So oseminštiridesetega na Vipavskem štoklje zatajile
in otrok v decembru niso nosile.
A se Hermina ni vdala,
od vneme še s stola je pala,
je kar pri Silvestru naročila
in Marijo 31. povila.”

Ampak zakaj sta čakala s poroko, zakaj se nista poročila takoj po očetovi vrnitvi iz ujetništva leta 1945? Mama ni hotela na kmetijo, ker naj ne bi zmogla dela na njej, prepričana pa je bila, da bosta lahko živela od plače in bo ona kljub invalidnosti kos gospodinjstvu. Tata je težko zapustil Mercinovo domačijo. Bil je starejši. Mati Mercinova je upala, da se bo kmalu poročil in ostal doma. Ko je ovdovela, so zemljo med Pavletom in bratom Bernardom že razdelili po določenih poročne-dedne pogodbe iz leta 1898, ki so jo pred poroko mojih starih staršev podpisali oba pradede, ženin in nevesta. Po njej naj bi hiša pripadala tistemu otroku, ki bo skrbel za ostarele starše. Očetov mlajši brat Bernard še ni bil poročen, mati je bila zaradi artritisa nepokretna, kljub temu pa je Pavle popustil nevestinim zahtevam in si v Ajdovščini poiskal službo ter najemniško stanovanje.

Hermina ga je pripravila do tega, da je vsaj delno sledil političnim smernicam % s selitvijo v Ajdovščino se je urbaniziral, deagrariziral pa nikoli. Zemlji in Gočam se ni nikoli odpovedal % večinoma se je po službi s kolesom vozil "domov", tj. na Goče, in tam obdeloval svoje Cerovlje in Škabo, senožet na Brkovčah pa so kosili Benčinovi.

DELAJ, DELAJ, DELAJ

Z Benčinovo domačijo na Gočah nas ni povezovalo samo delo, temveč tudi obiskovanje bolnikov po bolnišnicah ter preživljanje prostega časa. Vsako nedeljo so Tržačani najprej obiskali Černetove v Vipavi in nato nas v Ajdovščini - Silva, mož Rihard, otroka Danilo in potem še Vladimir. Jelka se je velikokrat pripeljala z avtobusom in mimogrede kaj postorila tudi pri nas. Ker smo stanovali blizu avtobusne postaje, so se pri nas ustavljali Gočani; Francka Jerončič, ki se je z vlakom vozila v službo v Novo Gorico, je na poti z železniške postaje prav vsak dan zavila k nam. Razen Riharda Cunja nihče ni imel avtomobila - vozili smo se z avtobusi, vlakom, s kolesom ali pa hodili peš. Tata se je ob nedeljah in skoraj vsak dan po službi s kolesom vozil delat na Goče, razen takrat, ko je bil (spet) operiran za kilo.

"Doma" sem bila v Ajdovščini in pri Benčinovih na Gočah, k teti Veri Černetovi v Vipavo in k Silvi v Trst pa sem prihajala "kot domov". Tak občutek sem imela, ker nikoli ni bilo nič zaklenjeno in si povsod dobil hrano. Samo pri teti Franci Benčinovi si moral pravico do domačnosti zaslužiti z delom. V prvem delu Rodbinskega pečata sem napisala, da je bilo posestvo do njene smrti obdelano, to pa je od nje zahtevalo veliko pretkanosti in odločnosti.

Potem, ko je bil februarja 1945 Danilo težko ranjen, pa do svoje smrti leta 1955, je bil več po bolnišnicah kot doma. Le nekaj let po koncu vojne je gospodarja Ivana tako hudo zadela kap, da je bil delno hrom, težko je govoril, delati pa sploh ni mogel več. Franca je gospodinjala in gospodarila ter skrbela za dva invalida. Vsi odnosi v rodbini so bili najtesneje povezani z delom na Benčinovem posestvu. "Delo delo delo. Jelka se bo poročila z Gočami," sem velikokrat slišala reči. Vsak naj bi takoj poprijel za delo. Ne, to ni veljalo za Silvo in Riharda, zato pa je Silva prispevala denar in hrano ter oblačila otroke, ki so pri Franci "služili". "Benčinovi prašiči pojejo več tržaške pašte, kot jo jaz vidim," je govorila moja mama. Delo nas sorodnikov je bilo še vedno nenadomestljivo. Gotovo na Gočah ni bilo kmetije, kjer bi toliko "delali v petek in svetek" - ne zato, ker ne bi spoštovali praznikov, temveč zato, ker so bili med tednom v službi.

Za delo ni bilo dovolj domačih ljudi. Poleg dninarjev so bili stalno v hiši doraščajoči otroci iz vasi, ki so lahko pri živini in v gospodinjstvu veliko postorili. Veljalo je, da jih teta nauči delati in jim pomaga do šolanja po končani osemletki na Gočah. Pri hiši sta torej vedno bila en fant in dekle iz vasi, kasneje rejenca, ko so se začele počitnice, pa je to doletelo tudi mene. Ker nas je tako priganjala k delu, tete France nismo marali, v spominu pa mi je ostalo, kako ljubeznivo je vedno govorila o njej svakinja - teta Vera. Pomilovala jo je, kako trpi, ker ji je umrl ljubljeni sin in nekaj let za njim še mož Ivan. Delo pri Benčinovih je kljub tako različnim delavcem - sorodnikom, dninarjem, vaškim otrokom, ki "so služili" ali prihajali samo na dnino, in na koncu rejencem, potekalo v popolnem redu in navadah. Spominjam se, kako brezuspešno sem se mu poskušala izmakniti ...

Tedaj nisem razumela, da so se vse tri - Franca, njena hči Silva in moja mama Hermina - bojevale za družino in gospodarstvo kot njen nujni temelj, s tem pa tudi za osebno dostojanstvo. Vse tri so imele v hiši glavno besedo - Franca je zaradi Ivanove bolezni gospodarila, Silva je vodila posle podjetja, medtem ko je mož vozil, moja mama pa je, kot sem že napisala, gospodarila tatu in meni. Tata ji je to dopuščal v prepričanju, da je tako najboljše.

Mama se je "brez upa zmage" bojevala proti tatovi navezanosti na Goče. Rada bi imela moža doma. Jezilo jo je, ker je bil več pri Franci kot v svoji Škabi in na Cerovljah. Tata se je zavedal, da za prevoze in gnoj potrebuje Benčinovo živino, moral pa je tudi odslužiti pridelke, ki jih je nosil svoji družini. Bolj kot jezilo pa je mamo skrbelo, ker si je tata "vedno lahko vzel ključ od hrama".

Bala se je, da bo preveč pil in se zvrnil v kakšen jarek, saj se je po službi in delu na Gočah moral s kolesom vrniti v Ajdovščino. "Ko bi le imela tvoje zdravje in pamet! Ti imaš veliko obojega, pa jih zapravljaš na Gočah. Zakaj se ne vpišeš v kakšne tečaje in zamenjaš službo, da bomo kdaj dobili stanovanje!"

JUGOSLAVIJA V GODINOVİ HIŠI

Zakaj smo tako nujno potrebovali drugo stanovanje? Godinova hiša v Ajdovščini, kjer smo stanovali celih 18 let, je najprej doživela nacionalizacijo, približno deset let kasneje pa ponovno prodajo zasebnikom. Zato smo leta 1948 v njej dobili stanovanje, pri ponovni prodaji pa smo postali podnajemniki novih lastnikov. Res nas niso nikoli metali iz stanovanja, vendar smo se zavedali, da se zaradi nas ne morejo vseliti v svoje prostore.

V prvih letih po poroki je mama urejala gospodinjstvo po takratnih navadah in svojih visokih zahtevah. V dvonadstropni hiši z enim samim WC-jem in eno pipo za vodo je stanovalo devet družin, povečini mladi zakonci z majhnimi otroki. Samo nekaj let je v prizidku na dvorišču bila pralnica, potem so jo iz neznanega razloga demontirali. Lesena tla po stanovanjih in celotno stopnišče je bilo potrebno poribati najmanj enkrat tedensko. Umivali in kopali smo se po stanovanjih, vodo za kuhanje je bilo treba natočiti pri edini pipi, zaradi gneče na WC-ju pa je vsaka družina imela vsaj eno nočno posodo.

Ne spominjam se, da bi se nam kdaj zaredile uši ali stenice, tudi črevesnih obolenj, posledic slabe higijene, nismo poznali, zato pa so ženske neprestano prale in okuhavale perilo. Ne pozabimo, da je to bil čas, ko niso poznali ne papirnatih plenice ne higienskih vložkov. Za vse to so poskrbele pridne gospodinje in njihov pomočnik Plavi radion. Mama je pogosto prala tudi obveze, s katerimi si je povijala gnojno roko.

Kljub vsemu se našega stanovanja iz tistega časa spominjam predvsem po rožah, saj smo imeli zelo lepe brinčke in gorečke, vedno je dišalo po milu in mama je ves čas pela. V zgodnjem otroštvu sem imela pisano otroško družbo. V naši hiši je stanovalo pet oficirskih družin – očetje so v JLA napredovali in zapuščali Ajdovščino in celo Slovenijo, mame in otroci pa smo vsaj pisno in z redkimi obiski ohranjali stike še naprej. Oficir Debevec z Dolenjske je pripovedoval o svojem pohodu s 14. divizijo; njegova prvorojenka Vladuša se je rodila natančno en mesec za menoj in to celo doma, v Godinovi hiši. Ponovno sva se srečali, ko je prišla študirat v Ljubljano. Pod nami so stanovali Godinići. "Gospa Mima" je tako lepo pela kot moja mama. S sinom Franjem sva si dolgo dopisovala.

Brata Franjo in Marjan Godinić prej in potem

Ne samo naša družina, vsi nekdanji stanovalci Godinove hiše smo bili pretreseni, ko smo izvedeli za tragično smrt staršev Godinič. Med preprirom zaradi posestva na Rabu je oba ubil očetov brat, živ pa je ostal vnuk, ki ga je gospa Mima zaščitila s svojim telesom. Spominjam se tudi mile gospe Čučković, mame dveh otrok, ki je pekla imenitno pecivo, pa Vladota Vraneševića, pajdaša pri mojih največjih podvigih, npr. plezanju po strehah. Otroci smo bili pri vseh doma, jedli smo povsod, kjer so nam kaj dali.

Mama si je z ljubeznivostjo pridobila veliko prijateljic. Mladim ženskam, ki so se priselile v Slovenijo, je bila prijazna svetovalka v gospodinjstvu, spominjam pa se tudi, da so najprej pritekale k njej, če je zbolel kakšen otrok. Ne poznam človeka, ki bi se znal tako obvladovati kot ona. Nikoli je nisem slišala ne opravljati ne kričati. Vedno je bila mirna in prijazna, vendar ni popuščala. Soseđa je zalotila, ko je iz naše drvarnice vlekla desko. Zgrabila ga je in dosegla, da so sosedje poklicali miličnika. Razen v hiši, kjer smo stanovali, nismo imeli nobenih družabnih stikov. V Ajdovščini tudi k maši nismo hodili.

MOJA AGRARIZACIJA

Hermina v bolnišnici v Ljubljani

Ljubljano. Med maminim obiskom na Gočah sem Ivana slišala reči, da bodo z menoj še velike težave. To me je zelo prizadelo, saj sem se iskreno trudila, da bi bili z menoj zadovoljni.

Danes mislim, da teta ni poznala otrok, kar je dovolj hudo, saj smo bili mnogi povsem odvisni od nje. O sebi oziroma o svojem takratnem vedenju lahko berem v maminem dnevniku, ki ga je začela pisati v bolnišnici. Teta je npr.

pisala mami, da nisem pridna. Nič se ne učim, samo berem. Tako je mami pisala, ko sem obiskovala prvi razred! Kaj naj bi se učila, ko pa sem že vse znala! Drugič me je mami v pismu zatožila, da

V težko, vendar srečno življenje je zarezala mamina bolezen. Od jeseni 1955 do 1957 se je zdravila v Valdoltri in nato v Ljubljani. Najprej so ji v Valdoltri pozdravili vnetje levega zapestja in ji roko očistili do kosti, nato pa v Ljubljani z več plastičnimi operacijami vsadili novo meso. Da bi se prijelo, je imela roko več mesecev prišito na trebuh. Najbrž je bila poskusni zajec slovenske plastične kirurgije, vendar je roko ohranila in po vrnitvi iz bolnišnice celo veliko šivala.

Sploh se ne spominjam, kako sem prišla na Goče, živi so samo spomini na tetino kričanje in prijetne občutke v šoli in cerkvi. Začela sem obiskovati prvi razred osnovne šole in hoditi k nauku. Na Gočah sem dokončala prvi in drugi razred osnovne šole in bila pri birmi.

Mama je iz bolnišnice prišla samo dvakrat za kakšen dan; s tatom sva jo dvakrat obiskala, enkrat v Valdoltri, drugič v

Birma na Gočah. Iz Benčinove hiše smo k birmi šli Danilo (boter Štefan Černic), jaz (botra Silva Cunja), Jože Ferjančič (boter Rihard Cunja), Jelka je botra deklici iz Lož

hodim v Jožetovo sobo. Takrat sem imela kakšnih osem let in Jože 14. Sploh nisem vedela, zakaj so na svetu moški! Še danes se mi niti ne sanja, kaj se je dogajalo v zvezi s hrano. Teta Franca je mami pisala, da se lepo razvijam in rada jem. Najbolje bi bilo, če bi tudi po mamini ozdravitvi ostala kar na Gočah, saj bo težko skrbela zame.(!?) Mislim, da sem o teh načrtih kaj slišala, saj sem naenkrat prenehala jesti. Lepega dne sem jo zvečer peš mahnila k tatu v Ajdovščino.

Moja usoda je bila odvisna od mamine bolezni. Če bi umrla, se tata ne bi znal zoperstaviti ženinemu sorodstvu, jaz pa sem z otroško krutostjo načrtovala, kako bi se rešila tete France in prišla k Silvi, ne k mami ali k tatu, kot da bi že obupala nad njima!

Kakšno krivico smo vsi delali mojemu tatu! Šele v tem času sva se zares zblížala. Prihajal je na Goče in bila sva veliko skupaj. Naročil me je na Cicibana in Čebelico, da sem lahko še več brala. Ko sem na svojo pest Benčinovega psa peljala k fotografu, se fotografirala z njim in naročila drage fotografije, je brez očitkov poravnal račun, vendar sem razumela, da ne smem nikoli več narediti kaj takega, ker preveč stane.

Zaradi živih spominov na otroštvo nisem naivna ne kot mama ne kot profesorica. Po sebi vem, da ima otrok veliko moči za upiranje. Napisala sem že, da sem prenehala jesti. Lepo sem se vedla samo v šoli in pri krščanskem nauku, kjer je bilo moje zavetje pred delom in tetinim kričanjem. Nikoli ni opazila, kako pridna sem v šoli in pri nauku. Ko sem po šoli gonila past, sem v hlačke skrivala knjige, da sem lahko brala. Brala sem vse, kar sem našla. Na poti med Čeli in Gočami sem v grmovje odložila Kraljico Hatasu in je nisem nikoli več našla.

Tata je izstopil iz KP, ko so me krstili, vendar doma nismo nikoli molili, teta pa me je na srečo pošiljala k maši in k nauku. Tako sem bila podobna vsem drugim otrokom na Gočah, pri nauku se je napajala moja vedoželjnost, verski obredi pa so bili zaradi cvetja, vonja kadila in glasbe močno lepotno doživetje.

Počasi sem se navajala na Goče. Celo delala sem rada, če le ni bilo zraven tete. K Benčinovim so prihajali prijazni dninarji. Čudno se mi je zdelo, ker se je niso bali. Počasi se me je loteval ponos, ker sem bila kos delu, tako kot vaški otroci. Žensk teta ni najemala, ker smo lažja dela, npr. ruvanje plevela po vinogradih in njivah ter spravljanje sena opravili otroci – domači in vaški. Spominjam se, da so radi prihajali % delati bi morali tudi doma, pri Benčinovih pa so kaj zaslužili in teta ni skoparila ne z "limunado" (kdo je sicer kdaj videl limone), dobrim kruhom, marmelado in medom.

NAROBE SVET

Po mamini vrnitvi iz bolnišnice sem se vrnila v Ajdovščino. Na Gočah nisem več hotela jesti, tu pa sem začela žreti. Bala sem se, da se bom morala vrniti na Goče in sem se kot klop oprijela mame. Izgubila sem vso svojo otroško družbo, ker so se po prodaji hiše uspeli izseliti.

Tudi v šoli se nisem znašla. Bila sem socialno občutljiva in ambiciozna kot nekoč mama, zato nisem mogla razumeti, da hvalijo veliko slabše učenke, mene pa spregledujejo. To sem pripisovala njihovim lepim oblekam in priliznjenemu vedenju. Dve leti sem se veliko prepirala, v petem razredu pa so me dali med učence s Planine, Ustja in Lokavca, ki so takoj po šoli odhajali iz mesta domov. Ostala sem kmečki otrok, ne da bi se mogla igrati s sebi podobnimi. Nenavadno je bilo dejstvo, da se nisem počutila manjvredna. Obratno. Mestne otroke sem imela za neumne, ker niso poznali narave in si niso nič upali, npr. rabutati sadja in plezati po strehah. Tako se nikoli nisem do kraja "urbanizirala in deagrarizirala".

Mama me je kljub mojim protestom še pošiljala na Goče "po zdravje in dobro hrano", dokler ni prišlo do preobrata – na Gočah mi je postajalo všeč. Kljub temu sem bila poleti 1965 zadnjič dalj časa na Gočah. Naslednje leto sem bila v počitniškem domu na Omišalju natararica – dobila sem pošteno plačilo za delo in prvo delovno dobo v delovno knjižico. V naslednjih letih me niso zanimali ne Ajdovščina ne Goče.

Svet je bil naenkrat velik in odprt.

(se nadaljuje)

Marija Mercina

Iz dela KS Vipava

Delo KS Vipava bo do konca leta usmerjeno v tri projekte:

1. Elektrifikacija in obnova javne razsvetljave od Beblerjeve ulice do Zemona.
2. Priprava projekta in odkup dela zemljišča za izgradnjo nove mrliške vežice na pokopališču v Vipavi.
3. Sanacija poti na Stari grad, ideja je tudi postavitve nekaj luči in klopic ob poti.

* * *

Kulturno dogajanje v letošnjem letu je bilo zelo pestro. V kulturni dvorani, na dvorcu Zemono, na prostem in tudi po nekaterih vaseh se je zgodilo blizu sto kulturnih dogodkov. Rezervacije kulturne dvorane in tudi članek g. Jurija Makovca nam nakazujejo, da bo tudi jesen in pa konec leta kulturno-zabavno zelo bogat.

Že pred davnimi leti je neki vladar napisal približno tako: Ljudje ne potrebujemo le kruha, temveč tudi iger.

Lepo vabljeni!

Boris Ličen

Vabilo

Krajevna skupnost Vipava in Razmetano podstrešje vabita na

miklavževanje

v sredo, 5. 12. 2007 v Kulturni dom v Vipavi.

V priložnostni igrici bo sv. Miklavž obiskal in obdaril otroke, stare do 8 let.

Ob 16.30 vabljeni otroci z Nanosa, Zemona, s Proda, Hriba, Bele, Beblerjeve, Grabrijanove in Laurinove ul., ul. Milana Bajca, Trga Pavla Rušta, ul. Gradnikove brigade in s Ceste 18. aprila.

Ob 18.00 vabljeni otroci z novega naselja, Kosovelove, Vojkove, ul. V. Reharja, Tabora, Glavnega trga in ostalih delov Vipave.

Vpisa in prispevka ni.

Veselim se srečanja z vami. Nasvidenje na miklavževanju,
vaš sv. Miklavž

Ob izidu Zbornika o šolstvu v Vipavi

Dijaki nižje gimnazije Vipava, ki smo šolo zaključili v šol. letu 1956/57, smo v juniju v Vipavskem glaslu napovedali izid Zbornika o šolstvu v Vipavi s podnaslovom Stoji učilna zidana. Zbornik je v oktobru tudi izšel in tako smo "domačo nalogo" uspešno zaključili. Prepričani smo, da bo zbornik zanimivo branje za vse naše krajanke doma in po svetu, še posebno pa za tiste, ki so osnovno ali nižjo gimnazijo obiskovali na stari vipavski šoli.

Ob tej priliki bi se radi zahvalili vsem, ki so nam finančno ali kako drugače pomagali, da je knjiga sedaj med nami. Brez vaše pomoči tega ne bi zmogli. Vsem in vsakemu posebej iskrena hvala.

Prva predstavitev Zbornika o šolstvu v Vipavi bo v **petek, 26. oktobra ob 19. uri** v prostorih Stare šole v Vipavi, v organizaciji društva Razmetano podstrešje. Toplo vabljeni.

Evgen Ferjančič

IZ NAŠE OBČINE

Investicija Vodovod in kanalizacija v Vipavi – ulice Vojana Reharja (odcep Kreljeva), Glavni trg, Ul.Gradnikove brigade, Cesta 18. aprila, del Vojkove

Konec avgusta so se v Vipavi pričela pripravljala dela, v septembru pa že izvedba investicije Vodovod in kanalizacija v Vipavi – ulice Vojana Reharja (odcep Kreljeva), Glavni trg, Ulica Gradnikove brigade, Cesta 18. aprila in del Vojkove ulice.

Po projektih, ki jih je pripravila Projektiva d.o.o. Nova Gorica je bilo za navedeno investicijo v aprilu 2007 pridobljeno gradbeno dovoljenje. Po izvedbi javnega razpisa z zbiranjem ponudb, je bila 9. julija 2007 podpisana pogodba z izbranim izvajalcem Marc gradbeno podjetje d.o.o. iz Ajdovščine. Pogodbena vrednost investicije z davkom vred znaša 1.194.145 EUR . Financirala se bo na sledeči način:

	2007	2008
Republiška taksa za onesnaževanje voda	91.804	91.804
Dodatna sredstva za občine po 21.členu Zakona o financiranju občin	137.090	137.090
Občinski proračun in občani	139.984	596.373
Skupaj	368.878	825.267

Z deli bo zgrajene 1587 m fekalne kanalizacije, 1534 m meteorne kanalizacije in 890 m vodovoda. Izvedenih bo približno 150 hišnih priključkov. Na posameznih odsekih se bo hkrati polagalo tudi elektro kanalizacijo. Po terminskem planu naj bi se dela zaključila do konca aprila in bodo do takrat potekala neprekinjeno, če bodo to dopuščali vremenski pogoji.

Trenutno se dela izvajajo na območju dela Vojkove ulice (od mostu pri Perhavčevih do Glavnega trga) in ob ulici Cesta 18. aprila. Sledila jim bodo dela na Ulici Gradnikove brigade (dva kraka), nazadnje pa še ulica Vojana Reharja in Glavni trg.

Nadzorni za dela je Aleš Bačer s Komunalno stanovanjske družbe Ajdovščina. Kontrola investicije in reševanje problemov se izvajata sprotno in rešujeta na tedenskih operativnih sestankih.

Po sklepu Občinskega sveta, z dne 18. 11. 2004, velja za vsa naselja v občini, da k vsaki investiciji v čiščenje in odvajanje odpadnih voda, prispevajo svoj simbolični delež tudi občani. Tako bodo tudi vsem gospodinjstvom na območju navedenih ulic po končanih delih poslani položnice (ca 230 EUR). Soudeležba občanov bo pokrila približno 3,5% investicije.

Krajane Vipave prosimo za razumevanje pri vseh nevšečnostih, ki jih prinaša tako velika investicija (prekopane ceste, zapore, oviran promet, ovirani vhodi do stanovanjskih objektov) in za konstruktiven pristop k reševanju morebitnih težav.

Pobuda za dom starejših občanov v Vipavi

Občinski svet je na izredni seji 27. septembra sprejel sklep, da se strinja z namero ponudnika Pristan d.o.o. za opravljanje storitve institucionalnega varstva starejših občanov. Sklep je priloga k dokumentaciji, ki jo mora ponudnik priložiti prijavi na razpis ministrstva za pridobitev koncesije. Hkrati je občinski svet podprl prizadevanja, da se v primeru pridobitve koncesije v Vipavi ustanovi in zgradi dom za starejše občane kot javni zavod, v katerega bi občina kot svoj vložek dala zemljišče. Zaradi vrste zahtev, ki jih mora izpolnjevati tak dom (med njimi velikost zunanjih površin), lokacija še ni opredeljena.

Potrebe občanov in želje po domu za starejše v domačem okolju so velike, vse pa je odvisno od ponudnikovega izpolnjevanja pogojev razpisa in odločitve komisije za razpis.

*Vida Babič,
za Občino Vipava*

Imago Sloveniae 2007 - Podoba Slovenije

Izvir voda in glas srca

Občina Vipava je pripravila, v celoti financirala in tudi izpeljala že osme poletne prireditve Imago Sloveniae. Pripravljen program devetih prireditev je bil realiziran. Lepi poletni večeri so nam omogočili celotno izvedbo. Sedem zelo dobro obiskanih večerov je bilo v Vipavi, večera v Podnanosu in na Lozicah pa sta bila tudi lepo pripravljena in dobro obiskana. Izbor nastopajočih je bil dokaj vrhunski in v sorazmerju s sredstvi, ki so namenjena temu projektu. Že danes vas vabimo na prireditve v prihodnji sezoni, saj so v glavnem vse brezplačne in tudi kakšno presenečenje s pogostitvijo za vse obiskovalce se bo našlo.

Boris Ličen

Odgovor na odprto pismo ZZB in udeležencev NOB, Območnega združenja Ajdovščina-Vipava v zvezi s predvideno postavitvijo doprsnega kipa banu dr. Marku Natlačnu

Spoštovani!

Iskreno povedano, skorajda ne vem, kako bi pričel s svojim odgovorom na težke besede, žaljivke, skratka na obsodilno odprto pismo gospoda Boža Novaka, predsednika ZZB in udeležencev NOB, Območnega združenja Ajdovščina-Vipava, zato bom najprej citiral misel, ki sem jo nekje prebral in se ji v celoti pridružujem - ta pa pravi:

»Nič ni bolj grozljivo kot tujost tistih, ki se poznajo.«

Skrajno grozljivo je namreč spoznanje, da človeka, ki ga poznajo, linčajo še preden vedo, zakaj gre. S temi besedami nikakor ne nameravam »oprati« svojega imena niti Občine Vipava, ker nisem ničesar oblatil, še najmanj pa izbojevanega v NOB-ju in zmage nad fašizmom, ki jo priznava evropska in svetovna zgodovina, kar tudi ne pozabim poudariti v vseh govorih na srečanjih z borci in vsemi, ki cenijo dosežke iz naše preteklosti. Nenazadnje Občina Vipava sodeluje in sofinancira srečanja borcev in veteranov ter spominske plošče rojakom, domačinom, ki so pomembno domoljubno prispevali k razvoju dogodkov, tako da je Slovenija danes lahko svobodna in demokratična država (Drago Bajc, Stanko Premrl...), zato nikakor ne bom dovolil, da me kdo - po domače rečeno - potunka. Četudi sem po poklicu veterinar in krave dobro poznam (očitno ljudi pa premalo), nisem sklepal nikakršnih kravjih kupčij, temveč sledil razvoju dogodkov, ki so potekali takole:

1. Gospod Mirko Kovač, ki je napisal knjigo o banu Natlačnu, se je obrnil na Občino Vipava z namenom, da mu pomagamo poiskati lokacijo za postavitve doprsnega kipa banu Natlačnu v Mančah ter me obenem seznanil z vsemi pozitivnimi pridobitvami, za katere je bil ban zaslužen.
2. Glede na to, da je bil ban Natlačen svoje čase Mančan, sem kontaktiral s Svetom Krajevne skupnosti Manče, ki postavitvi spomenika ni nasprotovala, temveč je na svoji seji 11. septembra 2007 sprejela naslednje stališče, ki izhaja tudi iz zapisnika: Soglasje za postavitve spomenika banu Natlačnu: Postavitve spomenika in ureditev zemljišča v ta namen je povezana s predhodno ureditvijo ekološkega otoka na koncu vasi.
3. Občina Vipava je tako poiskala nadomestno lokacijo za ekološki otok.
4. Gospod Mirko Kovač nam je dal že od vsega začetka vedeti, da bo slavnostni govornik pri odkritju kipa minister za finance, dr. Andrej Bajuk (pred tem poslanec DZ, ki smo ga izvolili v naši volilni enoti), zato se mi ni zdelo sporno, da vabilo podpišem, me je pa presenetilo, da vabila v zadnjem hipu ni želel podpisati nihče od pristojnih iz Sveta KS Manče.
5. Občina Vipava pri prireditvi ob postavitvi kipa ne sodeluje kot organizator; prireditve prijavlja g. Mirko Kovač osebno; Občina tudi ni sofinancirala izdelave spomenika, saj je sredstva zanj zbral sam gospod Kovač z donatorji, sam pa se prireditve lahko udeležim kot vsakega dogodka, ki se odvija na našem območju.

Tu bi rad tudi poudaril, da ne gre za nikakršne priprave »v tajnosti«, saj je vabilo že več dni moč prebrati na spletni strani občine.

Če sem s svojim ravnanjem kakorkoli prizadel čustva borcev NOB-ja, borcev za vrednote NOB-ja, občank in občanov, Primork in Primorcev ter ostalih domoljubov, se za to iskreno opravičujem. Ob tem mi je žal, da ste mi tako hitro sodili, čeprav sem vam vedno rad prisluhnil.

Res sem župan že četrti mandat, očitno pa sem šele zdaj spoznal, da nekateri demokracijo in svobodomiselnost pojmujejo s tem, da moraš govoriti izključno njihov jezik, sicer si že sovražnik ljudstva; od njim poznanega človeka se naenkrat preleviš v zagrizenega nasprotnika.

Ob tem se seveda zavedam, da smo v predvolilnem času, ko gredo take predvidene razprtije v medijih za med, vendar se jaz teh igrice ne grem. Spoštujem NOB in zmago nad fašizmom – to sem jaz in ničesar drugega si ne bom dovolil prilepiti. Bom pa v prihodnje bolj cenil staro modrost, ki pravi, da človek nima, kamor bi glavo naslonil – se pravi ne levo, ne desno, temveč se mora zanesti samo na ravno začrtano pot naprej. Čim glavo nagneš, da bi prisluhnil, je ta že na tnalu.

Spoštovani g. Božo Novak!

Duh ni pobegnil iz steklenice, priklicali ste ga sami, ker se je nekemu pač zahotelo zanetiti razdor med ljudmi, čeprav bi nekaj že morali pustiti zgodovini. V Občini Vipava je gotovo ne bomo pisali na novo – sam nisem ne zgodovinar ne pisatelj, sem pa domoljub, ki je šele zdaj spoznal, da znajo ljudje hitreje obsojati, kakor pa zmore Bog odpuščati.

Hvala vsem, ki ste me razumeli, tisti, ki me niste, me pa lahko, če le želite – ne glede na to, ostajam to, kar sem vedno bil, neodvisen, s spoštovanjem do protifašističnega boja in poslušom za svobodomiselnost.

mag. Ivan Princes,
župan

* * *

Ob evropskem dnevu jezikov

Pri povezovanju narodov znotraj Evropske unije postaja vse bolj pomembno znanje več tujih jezikov. Iz Bruslja je prišlo opozorilo, naj Slovenija čim prej poskrbi za kakovostne prevajalce, kar je še posebej pomembno glede na slovensko predsedovanje EU. K sreči imamo Slovenci velik posluh za učenje tujih jezikov. Sedaj objavljeni podatki nam povedo, da smo tretji v Evropi po znanju tujih jezikov. Pred nami sta samo še Danska in Nizozemska. Naši sosedje Italijani so daleč za nami, saj jih kar 59% govori samo italijansko. Torej ni strahu, da bi Slovenci ne znali tujih jezikov.

Res je, da se morajo mali narodi učiti tujih jezikov, pri tem pa skrbno čuvati in ohranjati svojo materinščino. Ta mora še vedno ostati prva in glavna skrb Slovenije, ki meji na številčno močnejše narode. Dober prevajalec iz slovenščine mora poznati, ljubiti in spoštovati najprej svoj jezik.

Prof. Dušica Kunaver je ob dnevu evropskih jezikov na radiu Ognjišče povedala, da je jezik tisti, ki oblikuje vsak narod in ga tako loči od ostalih narodov. Slovenci smo svoj jezik obdržali v vseh viharjih do današnjih dni. Naš jezik je silno bogat, pristen in ljudski. Slovenija ima okrog 50 narečij in govorov (Toporišič). Za en sam samostalnik ima tudi po 18 oblik. Za rožo marjetico je prof. Dušica Kunaver našla kar 15 krajevnih imen. Vsako ime ima svojo vsebino. Kakšno bogastvo! Takega le težko najdemo v drugih jezikih.

Da tega ne bi pozabili naši evropski prevajalci in mladi, ki dnevno po nepotrebem v pogovoru vse preveč uporabljajo fraze iz tujih jezikov in delajo s tem veliko škodo naši lepi materinščini. Torej, učenje tujih jezikov da, toda ne v škodo materinščine.

Magda Rodman

»Goodbye Slovenia?«

Zdi se mi potrebo, da bolj kot o novi mega igralnici in vseh objektivnih problemih v zvezi z njeno izgradnjo in funkcioniranjem, o katerih z besedami ne skoparijo niti župani občin, ki jih to še posebej zadeva, govorim o sebi, o dogajanju v moji duši in o tem, kar zaznavam, da se dogaja v duši našega naroda. Ne da bi načrtoval, sem se, zaradi več dogodkov, izkušenj in znamenj, vključil v boj proti graditvi t. i. »mega zabavišča«, ki naj bi zraslo na eni izmed šestih lokacij na Goriškem. Naj takoj na začetku povem, da bom namesto termina »mega zabavišče« v tem prispevku uporabljal besedo »mega igralnica«, ker menim, da je že samo besedišče, ki ga uporabljajo zagovorniki nove igralnice, zavajajoče. Verjetno termin »mega zabavišče« ni nastal po naključju, kakor tudi ni naključje, da se izpušča beseda »igralništvo«. A ne pozabimo: nova mega igralnica naj bi imela 3000 igralnih avtomatov in 120 igralnih miz.

Kot eden izmed »upornikov« se sprašujem: Je moje stališče upravičeno? Zakaj ne verjamem v mesijansko rešitev, ki naj bi jo našemu narodu prineslo igralništvo? Kakšen naj bo naš odpor? Kako ohraniti dostojen nivo polemike, ki za zagovornike igralnice ne bo žaljiv, obenem pa ne dovoliti, da bi kdo žalil nas, ki smo proti, ker smo za drugačno vizijo Slovenije?

Izhajam iz stališča, da je v demokratični družbi soočanje mnenj upravičeno in nujno potrebno, torej imam pravico biti proti, še posebej, če imam za to resne argumente. Najslabše je, da sem proti, a ostajam tiho in ne vstopim v konflikt. Tako »potrpljenje« in navidezen mir je tako za posameznika, kakor tudi za narod usoden in vodi v katastrofo. Zato moram govoriti in protestirati. Naša pravica je, da se nasprotniki graditve t. i. »mega zabavišča« organiziramo in javno predstavljamo svoja stališča, da v javnost lansiramo peticijo, da pripravimo vseslovensko zborovanje proti gradnji mega igralnice, da pripravimo, če bo to potrebno in kljub temu, da si tega ne želimo, vseslovenski referendum. Najbolj me boli, ko

mi kdo reče: »Kaj se boriš proti, le čas in energijo trošiš; delaj kaj bolj pametnega, igralnica tako ali tako bo; tega ne moremo preprečiti, na vrhu so si tako zamislili in nas revežev gotovo ne bodo poslušali«. Taka stališča me žalostijo in skrbijo bolj kakor načrtovana gradnja "mega igralnice".

Pripravljen sem biti tudi Don Kihot, a sem vesel, da to nisem, saj v boju proti »mega ruletam« nisem sam. Vesel sem, da se v prizadevanje za omejevanje igralništva vključujejo tudi komunikologi, novinarji, zdravniki, psihoterapevti, podjetniki, člani raznih društev in organizacij, študentje. Vedno več nas je, ki smo kritični do sedanje vlade v zvezi z načrtovano gradnjo "mega igralnice" in se zavzemamo za drugačno vizijo razvoja Slovenije, za drugačen tip turizma, ki bi nam, prepričan sem, prinesel več koristi, kot "mega igralnica". Nekateri si upajo nasprotnikom nove mega igralnice očitati, da smo nestrokovni, nepoučeni in ne poznamo dejstev. Zame je to žalitev. Sem strokovnjak na svojem področju in tudi jaz kaj vem, prav tako množica tistih, s katerimi delim svoje prepričanje. Menim pa, da bi mi bilo tudi brez vseh šol, ki jih imam za sabo, povsem jasno, da je proizvodnje in izkoriščanje patoloških hazarderjev moralno nesprejemljivo. In to je, menim, dovolj velik razlog, da je zame igralništvo nesprejemljivo. Osebno ne potrebujem nobenih dodatnih argumentov in raziskav. Seveda pa pričakujem celovite raziskave o vplivu obstoječih igralnic na življenje ljudi, ki v te igralnice zahajajo in živijo v njihovih okolicah zato, ker g. Janezu Janši in dr. Andreju Bajuku ne zadostuje to, kar zadostuje meni. Se omenjena moža zavedata, da me je zaradi njune politike strah, da v naši državi ne obstaja noben dogovor o dolgoročnem razvoju Slovenije in da sta zaradi svojega ravnanja v zvezi z igralništvom pri meni že izgubila vso moralno avtoriteto, ki si jo bosta zelo težko ponovno pridobila?

Avtobiografskemu razmišljanju želim dodati še kritičen pogled na načrtovano gradnjo mega

igralnice. V tem trenutku soočanj mi je žal, da nisem študiral ekonomije. Ob naši megalomiji mi vedno pride pred oči obisk gradov v Angliji, kjer je v zadnjem času sedanja vlada Gordona Browna zaustavila gradnjo mega igralnice v Manchesteru. V Angliji za vstop v grad plačaš vstopnino. Z vstopnico si lahko v gradu in parku, ki grad obdaja, ves dan. Lahko si ogledaš grad, v katerem so zavese, rjuhe, jedilni pribor, glavniki, nočne posode in spalne srajce kraljic in princes. Družine si na pokošeni travi pripravijo piknik. Ljudje, ki živijo v mestu, se tam naužijejo zelenine dreves, skrbno negovanih živih mej in občudujejo cvetlične parke. V okviru gradov so tudi črede ovac in krav, ki so še posebej za otroke zanimiva živa bitja. Vsak grad je pravzaprav podjetje, v katerem je zaposlenih 50, 100 ljudi. Ne poznam podrobnosti, toda morda je od vstopnin dovolj za plače, vsekakor pa verjetno od gradu država nima veliko dobička. Čeprav grad ne prinaša dobička, je kapital. Anglija se lahko ponaša z urejenimi gradovi in nenazadnje nekaj tisoč ljudi, ki so profesionalci na svojem področju, živi zaradi odločitve, da se gradovi ohranjajo. Ali se mar ne splača včasih, da ohraniš svoje bogastvo in kapital, iti celo v izgubo? Je modro po vsej sili uvajati neko dejavnost, ki prinaša nekaterim velike dobičke, a množici ljudi nesrečo in povzroča da tečejo solze in tudi kri? Ali niso taka in podobna vprašanja tudi vprašanja ekonomije, ki ima danes v družbi tako pomembno mesto, kot ga je imela teologija v srednjem veku? Če stoji na piedestalu vseh ved, je sorazmerno velika tudi njena odgovornost »za človeka«. Izgradnja nove mega igralnice bi bila zato tudi poraz naše ekonomije in ekonomistov.

Trenutno živim v Vipavi, kjer turist nima kje prespati, v sosednji Ajdovščini pa lahko prenoči le v igralnici. Spomnim se, kako sem lani »reševal« dva fanta, ki sta prišla iz Meksika. Ko so letos poleti pri »PulditYvih« v Vrhpolju odprli kamp, se je v trenutku napolnil. Gostili so celo zaposlene v Belgijski vladi. Zanimivo, da niso šli prenočevat v Perlo, ampak so si zaželeli miru, idiličnosti in prvinskosti ene izmed vipavskih vasi. Zakaj, če nam je toliko do turizma, namesto 2000

sob v mega zabavišču, ne zgradimo za začetek 20 sob v Vipavi, 20 na Razdrtem in tako naprej še v 100 krajih v Sloveniji, da pridemo do 2000 sob? In zakaj teh krajev ne povežemo med seboj s pešpotmi in kolesarskimi stezami ter gostom ponudimo drugačne vrste turizma, kot je igralništvo. Ne vem po kakšni krivdi v publikaciji Smaragdna pot ni omenjen Pohod po Otmarjevi poti, ki ga vsako leto organizira Planinsko društvo Vipava. Zakaj mu je Občina Vipava postavila spomenik? Mar vipavski župan, TIC in Planinsko društvo sploh ne sodelujejo med seboj? Ali pa so morda ljudje na ključnih položajih med seboj sprti? Zakaj ni oznak, ki bi opozarjale na dva egipčanska sarkofaga, iz časa okoli leta 2450 pr. Kr.? Zakaj turistom ne znamo predstaviti bogastva številnih izvirov vode, ki so podarjeni Vipavi? Verjetno se niti ne zavedamo, kakšno bogastvo je voda že sedaj in kako veliko bogastvo šele bo. Tisočletja so naši predniki živeli in preživeli brez nafte, brez avtomobilov, brez elektrike, brez televizije, celo brez takih šol in univerz, kot jih imamo danes. Brez vode pa ne bi preživeli in tudi mi ne bomo.

Ko sem se potepal po Franciji in Španiji, sem doživel vse kaj drugega, kot doživljam, ko se peljem od Vipave proti Vrhpolju, kjer na edini, nepregledni, ovinkasti in ozki cesti srečujem mlade mamice z otroškimi vozički, kolesarje, otroke in mladostnike na rolgah, kamione, traktorje in predrzne voznike hitrih avtomobilov. Kje so označene pešpoti in kolesarske steze? Kako bomo poskrbeli za turiste, če še za domačine ne znamo poskrbeti! Čudim se, da je na naših cestah tako malo nesreč.

Zakaj ni urejene in označene poti po soški fronti? Zakaj ne znamo ovrednotiti rimskih cest in utrdb?

Po pogovoru z Metodijem Riglerjem, predsednikom Društva prijateljev poti sv. Jakoba v Sloveniji sem izvedel, da je hotel eden izmed princev kraljeve družine iz Anglije prehoditi to pot, ki pa seveda ni označena in naši politiki niti ne vedo zanjo. Prej omenjeno društvo si prizadeva, da bi Slovenska Jakobova pot, ki je že vrisana v srednjeveške zemljevide, ponovno zaživela. Sprašujem se, če ima pri tem dovolj podpore? Ali ne bi bilo lepo, da v letu, ko bo Slovenija predsedovala Evropski

uniji, tudi mi odpremo Slovensko Jakobovo pot, saj je bil »camino« steber, okoli katerega se je v srednjem veku povezovala in združevala vsa Evropa in je zato Evropski svet leta 1985 srednjeveško pot iz Francije do Kompostele imenoval za evropsko kulturno pot.

Zgodovinar Renato Podbersič v svojem pismu navaja, kako je lani, 28. oktobra, Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko organiziralo celodnevni mednarodni simpozij ob 170. obletnici prihoda Bourbonov na Goriško. Vabila so bila poslana tudi občinskim možem, a se ni odzval nihče – verjetno so bili zadržani, ker so ravno takrat razpravljali o novi mega igralnici. G. Renato še ugotavlja, da nimamo niti vodnika, ki bi predstavil ta kulturnozgodovinski biser. Za izdelavo takega vodnika bi bilo seveda potrebno vložiti precej truda: iti v knjižnice in brskati po prašnih arhivih. Da bi turisti lahko redno obiskovali grobnico Bourbonov, pa bi bil vodnik seveda veliko premalo, potrebno bi bilo narediti še veliko več. Zakaj ne? Mar se bojimo, da bo padel obisk v igralnicah?

Dotaknil sem se le nekaterih vprašanj, ki jih osebno poznam in se tičejo turizma, podobno bi se seveda še in še lahko spraševali tudi glede gospodarstva, vzgoje, družine in drugih vitalnih podsistemov družbe. Seveda položaja nočem slikati v črno-beli tehniki. Marsikaj se dogaja, ljudje se trudijo, imamo podjetnike, ki

si upajo tvegati in vstopati v inovativne projekte. Žal prav ti pogosto trdijo, da jih država pri tem ovira, namesto, da bi jim pomagala in jih spodbujala. Nekateri odidejo in ustanovijo podjetja v tujini, ker doma niso razumljeni in sprejeti. Kmetje, ki so pri nas podvrženi strožjim standardom, kot kolegi v drugih evropskih državah, pa ne morejo prenesti svojih ovc, krav in vinogradov v tujino. Tako so žrtve dejstva, da smo bolj evropski kot Evropa. Bodimo konstruktivni. Ali ne bi mogli v letu, ko bo Slovenija predsedovala EU, sprejeti drugačne vizije o razvoju Slovenije? Take, da bi v vsej Evropi rekli: »Slovenija se je pogumno odpovedala igralniški industriji in se odločila za drugačen razvoj. Slovenija je država, ki se zaveda svoje lepote in bogastva, tega, da se, čeprav majhna, razteza od Alp preko Vipavske doline do Krasa in morja«.

Zavedam se, da sem se odkril in odprl vrata v skrite kotičke svoje duše tudi tistim, ki mislite in čutite drugače kakor jaz. Želel bi vstopiti v avtobiografsko razmišljanje tistih, ki so najzaslužnejši pri načrtovanju izgradnje mega igralnice. Kaj doživljate, ko berete moj članek? Kakšne misli in čustva se prebujajo v vas?

Za konec pa še to: avtobiografsko in kritično razmišljanje me bogati, osvobaja in osrečuje. Morda je to moja največja zabava, ki se ji nikakor ne mislim odreči.

Bogdan Vidmar

* * *

Slovenski vojaki v Afganistanu posadili štiri vipavske trte

Osmi kontingent SV ISAF, ki je na misijo odšel pred slabim mesecem dni, je s seboj poleg ostalega večjega tovora tovoril tudi mlade sadike vinske trte. Te so vzgojene v zgornji Vipavski dolini v Trsničarski zadrugi Vrhpolje pri Vipavi. Pobudnik za posaditev trt v tako oddaljenem svetu je pripadnik SV viš.vod.Valter Likar iz CU-Vipava, ki je tudi v sestavi tega osmega kontingenta na opravljanju vojaške dolžnosti v Afganistanu.

Fantje sporočajo, da so srečno prispeli v Afganistan in brez večjih težav že prevzeli dela v bazi in izven nje. Počutijo se dobro in nimajo nobenih težav. Hrana je odlična - tipično italijanska, le domačo govejo juho pogrešaj, pa nasploh vse, kar je domače. V taki domačnosti si želijo poleg napornega dela med prostim časom ustvariti v tem puščavskem svetu tudi sebi primerno okolje za počitek. Tako so poleg kozolca, ki so ga postavile že generacije prej, in makete celjskega gradu, sedaj posadili še vinsko trto. V fazi gradnje pa je tudi pravi klopotec. Glede na to, da so naši vojaki iz vseh slovenskih vetrov, je to za njih prava stvar.

Poveljnik kontingenta ter tuji pripadniki vojska v bazi so navdušeni nad njihovim delom in iznajdljivostjo in tako so že stekle prve prijateljske vezi in druženja med njimi.

Vsem skupaj lep pozdrav v našo ljubo domovino!

Nasvidenje (»da khoo-die pah aman«)!

Pripadniki ISAF VIII.

Vipava 1894, d.d.

Vipavsko vino zelen ima novo kraljico

Na tradicionalni prireditvi Vipavska trgatav so 9. septembra v Vipavi okronali novo kraljico vina zelen. Letos je krono osvojila simpatična Mojca Ferjančič iz Budanj. „Seveda je zelen eno mojih najljubših vin. Ima prijetno aromo in v posebnih trenutkih z njim rada nazdravim,“ je povedala slavljenska dneva in dodala, da se bo zavzemala za širjenje kulture pitja, predvsem za to, da bi mladi pravilneje uživali vino, ga spoštovali in cenili. Mojca Ferjančič je sicer dobra poznavalka vin, saj je degustatorica, po izobrazbi pa je agronominja in dela v trsničarstvu. Z vinogradništvom in vinarstvom je povezana od malega: „Doma imamo nekaj malega trt, vendar je to bolj za naše veselje, ne za večjo pridelavo.“ Da ima nova kraljica vina zelen pred sabo zanimivo in dinamično leto, se kaže že po prvem tednu njenega „kraljevanja“. Vabila in ponudbe namreč že dežujejo.

Nova kraljica vina zelen Mojca Ferjančič in prejšnja, Tamara Ambrožič.

Za promocijo edinstvenega vina zelen, ki je doma le v Vipavski dolini „in nikjer drugod“, kot je v 19. stoletju napisal duhovnik in pisec knjig o vinogradništvu in vinarstvu Matija Vrtovec, skrbi tudi Konzorcij zelen. Ta združuje 17 vinarjev iz zgornje Vipavske doline, ki pridelujejo zelen po natančno določenih pravilih in normah, kar zagotavlja stalno vrhunsko kakovost zelena pod blagovno znamko omenjenega Konzorcija.

Že ob trgatvi so zbirali grozdje glede na nove skupine vin

»Letos smo odkupili 9,6 milijonov kilogramov grozdja, kar je 20 odstotkov oziroma petina več kot lani. Trgatev se je začela tri tedne prej kot običajno in je trajala 23 dni, nekaj grozdja pa smo pustili za posebne tehnološke obdelave. Čeprav je trgatev potekala med dopusti, smo se kar dobro organizirali, saj ni bilo tako dolgih vrst kot običajno,« je na tiskovni konferenci Vinske kleti Vipava 1894 ob koncu trgatve povedal vodja kleti Joško Ambrožič. V kleti so sicer pričakovali, da bodo bele sorte letos obrodile obilneje, a je bilo belega grozdja le 15 odstotkov več kot lani. Nasprotno je bil pridelek rdečega grozdja izredno bogat. Bilo ga je kar 30 odstotkov več kot lani. »Zastopanost belih in rdečih sort v naši kleti se je letos malo spremenila. Zdaj je belih sort 60 odstotkov, rdečih pa 40, medtem ko so prejšnja leta bele sorte še bolj prednjačile, saj jih je bilo 70 odstotkov,« je pojasnil direktor družbe Vipava 1894 mag. Jurij Premrl.

Kakovost letošnjega grozdja je bila po sortah in legah različna, vendar splošen pregled kaže, da je bilo grozdje kljub nekaterim vremenskim preglavicam zelo dobro. »Nekaj vinogradov je sicer prizadela toča, nekaterega grozdja v višjih legah se je lotila suša in na odprtih legah zgornje Vipavske doline je bilo precej burje. Vseeno smo lahko zadovoljni, saj nam to ni uničilo veliko pridelka in tudi ni vplivalo na kakovost letošnje bere,« je zatrdil Joško Ambrožič.

Na srečanju z novinarji so v Vinski kleti Vipava 1894 predstavili tudi svoja nova vina. »Prav nove skupine vin so narekemale tudi drugačen sprejem grozdja ob trgatvi. Prvič smo namreč grozdje razvrščali tako, da bomo posamezno grozdje z določenih leg uporabili za določeno skupino vin. Poleg drugačnega razvrščanja smo nadgradili tudi tehnološke postopke, s katerimi bomo ujeli v vina posameznih skupin prepoznavne značilnosti, lastnosti, nek svojstven značaj in stil,« je o novih skupinah vin spregovoril vodja kleti, direktor družbe Jurij Premrl pa je dodal: »Letos smo še poostriili norme kakovosti in grozdje z boljših leg dosledno ločeno predelujemo. S Kmetijsko zadrugo Vipava, ki je naš večinski lastnik, smo sklenili posebne dogovore, da najboljše grozdje z najboljših leg predelamo v vina novih blagovnih znamk Ventus, Lanthieri in Storia. Najboljše grozdje smo torej ločeno odkupili in predelali, uporabljamo pa tudi izpopolnjeno tehnologijo. Seveda bo zato tudi cena tega grozdja višja. Cen sicer še nismo dokončno dorekli, gibale pa se bodo med 25 in 40 centov za kilogram.«

Nova vina z novim značajem iz kleti Vipava 1894

Glede na trgatev v kleti Vipava 1894 pričakujejo sortno prepoznavna, harmonična bela vina, s poudarjeno svežino in prijetno kislino, pri rdečih vinih pa bogate fenolne in antocianske strukture. Obenem napovedujejo presenečenje pri lahkih belih in rose vinih.

In katere so že omenjene nove skupine vin?

V skupini Vallis, že samo ime označuje dolino in obenem vpetost kleti v Vipavsko dolino, so preprostejša in pitka vina, ki prepričajo s sadnim in svežim značajem. Vina iz skupine Ventus pa nosijo pečat znamenite burje iz Vipavske doline, zato imajo poudarjeno sortno prepoznavnost vipavskih vin. So bogata in poudarjena. Njihov značaj oblikujeta mediteranska in celinska klima, ki se srečata v Vipavski dolini. »Medtem ko je blagovna znamka Lanthieri že dalj čas prepoznavna

kot vrhunska iz naše kleti. Vina Lanthieri, poimenovana so po rodbini, ki je v preteklosti zaznamovala vinski svet naše doline, so iz grozdja s posebnih leg in iz izbranih vinogradov. Posebna tehnologija in zorenje v lesenih sodih zagotavljata eleganten in plemenit okus,« je opisal vodja kleti in dodal, da so v skupini Storia le vina, pridelana ob posebnih priložnostih. Ta vina so namreč po njegovem mojstrovina narave in enologov, lahko bi rekli, da so vinska popolnost. V Storii je beli cuvee že pripravljen, rdeči pa še zori.

Na vprašanje, kako ločiti vina Ventus in Lanthieri, je vinski strokovnjak odgovoril: »Vina Ventus so mlada, sveža vina, medtem ko so vina Lanthieri grofovska vina s poudarjenim značajem.«

*Dominika Prijatelj,
odnosi z javnostmi, Vipava 1894*

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

IZ ŠGV

ŠGV v šolskem letu 2007/08

V letošnjem šolskem letu je na šoli 317 dijakinj in dijakov v 11 oddelkih (trije prvi, trije drugi, trije tretji letniki in dva četrta).

V dijaškem domu je 114 dijakinj in dijakov v petih vzgojnih skupinah.

Učiteljev je 31, vzgojiteljev je 5, vseh zaposlenih skupaj pa je 52.

Letošnje šolsko leto se je, kot vsako, začelo z uvodno mašo.

Prvoletniki so se med sabo, skupaj s svojimi starši, spoznavali že 25. 8. 2007 na spoznavnem dnevu. O njem v nadaljevanju dva vidika:

SPOZNAVNI DAN V OČEH PRVOŠOLKE

V soboto, 25. avgusta, smo imeli dijaki prvih letnikov Škofijske gimnazije Vipava spoznavni dan. Ob 9. uri so nas na šolskem dvorišču pričakali ravnatelj, g. Vladimir Anžel, rektor, g. Slavko Rebec, svetovalni delavec, g. Bogdan Vidmar in naši razredniki, profesor in profesorica matematike g. Lojze Grahor in ga. Emilija Grahor ter profesorica slovenščine, ga. Bojana Pižent Kompara.

Najprej smo lahko slišali nekaj spodbudnih besed vodstva šole, nato pa smo se na prošnjo g. rektorja

razdelili v skupine po občinah, iz katerih prihajamo. Sledil je manjši kviz o naših krajih, razdelitev v razrede in odhod v matične učilnice, kjer smo se lahko učenci поблиžje spoznali med sabo in tudi z našimi novimi razredniki. Po spoznavanju in najpomembnejših obvestilih so nam razredniki

razkazali šolo. Sledila je vrnitev v razrede, čez nekaj časa pa so se nam v razredu pridružili g. ravnatelj, g. rektor in svetovalni delavec, ki so nam posredovali dodatne informacije o šoli in njenem delovanju. Nestrpni in lačni smo čakali na poldne, ko smo lahko odšli v jedilnico in pojedli okusno malico. Po kosilu je sledil ogled dijaškega doma in nato odhod domov. Spoznavni dan je vsaj malo razbremenil napetost prvega šolskega dne in nam pomagal, da smo lahko bolj sproščeni vstopili skozi vrata učenosti.

Meta Kompara, I. c

SPOZNAVNI DAN PRVOŠOLCEV V OČEH STARŠA

Za letošnje prvošolce so se vrata ŠGV in dijaškega doma odprla že zadnjo soboto v avgustu, ko so se v spremstvu staršev zbrali na dvorišču pred šolo. Svoje druženje so začeli s kratkimi predstavitvami občin in krajev, od koder prihajajo, zatem je gospod ravnatelj v velikem pričakovanju poimensko pozval vsakega dijaka, da se je pridružil svojim sošolcem v novo nastalem oddelku. Nato je gospod rektor razglasil razrednike posameznih oddelkov, ki so dijake pospremili v matične učilnice.

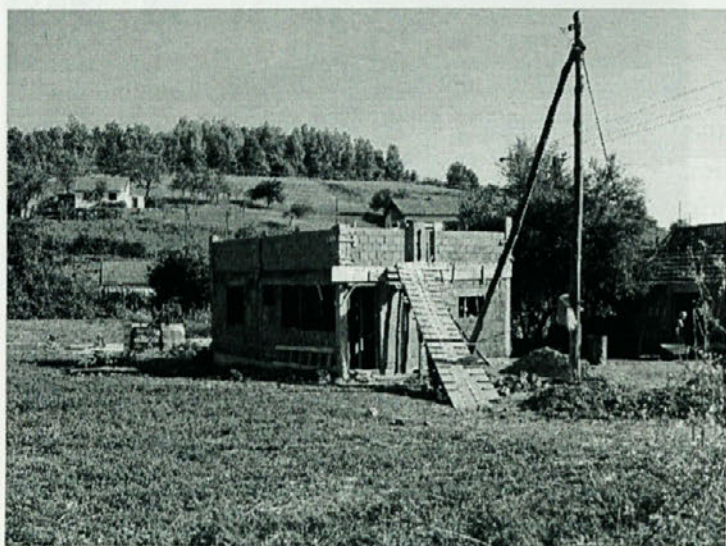
Starši smo se medtem zbrali v dvorani amfiteatra, v skupinah kramljali o naših pričakovanjih do ustanove ter prisluhnili šolskim pravilom in novostim na področju šolstva. Po skupnem delu smo se srečali še z razredniki.

Dijaško dopoldne je minilo v sproščnem druženju in medsebojnem spoznavanju. Popoldne pa so kandidate za bivanje v dijaškem domu in njihove starše seznanili z življenjem in delom v njihovem novem, začasnem drugem domu.

Nadja Pregelj

Naši dijaki so bili aktivni tudi med počitnicami, ko so sodelovali v delovnem taboru v Bosni.

DELOVNI TABOR BANJALUKA 2007

V nedeljo, 29. junija, se je zbralo enajst dijakov Škofijske gimnazije Vipava ter trije študentje, zidar Marijo, prof. Jernej Vidmar in ravnatelj kopske Karitas Matej Kobal pri sveti maši v Podragi, s katero smo uradno začeli nov delovni tabor v Banjaluki. Po maši smo naložili potovalke in ostalo opremo v kombija in se odpravili na pot. Šele pod večer smo prispeli v bosansko mesto Prijedor, kjer smo se nastanili v dijaškem domu in spoznali to mesto. Naša naloga je bila, kolikor se

le da dokončati hišo v 14 km oddaljenem zaselku Ljubija, kjer si je gospa Slavica, mati štirih otrok, začela urejati nov dom. Gospa Slavica je bila žrtev moškega alkoholizma in je nekaj časa živela v zelo neurejenem bloku brez vode, ki je bil določen za rušenje. Prišlo je celo tako daleč, da sta se z možem ločila in tako je ostala brez edinega dohodka, zato je poiskala pomoč pri banjaluški Karitas. V petih dneh smo skopali jarke za cevi in greznico ter sezidali predelne stene in skorajda pokrili celotno streho. Z nami sta bila še dva bosanska zidarja, ki sta nas pri delu vodila. V soboto je bila streha pokrita in gospa Slavica nam je zato pripravila pečenega odojka in čevapčiče. Istega dne pa nas je obiskalo slovensko društvo Lipa, ki nas je peljalo na Kozaro, kjer je spomenik padlim v drugi svetovni vojni.

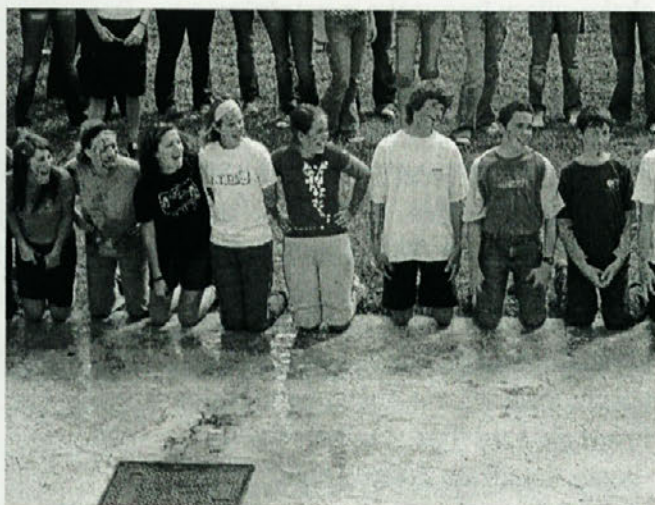
V nedeljo smo se odpravili v Sarajevo, po poti pa smo se ustavili še v Jajcu, v srcu nekdanje Jugoslavije. Iz Sarajeva smo se v ponedeljek odpravili proti morju. Med potjo smo si ogledali še Mostar, Medžugorje in z navdušenjem opazovali na novo odkrite bosanske »piramide«. V poznih večernih urah pa smo le dospeli v Primošten, kjer nas je čakal prijetnejši del tega tabora, morje. V Primoštenu smo s zabavali tri dni, potem pa smo se 9. avgusta odpravili proti domu.

Štefan Naglost, 3. c

Šola se še ni dobro začela, že so bili prvoletniki deležni tudi obveznega krsta, s katerim šele postanejo polnopravni člani ŠGV.

KRST FAZANOV 2007

To, da imajo dijaki ŠGV še posebej pestro domišljijo, so nam dokazali že na začetku šolskega leta, ko so nas preko šolskega zvočnika s petjem povabili na udeležbo krsta fazanov. Da ne bi bilo le povabilo tako izvirno, so se 2. letniki potrudili tudi z organizacijo krsta.

Bil je petek, a ne trinajsti, temveč sedmi, le nekaj minut je bilo čez dve, ko se je vzdušje na Škofijski gimnaziji Vipava že začelo spreminjati. Dijaki prvih letnikov smo se kar usuli iz razredov in hiteli v garderobe, kjer smo se preoblekli. Ves čas smo se razburjeno pogovarjali. Z dvorišča so se slišali glasba in pogovori dijakov. Drugošolci so bili še posebej glasni. To je bil njihov trenutek. Čakali so nas že na vratih. Starejši gimnazijci so, postavljeni za okna učilnic in hodnikov, imeli odličen pogled na dogajanje pod njimi, predvsem pa enkratno zabavo ob spremljanju programa. Skupaj z drugošolci so komaj dočakali, da smo se prvošolci prerinili mimo njih in se postavili v ospredje. Z vseh strani so se slišali vzkliki ali mrmranje: "Frrr." Čutili smo, kako nam drhti perje od vznemirjenja. Fazani bomo v kratkem preživeli svoj srednješolski krst!

Zadržanost med nami – prvoletniki – je kmalu ponehala zaradi sproščenosti in organiziranosti voditeljev in že smo se smejali našim sošolcem, ki so jih drugošolci izbrali za žrtve določenih nalog. Pri tem pa je treba omeniti da so bile naloge skrbno izdelane, torej zabavne in marsikatero tudi “odštekane”. Hoja kleče s paradižnikom v ustih po spolzkih tleh je bila le ena izmed njih.

Poraženci smo si morali dobiti par in s sošolci ter sošolkami zaplesati polko. Res smo se nasmejali! In najpomembnejše – krst smo preživeli brez kakršnih koli negativnih posledic!

Potem je sledil še “veliki finale” – zaobljuba. Pokleknili smo na rob tlakovanega dvorišča in odgovarjali: “Obljubljam!” ter “Se odpovem!” Ker tedaj že krščeni fazani nismo bili res enotni, smo bili vsi oblitni z mrzlo prho zaradi neubogljivosti in popisani po celem obrazu, rokah in nogah bodisi z alkoholnim flomastom bodisi s šminko in nekatere obljube ter odpovedi smo morali ponoviti. Uspelo nam je! Krst fazanov je uspel!

Pohiteli smo v garderobe. Večina deklet se je drenjalo ob ogledalih in z različnimi preparati odstranjevalo “čičke čačke” s svojih lic. Drugošolci so dokazali svojo premoč. Fazani pa smo kasneje z ostalimi dijaki in dijakinjami ponosno zapustili šolo. Končno smo bili uradno sprejeti med dijake ŠGV!

Nauk te zgodbe? Ne glede na to, kako zelo se trudiš, si prizadevaš in vztrajaš, se svoji identiteti ne moreš izogniti. → FAZAN SI!!! :)

Kristi Hodak in Ana Gregorič, 1. c

Medtem ko so prvi letniki doživljali svoj slovesni vstop med dijake ŠGV, so se dijaki četrtnih letnikov veselili in izobraževali na popotovanju v Pariz.

PARIZ 2007

»Pariz je popoln, Pariz je strop človeštva«

(V. Hugo)

Četrtošolci Škofijske gimnazije Vipava smo se lahko o tem prepričali tudi na lastne oči. Med 9. in 15. septembrom smo se namreč v spremstvu razrednikov Sanje Kovšca in Jerneja Vidmarja, prof. Sonje Černigoj ter odličnega vodiča prof. Janeza Vodičarja podali na ekskurzijo v francosko prestolnico. Kljub nekoliko neudobni nastanitvi v hotelu Formula 1 (cene so bile sicer pravo nasprotje zneskom, ki se ponavadi obračajo v tem športu), smo polni zanimanja dan za dnem odkrivali bolj in manj znane koticke mesta.

Potepanje smo začeli na enem izmed pariških otočkov, ki ležijo na reki Seni, poimenovanem po nekdanjem kralju Francije Ludviku. Ogledali smo si slavno katedralo Notre Dame, ki nas

je navdušila s temačno gotsko arhitekturo in veličastnostjo, kljub nedokončanima zvonikoma. Pot smo nadaljevali proti Saint Chapelle, kraljevi kapeli, okrašeni z barvnimi okni, katerih barva je skozi dolga stoletja skrivnostno ohranila svežino in intenziteto. Isti dan smo se sprehodili tudi skozi nekdanje pariške zapore, kjer je med drugimi svoje zadnje dneve preživljala obsojenka Marija Antoinetta. Zadnji postanek prvega dne je bil na velikanski ploščadi pred kulturnim centrom Georges Pompidau, pred moderno zgradbo, ki s svojim zanimivim izgledom, bogatimi razstavami in ogromno knjižnico privablja množice obiskovalcev – zadnja leta celo več kot Eifflov stolp.

Na vrh slednjega smo se povzpeli naslednji dan, v torek. Naporen vzpon po nešteti stopnicah je poplačal prečudovit razgled z vrha. Prav tako smo se v torek vsi sošolci zbrali pri sveti maši, ki jo je naš vodič, jezuit in profesor Vodičar, daroval v cerkvi sv. Katarine, svetnice, ki ji je Marija naročila, naj izdeluje čudežne svetinjice z njeno podobo in tako pomaga ljudem. Svetinjice so še vedno naprodaj in seveda smo si tudi mi priskrbeli vsak svojo. Nato smo se napotili proti Invalidom, kot zgradbi pravijo Francozi oziroma proti nekakšni rezidenci vojnih veteranov, v kateri se poleg Napoleonove grobnice nahaja še ogromen vojaški muzej. V popoldanskih urah nas je čakal ogled modernega dela Pariza, ki se v zadnjih letih vse bolj širi. Dejansko je postavljen na stebrih, pod katerimi se vijejo ceste, v samem novem naselju pa so le sprehajalne poti, zelenice, klopce in nešteto stolpnic, ki se ponašajoč z najmodernejšo arhitekturo strmo dvigajo v nebo. Mislim, da nas je prav ta del mesta najbolj navdušil, saj je le redkokdo izmed vipavskih maturantov uspel skrivati vzdihe občudovanja. Dan smo zaokrožili z ogledom Elizejskih poljan in Slavoloka, najvidnejšega spomenika francoskega nacionalizma.

Sredo je zaznamoval večurni, pa vseeno mnogo prehitro ogled muzeja Louvre. Čudili smo se ostankom najzgodnejših civilizacij in umetninam srednjega veka, renesanse in baroka, evropskih ter drugih avtorjev. Priznati pa moram, da nas je malce razočarala neznosna gneča v muzeju, ki je bila resda pričakovana, vendar je nekoliko motila zbranost med opazovanjem muzejskih eksponatov. Ker nas je Louvre za ta dan skoraj polno zaposlil, nam je ostal čas le še za nekaj krajših obiskov – opere Garnier, trga Concorde in četrti s slavnim Moulin Rougem. Na poti domov pa smo – sicer le skozi okna našega avtobusa, pa vendar – doživeli malo pariške elitnosti. Peljali smo se skozi ulico z najdražjimi butiki, zavili mimo hotela Ritz, kjer je bila svoje zadnje ure življenja nastanjena princesa Diana in zapuščali Pariz skozi podhod, v katerem se je princesa tragično ponesrečila.

V četrtek smo se namesto Parizu posvetili raziskovanju njegove okolice. Ni šlo brez obiska slavnega dvorca Versailles. Sprehodili smo se skozi sobane Ludvika XIV., sončnega kralja, okrašene z dragocenim pohištvom in poslikane s freskami najslavnejših slikarjev. Najbolj pa so nas prevzeli vrtovi okoli dvorca, ne le razporeditev stezic, fontan in rastlin, pač pa dejstvo, da vsak izmed njih pripoveduje svojo zgodbo in je že sam po sebi umetnina. Iz Versaillesa smo nadaljevali pot v približno 70 kilometrov oddaljeno mestoce Charter, znano predvsem po romarski katedrali, eni izmed najlepših gotskih cerkva na svetu. Veličina katedrale, ki jo krasijo zašiljeni gotski elementi in vitraži z neštetimi zgodbami iz svetega pisma, v človeku prav zares vzbudi občutek božje navzočnosti.

Zadnji dan, petek, je zaznamoval bolj svobodno organiziran program. Zjutraj smo spoznali nekaj pariških univerz, med njimi slavno Sorbono, vstopili v cerkev Sv. Genovefe, ene izmed zavetnic Pariza in za nekaj trenutkov postali pred Panteonom, grobnico najpomembnejših Francozov. Popoldne smo preživeli v lastni režiji. Oboroženi z metrojskimi kartami smo se lahko sami odločili, kam se bomo podali. Skupaj z nekaterimi sošolci sem se podala v Orsay, takoj za Louvrom verjetno najbolj poznan pariški muzej. Kar srh me je spreletaval ob vseh umetninah, ki so razstavljene v poslopju nekdanje železniške postaje – od Moneta in Cezanna, prek Picassoja do Rodina in mnogih drugih.

Muzej me je tako prevzel, da je za nadaljnje raziskovanje mesta zmanjkalo časa in še preden sem se dobro zavedala, smo se že vozili po avtocesti, smer Vipava.

V zgornjih vrsticah sem le na kratko opisala naš teden v Parizu. Težko je namreč stlačiti takšno kopico vtisov, kot jih je v nas pustila ta prestolnica, na list papirja. Kajti niso le umetnost, arhitektura in bogata zgodovina tiste, ki jo delajo tako posebne. Ne, tu je mnogo več, je duh mesta, način življenja Parižanov, njihova malce »modernizirana«, a še vedno zaznavna bohemskost, njihov ponos in rahla melanholija.

Pariza ne moreš opisati, moraš ga začutiti, je nekdo dejal in s temi besedami ne bi mogel bolj zadeti bistva. Sama le še dodajam, da Pariz navdušuje in osuplja ter je v resnici mesto, vredno ogleda!

Helena Uršič, 4.a

Obiski, prijetna druženja, kulturni utrinki ...

NOVA PRIJATELJSTVA

V torek, 18. 9., smo v Vipavi gostili orkester s šole Bischof Neumann Schule iz nemškega mesta Königstein. Delavci in dijaki Škofijske gimnazije Vipava smo poskrbeli za topel sprejem. Ravnatelj sta namreč že dalj časa navezovala stike, ki so se s tem obiskom še utrdili. Razkazali smo jim glavne znamenitosti kraja, predstavili njegovo zgodovino in poskrbeli, da niso ostali praznih ust celo popoldne, saj so potrebovali moči za koncert, ki ste se ga lahko udeležili ob 19h v kulturnem domu v Vipavi. Izkazali so se tako najmlajši kot tudi starejši v zasedbi Big band-a. Za zaključek koncerta je ravnatelj BNS, g. Darko, najprej v nemščini, nato pa še v tekoči slovenščini nagovoril vse zbrane. Rektor ŠGV, g. Slavko Rebec, se je pridružil njegovi misli, da je to lep začetek novega prijateljstva.

Urban, 3. c

IZ OŠ

Prvošolci - ob koncu 1. šolskega leta

Čeprav smo v zamudi in smo računali na objavo v prejšnji številki, upamo, da ni prepozno, da se z lepimi mislimi in prijetnimi trenutki spominjamo na preteklo šolsko leto, ko je prvič prestopila prag učenosti generacija otrok, rojenih leta 2000.

Veliko lepega smo doživeli, se veliko novega naučili in preživeli skupaj mnogo lepih, prijetnih trenutkov, pa se morda tudi, čeprav majhni in nebogljeni, potili ob nalogah, ki smo jih dobili in jim nismo bili dorasli, ali pa smo se jih, kdo ve zakaj, bali.

Marsikdo izmed nas je imel ob zaključku šolskega leta v mislih le eno besedo: KONČNO, tako starši kot otroci 1. razreda 9-letke iz Vipave, pa tudi mi učitelji.

Pa vendar so ostali na to šolsko leto prav gotovo lepi spomini. To lahko razberete iz pripovedi naših otrok.

1. septembra 2006 smo zakorakali v pravo šolo. Kakšne spomine imajo na ta 1. šolski dan otroci?

Najbolj se spomnim prvega šolskega dne. Takrat sem dobil rutico. Dobili smo tudi torto.

Rok

Najbolj mi je v spominu ostal prvi šolski dan, ker smo dobili odsevnike, rutke, švigazajčke, mape in barvice.

Ana

Kaj pa sprejem v šolsko skupnost?

Lepo mi je bilo, ko so nas sprejeli v šolsko skupnost.

Nik

Tako težko smo čakali tri dobre može, ki so nam natrosili veliko dobrot, a prav posebej pa se v mesecu decembru veselimo svojih prijateljev, s katerimi zaključimo leto in zakorakamo v novo leto. Kaj o prijateljih in prijateljstvu mislijo učenci, si preberite.

Prijatelj je tisti, ki z mano deli sladkarije, prijatelj se rad z mano igra in mi pomaga. Prijatelji si oprostijo, kadar se kregajo.

Timotej

PRAVI PRIJATELJ

PRAVI PRIJATELJ
MI VEDNO POMAGA
IN SE NE HVALI,
ČE ME PREMAGA.

PRAVI PRIJATELJ
MI VIDI V SRCE
IN BREZ OVINKOV
RESNICO POVE.

PRIJATELJA NAJTI
NI VEDNO LAHKO,
ČE ZANJ SE NE TRUDIŠ,
GA K TEBI NE BO.

Nika

Moji prijatelji so Nik, Timotej in Rok. Z njimi sestavljamo kocke. Nik pozna veliko vicev in je zelo vesel.

Aleksander

Moja prijateljica je Nika. Velikokrat pride k meni na obisk, pa tudi jaz grem k njej. Skupaj se igrava in se imava lepo.

Tjaša

Moja prijateljica je Špela, ker je prijazna in rada posoja stvari.

Manca

Moj najljubši prijatelj je Tadej. Spomnim se, da sva bila že kot čisto majhna fantka dosti skupaj. Je prijazen fant.

Rok

Kdo je moj prijatelj...

Prijatelj je tisti, ki ni niti sestra niti brat, a ga imam vseeno rada, se z njim igram in včasih tudi prepiram. Toda kmalu sva spet prijatelja. Moj prijatelj je sosedov Blaž. On je tudi moj bratranec. Velikokrat skupaj igrava nogomet, pa tudi druge igre.

Terezija

Moj prijatelj je Timotej, ker se lepo igra.

Patrik

Najlepše mi je v šoli, ko sem s prijateljicami. Moja najboljša prijateljica je Nika.

Linda

Moji prijatelji so moji sošolci in sošolke, razen tisti, ki mi nagajajo.

Bilal

Ne mislite, da ne maramo odmorov! Takrat se lahko veliko igramo.

Veselila sem se odmora, ker smo se igrali s sošolkami.

Tija

V šoli mi je bilo lepo. Najlepše mi je bilo, ko sem za rojstni dan obdarila sošolce in z njimi praznovala.

Nika

Kaj pa izleti in športni dnevi? Mislite, da tega nimamo v pravi šoli?

Najlepše mi je bilo takrat, ko smo šli na kmetijo. Tam sem videl kokoši, psa in velik vrt. Videl sem tudi kuščarja. Lepo je bilo tudi v živalskem vrtu, kjer sem videl tигра, slona in noja.

Benjamin

Všeč mi je bil izlet v živalski vrt. V lepem spominu mi bo ostal tudi športni dan na stadionu, ko sem osvojila srebrno medaljo.

Špela

Posebno všeč mi je bilo, ko smo bili na kmetiji Petrovih in smo pekli domači kruh. Všeč mi je bilo, ko smo si dali predpasnike in gnetli testo. Lepe spomine imam tudi na to, ko sem božala majhnega kužka.

Manca

Najlepše je bilo, ko so nam na kmetiji pokazali, kako se peče kruh. Spekel sem ga tudi doma. Bil je zelo dober in nona me je pohvalila.

Aleksander

Všeč so mi bili tudi izleti, še posebno, ko smo šli v Narin.

Anže

Veliko smo se naučili. Najbolj mi je ostalo v spominu, ko smo obiskali kmetijo v Narinu in živalski vrt. Posebno všeč mi je bila peka kruha, v živalskem vrtu pa mi je bil všeč leopard.

Tjaša

Najbolj pa mi bo ostal v spominu dogodek, ko sem okrog vratu imela kačo.

Neja

Tudi izleti so mi bili všeč. Še posebej pohod na stari grad.

Tadej

V tem šolskem letu mi je bilo zelo lepo, saj sem doživela veliko lepih stvari. Najboljše mi je bilo, ko smo obiskali živalski vrt.

Linda

Najbolj sem si zapomnil, ko smo šli gledat reševanje iz vozila na stadionu. Tam so bili gasilci, reševalci in policisti.

Gašper

Moj najlepši šolski dan je bil, ko smo šli v živalski vrt. Tam smo si ogledali žirafa, slona, zebro, opice, noja, kačo in druge živali. Najbolj mi je bilo všeč, ko mi je gospod iz živalskega vrta dal okoli vratu kačo.

Miha

Najbolj mi je v spominu ostal obisk živalskega vrta v Ljubljani, ker sem prvič videl živali v živo. Najbolj zanimive so mi bile opice in morski levi.

Bilal

Vse lepe stvari smo že našteali. Ali morda mislite, da se nismo veselili tudi pouka?

Med vsemi predmeti imam najraje matematiko. Na koncu šolskega leta smo obravnavali že račune do deset.

Ana

Na naši šoli je veliko dejavnosti. Jaz hodim k pevskeemu zboru. Najbolj mi je ostalo v spominu prvi nastop. Bil sem neučakan ali bo mami uspelo priti. Bila je v službi. Ko sem jo zagledal, so se mi zasolzile oči od sreče. Hodim tudi v podaljšano bivanje. Enkrat sem mamo poslal domov, ker se nismo še nič igrali na šolskem igrišču. Tu skrbimo tudi za paličnjake in počenjamo še marsikaj zanimivega.

Nik

Všeč mi je tudi matematika in igranje med odmori. Med poukom se ne igramo.

Aleksander

V tem šolskem letu mi je bilo najbolj všeč, da sem se naučil mnogo novih pesmic. Zelo rad sem tudi računal in štel. Všeč mi je bila tudi telovadba in pisanje črt.

Anže

Zelo sem vesela, ker sem v letošnjem šolskem letu spoznala veliko novih sošolk in sošolcev.

Neja

Všeč mi je bilo med poukom matematike in slovenščine. Naučil sem se veliko novega in je bolj zanimivo kot v vrtcu.

Tadej

Všeč mi je bilo, ko smo pri slovenskem jeziku risali presenečenje za starše.

Noemi

V šolo rad hodim. Bil sem zelo vesel, ko me je na govorilnih urah učiteljica Marija pohvalila moji mami. Najraje imam matematiko.

Patrik

V tem šolskem letu mi je bilo lepo. Zgodbica Modra kapica mi je ostala v najlepšem spominu. V šoli sem se najbolje počutila, ko smo peli različne pesmice.

Nina

V prvem razredu mi je bila najbolj všeč telesna vzgoja.

Tija

V spominu mi je najbolj ostalo to, da smo se igrali rdeče češnje, črnega moža, tekli šprint...

Noemi

V šoli mi je bilo najbolj všeč, ko smo risali z ogljem

Gašper

Zelo rada hodim v šolo, saj sem se tu že veliko naučila in imam veliko prijateljic. Moj najljubši predmet je matematika, moj najljubši dan pa je bil izlet v živalski vrt.

Anika

Lepo je bilo izdelovati grafiko.

Nika

Kaj pa konec, ki smo ga vsi zelo težko čakali?

Bilo mi je lepo. V prvem razredu sem se naučila veliko novega. Spoznala sem nove prijatelje. Učiteljice so z nami prvošolčki zelo strpne in prijazne, da se v razredu lepo počutimo. Vsem skupaj želim vesele počitnice, septembra pa se znova srečamo.

Maša

Terezija pa nam je sestavila celo pesmico.

V ŠOLO SEM RADA HODILA,
SEM SE VELIKO NAUČILA,
NOVE PRIJATELJE SPOZNALA,
SEM SE Z NJIMI IGRALA IN KLEPETALA.

VŠEČ MI JE BILO VELIKO STVARI,
A POVEDALA VAM BOM LE TRI:
KAKO SMO PRVI ŠOLSKI DAN
ŠVIGAZAJČKA DOBILI,
KO NAM JE UČITELJICA BRALA PRAVLJICE
IN NAJBOLJ OD VSEGA: SEVEDA, POČITNICE.

Terezija

Začelo se je že novo šolsko leto in zakorakali smo v drugi razred. Za nami so prijetni dnevi brezskrbnih prvih pravih počitnic. Upamo, da ste jih lepo preživeli in da vam novo šolsko leto prinese veliko lepih doživetij in prijetnih trenutkov.

*Učenci 1.a/9 Vipava
in zanje učiteljice Lučana Leban
Marija Mikuž Papež
in Nadja Kodele*

»Vsak začetek je težak«

Ta pogovor še kako drži za začetek letošnjega šolskega leta. Morda ni bil začetek težak v pravem pomenu besede, bil pa je razgiban, raznolik.

Še ob otvoritvi šole Šturje - Ajdovščina sem razmišljala, kakšni bodo prišli učenci v ponedeljek v šolo v Vipavi? Sproščeni? Nasmejani? Razposajeni? Ali kot stari znanci k starim znancem? Vsakega po nekaj. In veselilo me je predvsem to, da niso bili kot punčka v reklamah »Zdaj pa grem...«, ki ji le čokolada pomaga do nasmeha.

Prav vesela sem, da so šolske klopi napolnili vsi, ki smo jih pričakovali.

Tako je letos v Vipavi štiristo štiriintrideset učencev, v Podnanosu osemdeset, na Gočah letos samo šestnajst in v Vrhpolju šestintrideset. V Podnanosu in Vrhpolju so še malčki v treh oddelkih vrtca. Res je vseh učencev trideset manj kot v preteklem letu - tudi v našem okolju nataliteta pada. In posledično je letos kar nekaj strokovnih delavcev zaposlenih za krajši delovni čas. Žal. Tako pač določajo normativi Ministrstva za šolstvo in šport, ki temeljijo na manjšem številu učencev. Ob tem uhaja priložnost za bolj individualizirano delo v manjših skupinah. Pri pouku to v letošnjem letu niti ni povzročilo velikih težav - pri nivojskem pouku v osmem in devetem razredu imamo dve skupini več kot je oddelkov in je zato delo z manjšimi skupinami učencev kvalitetnejše. Prave težave nastajajo pri podaljšanem bivanju, ko moramo otroke družiti v starostno različne skupine. In to otroke, stare do deset let po štirih, petih urah pouka. Ko so utrujeni. Morda pa je dobra plat tega druženje različno starih otrok, spoznavanje in spodbude za napredovanje, za posnemanje starejših, za pomoč mlajšim.

Ko tako razmišljam o spremembah v šolskem sistemu, zakonodaji - vsaka odločitev ima prednosti in slabosti. Na nas je, da gradimo na prednostih, omilimo slabosti - predvsem pa ohranimo žar in pozitivno energijo pri svojem delu.

Prižadevali si bomo za Sodelovanje, Spoštovanje vsakogar, Strokovnost, Odgovornost, Odličnost, Napredek vsakogar, Celovitost vzgoje in izobraževanja in Ekološko zdravo, varno okolje. Saj imamo v logotipu SONCE!

Počitniški dnevi so kar prehitro minevali. Za urejanje prostorov je skoraj zmanjkalo časa. Tako smo končali dela v mansardi v Podnanosu šele v prvih septembrskih dneh. Je pa ta večnamenski prostor prava pridobitev za učence in otroke iz vrtca, saj bodo učilnice celo dopoldne zasedene. Ob vsakem deževju nas skrbi za športni pod v telovadnici, saj voda kar zamaka, zamaka... Ob oknih in ob stenah. Še gradbeniki si niso enotni, kako rešiti problem - manj preostane le, da brišemo, brišemo..., prosimo za popravilo, opozarjamo in upamo, da se pod ne bo ponovno dvignil. Na Gočah smo izolirali strop učilnice v nadstropju in pobelili nekaj sten, v Vipavi menjali dotrajana lesena okna v treh kabinetih. Največje in najlepše delo so projektant in gradbeniki opravili v Vrhpolju. Pravočasno, da so učenci že od prvega šolskega dne v lepi adaptirani in dograjeni stavbi. Res so telovadili v toplih dneh na igrišču, ob dežju pa je še kako lepo igrati igre v telovadnici. Stavba je lepa, velika, navajamo se nanjo, težave rešujemo sproti z investitorjem in izvajalci - vsega niti ne znamo predvideti - in mrzli, vlažni, dotrajani prostori, odpadajoč strop, nevarne elektroinstalacije izpred dveh let so le še spomin (na srečo ne mora).

Morda še pojasnilo, zakaj nismo pripravili otvoritve prvega septembra. Takrat je bila trgategv v polnem teku, trgači in traktorji v vinogradih vse okrog šole, otvoritev šole v Ajdovščini - ne, ne: vrhpoljska šola je za vse nas tako pomembna, da otvoritev ne more biti nek obrobni dogodek. In zato pristrčno vabilo vsem enajstega oktobra v Vrhpolje!

Desetina šolskega leta je za nami, pripravili smo načrte in delo je »steklo«. Sedaj ne občutimo teže začetka, obremenitve raznolikosti, ampak verjamemo in delamo, da bo »KONEC DOBER, VSE DOBRO«. Predvsem pa potrebujemo Sodelovanje, Odkritost, Napredek, Celovitost in visoko stopnjo Etike. Za vsakogar in za vse.

*Alenka Nussdorfer Bizjak,
ravnateljica*

Mladi tamburaši na taboru v Tolminu

Letošnjo sezono, ki je že deseta po vrsti, so mladi tamburaši tudi letos pričeli s tamburaškim taborom. 27 učencev OŠ Draga Bajca Vipava je od 27. do 30. avgusta pridno vadilo v ČŠOD Soča v Tolminu. Delo je potekalo v dveh skupinah. Mlajšo skupino, v kateri je bilo 9 tamburašic iz 5. in 6. razreda devetletke, je strokovno vodila Neža Žgur, študentka Akademije za glasbo, ki je za to

Mlajša skupina z mentorico na nastopu

priliko napisala tudi nekaj lastnih skladbic, ki so jih učenci usvajali z velikim veseljem. Ker bi bilo celodnevno vadenje inštrumenta prevelika obremenitev za nežne prste, je za sprostitev s sprehodi in ustvarjalnimi delavnicami poskrbela ga. Silvija Makovec, svetovalna delavka na OŠ Draga Bajca, ki jo učenci že nekaj let zapovrstjo z veseljem pozdravljajo na naših taborih. Starejša skupina, ki je štela 18 članov, se je pogumno zagrizla v novo tamburaško literaturo in pod mojim mentorstvom dnevno vadila od 6 do 8 ur. Prostor za skupno vadenje je bil miren in prijeten, ločene vaje pa so potekale kar

po sobah. Delo po skupinah sem seveda nadzorovala, sicer bi nekateri tamburice hitro zamenjali s kartami ali s čim »bolj zabavnim«. Namen tamburaških taborov ni zgolj strokovno izpopolnjevanje, ampak je tudi druženje, sklepanje prijateljstev in poglobljanje medsebojnih odnosov pa tudi spoznavanje novih okolij ter naravnih in zgodovinskih znamenitosti... V ta namen smo učence peljali na sprehode ob Soči, na grad nad Tolminom, obiskali smo Tolminski muzej, kjer so spoznali

od paleolitske piščali do življenja tolminskih kmetov in njihovih uporov pa vse do življenja v Titovi Jugoslaviji. Pred odhodom proti domu pa smo obiskali še sirarstvo Kramar v Zatolminu, kjer so nam nazorno razložili in prikazali postopek izdelave sira in nam ga seveda dali tudiokusiti. Nekoliko nam je ponagajalo vreme, sicer bi se sprehodili tudi do Tolminskih korit. Posebej zanimivo je bilo na letošnjem taboru tudi to, da so bili na intenzivnih pripravah tudi zamejski nogometaši. Sovrstniki so hitro našli kontakte in vsak prosti trenutek namenili druženju in spoznavanju. V sredo zvečer smo posebej za njih pripravili krajši koncert, na katerem smo igrali izključno nove skladbe, kljub veliki tremi in mnogim napakam, pa želi veliko navdušenje publike. Tega nastopa se je udeležilo tudi nekaj predstavnikov glasbenega življenja v Tolminu, posebej pa smo bili veseli sorodnice pokojnega tamburaškega skladatelja Hrabroslava Otmarja Vogriča, gospe Marte Filli.

Starejša skupina med vajo

Čeprav so priprave na tabor dokaj obsežne (gradivo pripravljam ponavadi cel mesec pred tem) in je delo odgovorno in psihofizično naporno (vključno z vzdrževanjem nočnega miru), do sedaj še nisem izgubila volje za organizacijo taborov, saj otroci na njih res veliko pridobijo. Pravi rezultati

se pokažejo šele kasneje, vendar že takojšnji odziv otrok kaže, da je vredno vztrajati. Vse mlade tamburašice in tamburaše moram pohvaliti, saj so bili kljub otroški razigranosti zelo delavni, vztrajni in požrtvovalni in lahko rečem, da se skupaj z njimi veselim že prihodnjega tabora.

Vlasta Lokar Lavrenčič

IZ CUIO

Novemu šolskemu letu naproti

V Centru JPV smo se na novo šolsko leto temeljito pripravili že v mesecu avgustu, saj so prvi septembrski dnevi polni obiskov ter klicev staršev.

V mesecu juliju smo organizirali 3 poletne kolonije, katerih se je udeležilo 17 otrok, ki so potrebovali varstvo. Zaradi vse večje potrebe staršev po organiziranem varstvu smo Center odprli že 16. avgusta. Povprečno število otrok v varstvu se je gibalo med 20 in 30 varovancev.

V letošnjem šolskem letu smo vpisali 10 novincev, ki prihajajo pretežno iz širšega primorsko-notranjskega področja. Večina otrok je vpisana v posebni program, trije pa v prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom. Skupno število vseh šolskih otrok je 85.

Na prvi šolski dan smo se zlasti zaradi novincev dobro pripravili, saj smo nanj povabili tudi starše. Prav stik s slednjimi je še posebej pomemben, saj so učenci pretežni del dneva v Centru. Informacije, ki jih posredujejo starši o svojih otrocih, so neprecenljive in dragocene za vse strokovne delavce. Staršem, ki prihajajo od daleč, smo omogočili, da so prespali v Vipavi in tudi tako pripomogli, da je bila ločitev od otroka manj boleča.

Podarjene igrače

Poleg šolskega programa tudi letos deluje v Centru program Institucionalnega varstva za odrasle, ki skupaj z bivalno skupnostjo šteje 20 oseb. Vseh varovancev Centra je tako 105.

Žal je z letošnjim letom začasno prenehal delovati razvojni oddelek vrta, saj vanj ni bilo vpisanih dovolj otrok.

V zadnjih letih opažamo povečan vpis otrok v dnevno obravnavo in precejšen upad učencev, ki potrebujejo celodnevno institucionalno obravnavo, kar nakazuje spremenjeno strukturo varovancev Centra in s tem povezano organizacijo dela.

V času počitnic je Center obiskala dolgoletna dobrotnica iz Švice in tako kot vsako leto, tudi letos obdarila otroke s podarjenimi plišastimi igračkami ter denarnim prispevkom, katerega smo namenili za poletne kolonije.

Želja vseh nas je, da bi se učenci pri nas dobro počutili, predvsem pa, da bi se kaj uporabnega in življenjskega naučili.

*mag. Erna Žgur,
ravnateljica*

Počitnice v Strunjanu

Počitniška kolonija, ki smo jo v letošnjem šolskem letu organizirali v Centru Elvire Vatovec v Strunjanu, je potekala v treh terminih po šest dni, in sicer od 13. do 29. julija.

Skupno se je počitniške kolonije udeležilo 17 otrok in 12 strokovnih delavcev.

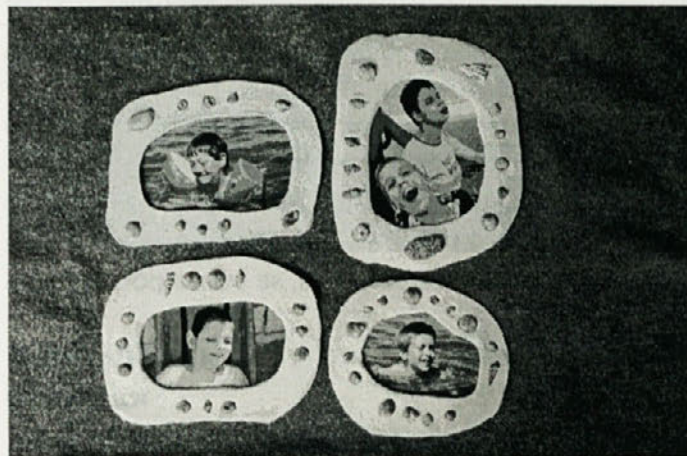
Namen kolonije je bil predvsem kvalitetno preživljanje prostega časa, ustvarjanje in sproščanje ob zdravi morski klimi, druženje s sovrstniki ter pomoč družinam pri varstvu.

Otroci so bili deležni pedagoške in zdravstveno terapevtske obravnave, saj so za njih skrbeli strokovni delavci različnih profilov: defektolog, fizioterapevt, delovni terapevt, medicinska sestra in varuh negovalec.

Rdečo nit programa kolonije je predstavljalo morje in spoznavanje obmorskega sveta. Dnevi v koloniji so bili zelo razgibani. Vsakodnevne nujne dejavnosti so se prepletale s številnimi pristočasnimi aktivnostmi.

Pod pedagoškim vodstvom so otroci v dopoldanskem času, ki so ga preživeli na plaži, spoznavali morje in obmorski svet. Lastnosti morja in značilnosti obale so odkrivali preko tipanja, okušanja, vonjanja, opazovanja in nabiranja različnih materialov v morju in ob njem. Vsak posameznik je bil deležen tudi fizioterapevtske obravnave, ki se je izvajala v vodi in izven nje. Plavanje so si popestrili z družabnimi igricami, hkrati pa so se otroci navajali na samostojnejše gibanje v vodi in samostojno plavanje z raznimi pripomočki.

Popoldanski del dneva je bil namenjen predvsem ustvarjalnim delavnicam. Tako so otroci izdelali okvir za sliko, kartico za domače, herbarij, barvali so ribice, risali so na platno...

Poleg omenjenega so bili tudi na izletu z ladjico Solinarko, ki jih je popeljala ob slovenski obali. Šli so na pohod do Belega Križa nad Strunjanom in uživali v prečudovitem razgledu na morje. Imeli so piknik pri koči na Slavniku, ki velja za enega najbolj obiskanih vrhov Slavniškega pogorja in nudi čudovit razgled na Piranski in Tržaški zaliv, Istro in okoliške vrhove (Nanos, Vremščica, Snežnik...). Ogedali so si tudi školjčno sipino v Ankaranu, tako imenovano pokopališče školjk, ki je

nastalo pred približno 15 leti, ko je Luka Koper poglobila morsko dno in je odvečni mulj odlagala na to plitvino.

Ob večerih so se sprehajali po bližnjih obmorskih mestih (Koper, Izola, Piran...), kjer so spoznavali njihove glavne značilnosti in se hladili in sladkali s sladoledom.

Kljub vročim dnevom so se otroci v koloniji počutili zelo dobro, predvsem pa so se najbolj razveselili vožnje z ladjico.

*Tina Kodolja,
psihologinja*

V pričakovanju novega vrtca

Počitnice so za nami in prišla je jesen. V septembru sta bila odprta dva nova oddelka vrtca, in sicer v Vrhpoljah in Budanjah. To sta heteroena oddelka, ki vključujeta otroke v starosti od treh do šestih let. V Vipavi nestrpno pričakujemo selitev v nov vrtec. Decembra se bomo selili v nove prostore. Zato smo se letos še posebno pripravili in popestrili naš delovni načrt.

V vrtec Vipava je letos vključenih 96 otrok. Imamo šest skupin: RAČKE 1-2 leti, POLŽKI 2-3 leta, MUCE 3-4 leta, PIKAPOLONICE 4-5 let, METULJI in RIBE 5-6 let.

Ob vstopu v vrtec smo staršem omogočili postopno uvajanje otroka, tako da so lahko bili v skupini skupaj z otrokom. Cilji in naloge izhajajo iz dolgoročne vizije: Prijazen in ustvarjalen vrtec.

Temeljne naloge našega vrtca so:

- nuditi otrokom ustvarjalno okolje in klimo,
- upoštevati individualne potrebe otrok in staršev glede vzgoje in varstva,
- ustvarjati kvalitetne medsebojne odnose na vseh ravneh,
- ponuditi pestro izbiro dejavnosti na vseh področjih ter možnost poglobljanja na določenem področju,
- omogočiti individualnost in izbiro v nasprotju s skupinsko rutino,ž
- upoštevati in spoštovati zasebnost ter intimnost otrok.

Otrokove sposobnosti razvijamo preko igre. Celo leto se bomo igrali, učili, zabavali in opazovali letne čase, ki se bodo prelivali drug v drugega.

Dejavnosti v vrtcu bomo popestrili s praznovanji ob rojstnih dnevih otrok, ob tednu otroka, v decembru ob pričakovanju novega leta in praznikov ter selitvi v nov vrtec, v marcu s poudarkom na pomenu družine, starševstva, in ob zaključku vrtčevskega leta.

Posamezna področja bomo obogatili s področji gibanja (planinski izleti, plavalni tečaj, Zlati sonček ...), govora (Bralček Palček), umetnosti (gledališke in lutkovne predstave, likovne delavnice, nastopi), narave (izleti v bližnjo okolico, okoljska vzgoja...).

Posebno pozornost namenjamo otrokom s posebnimi potrebami. Strokovna delavka, ki bo delala z otroki s posebnimi potrebami, bo delo dopolnjevala s strokovnimi delavkami v skupini.

V predšolskem obdobju otroci potrebujejo veliko konkretnih izkušenj, ki si jih pridobivajo z igro in posnemanjem odraslih. Tako razvijajo samostojnost, ustvarjalnost in odgovornost.

Otroci niso odrasli v miniaturi. Otroci gledajo, mislijo in čutijo na svoj način. Skupaj z otroki se pripravljamo na selitev v nov vrtec, ki bo na vsakega otroka naredil vtis. Upajmo, da dober in nepozaben. Z navdušenjem in veseljem pričakujemo selitev. Ko bo prišla, se bomo potrudili, da nam bo lepo in zabavno.

*Agata Petkovšek,
vzgojiteljica*

IZ DRUŠTEV

Starejši za starejše za višjo kakovost življenja doma

Vsi si želimo starost preživljati doma. Pomagajmo drug drugemu, da bomo lahko ostali doma, ko sami ne bomo več sposobni v celoti skrbeti zase.

Na pobudo Zveze društev upokojencev Slovenije ter Slovenske filantropije se je osnoval projekt "Starejši za starejše", ki se že izvaja v mnogih Društvih upokojencev po vsej Sloveniji. Namen projekta je, na podlagi anketiranja starejše populacije, pridobiti podatke o kvaliteti njihovega bivanja v domačem okolju.

V začetku lanskega leta smo na seji Društva upokojencev Vipava sprejeli sklep, da se tudi naše društvo aktivno vključi v projekt "Starejši za starejše". Zaradi zahtevnosti projekta je bilo v začetku nekaj negotovosti, vendar nam je kljub vsemu uspelo strniti vrste in oblikovati skupino, ki je ta projekt sprejela tudi kot osebni izziv. Za izvajanje projekta smo pridobili skupino 16 prostovoljk in 2 prostovoljca ter izbrali svojo koordinatorko. Za prostovoljce je bil izveden nekajurni seminar, kjer so se seznanili z nalogami in potekom projekta. Za potrebe projekta je Društvo upokojencev od Zveze društev upokojencev Slovenije prejelo računalnik za vnašanje pridobljenih podatkov, kar je bil svojevrsten izziv za naše prostovoljce, ki so se morali predhodno spopasti še s tečajem računalništva. Z delom na terenu in anketiranjem smo pričeli po prejetju seznama občanov, starejših od 69 let. V letu 2006 je bilo v občini Vipava 706 oseb, starejših od 69 let. V letu 2007 se je temu številu pridružilo še 50 oseb, rojenih v letu 1938. Od začetka izvajanja projekta v letu 2006 pa do 30.4. 2007 je bilo izpolnjenih 449 anket. V anketo niso zajete osebe, ki živijo v domovih za ostarele ter osebe, ki so se izselile iz občine. Nekaj občanov je tudi zavrnilo sodelovanje v anketi, kljub temu, da so vsi pridobljeni podatki varovani kot osebni podatki. Veseli pa nas dejstvo, da se večina starejših občanov in njihovih svojcev pozitivno odzvala na projekt, kajti le s skupnimi močmi lahko naredimo korak bliže k razumevanju potreb in želja starejših občanov.

*Francka Krašna,
Društvo upokojencev Vipava*

Bile smo uspešne

30. septembra 2007 smo Vipavke, članice BK "Podskala", prvič organizirale balinarski turnir trojk. Sodelovalo je osem ekip. Vipavke smo dosegle odlično tretje mesto. Ob tej priliki bi se rada zahvalila vsem sponzorjem, ki so nam na kakršenkoli način pomagali, da smo turnir uspešno izvedle.

*Anuška Lavrenčič,
vodja ekipe*

Dalmatinski večer

Glasbeni večer s pridihom Dalmacije, ki sta ga skupaj pripravila mladinski orkester KD Vipavski tamburaši pod vodstvom Vlaste L. Lavrenčič in prav za ta projekt v Klapo zbrani pevci, ki jih je odlično pripravil in zanje zbral program Igor Hodak, po rodu Dalmatinec, je ustvaril popolno vzdušje poletnega dogajanja. Koncertu, obogatenu s prigodami iz dalmatinske pokrajine, ki jih je pripovedoval še en ajdovski Dalmatinec Ivo Mamić, smo prisluhnili pod košatimi krošnjami kostanjev na Trgu Pavla Rušta v soboto, 7. julija 2007.

Na pobudo Vlaste L. Lavrenčič, vodjo vipavskih tamburašev, je Klapo, sestavljeno iz izrednih vokalnih solistov, profesionalnih in amaterskih pevcev, pripravil Igor Hodak v komaj štirih vajah, saj pevci prihajajo z različnih koncev Slovenije in imajo vsak svoje poklicne obveznosti, tako da je bilo težko najti vsem ustrežajoči termin.

Koncertni večer je bil razdeljen v tri dele. V prvem se je predstavila klapa: prvi tenor sta prispevala Matej Vovk in Valentin Krtelj – Tine, drugi tenor Mitja Matelič in Alfredo Cibiz, kot baritona sta zapela odlični in vokalno-tehnično dovršeni Rok Bavčar in Ivan Kodele, basista pa sta bila Tomaž Zadnikar in Igor Hodak. Zapeli so priredbe dalmatinskih. Prva je zazvenela *Proplakat če me zora / Daleko su moji školji*, tradicionalna klapska pesem

v priredbi Igorja Hodaka, druga je bila umetna iz Dalmacije *Spava moj Rab*, za katero je tekst spisal Ivica Hodak, glasbo Franjo Habazin, za Klapo pa jo je priredil Igor Hodak. Sledile so štiri tradicionalne klapske pesmi *Cviće moje*, *Kad sam bio na tvom grobu* in *Zaspalo je siročče*, slednji v priredbi Igorja Hodaka, in *Jemala sam dragoga*. Za konec vokalnega dela so zapeli še tri umetne v dalmatinskem duhu: Magdićevo *Sušna zikva na školju* v priredbi Nikole Buble na glasbo Zdenka Runjića in tekst T. Zuppe *Galeb i ja* in Dragojevićevo *Cesaricu* v priredbi Marka Čačija.

Drugi del je bil inštrumentalni v izvedbi tamburašev, ki so najprej zaigrali *Tri dalmatinske plesne* in *Velo luko*, v kateri se je kot solist na trobenti predstavil Marko Lavrenčič, sledili pa sta *Maslina* in *Lipe riči* (tu so tamburašice pele, tamburaši pa so jih spremljali z inštrumenti), za katero je aranžma prispevala Vlasta L. Lavrenčič, potem sta zazveneli še znani *Vjeruj u ljubav* s saksofonistom Dominikom Lavrenčičem in *Galeb i ja* z že prej omenjenim trobentačem.

Večer so zaokrožili tamburaši in pevci skupaj, in sicer z dvema venčkoma dalmatinskih in Budurinovo *Da te mogu pismom zvati*.

mag. Lejla Irgl

Sanjska Škotska in Ipavska

Komorni zbor Ipavska, ki ga od ustanovitve vodi Matjaž Šček, je letošnjo jubilejno deseto sezono začel že v avgustu s koncertom v starem mestnem jedru na Šibeniški v Ajdovščini. V soboto, 4. avgusta, smo pripravili koncert na prostem, kot ogrevanje za naš avgustovski obisk Škotske in nastop v eminentni katedrali sv. Egidija (St. Giles Cathedral) v Edinburgu, ko se odvija svetovno znani edinburški festival (Edinburgh International Festival) in je v mestu zbrana pisana množica nastopajočih in gledajočih, ki sodelujejo in spremljajo takšno in drugačno kulturno dogajanje v dvoranah, cerkvah ali kar na ulici.

Po prihodu na edinburško letališče nas je že čakal naš šofer avtobusa Chris in nas odpeljal proti Glasgowu do mesta prenočevanja. Mimogrede smo lahko uživali v nočni panorami mesta, čeprav si je večina želela le še postelje.

Naslednje jutro smo začeli z značilnim angleškim zajtrkom, kjer niso manjkali ovseni kosmiči, šunka, jajca, pečene klobasice in fižol, zraven pa je bilo še nekaj črnega, še najbolj podobno nekakšnim krvavicam-haggis in je ena izmed tradicionalnih škotskih jedi, ki seveda vsebuje nepogrešljivi oves. Za boljšo prebavo pa je na razpolago razno sezonsko sadje in kompoti. Za tiste, ki jim pogled na močnato jutranjo hrano ne vzbuja teka, imajo na razpolago raznovrstne džeme in druge »bolj celinske« namaze.

Posebno poglavje predstavlja kruh. V taki obliki, kot smo ga vajeni, nam ga niso ponudili. Zavzeto strežno osebje nam je namreč prijazno položilo na krožniček po dve trikotni tanki popečeni rezini. Vendar jim je kmalu postalo jasno, da ima ta slovenska skupina drugačne predstave glede jutranje količine kruha, tako da so v naslednjih dneh povečali frekvenco sprehodov s polnimi koški mimo naših miz.

Dan smo nadaljevali z avtobusnim ogledom Glasgowa, največjega škotskega mesta, ki slovi kot mesto arhitekture in oblikovanja in vse skupaj združuje pod pojmom glasgowski slog.

Skozi mesto se vije reka Clyde, ob kateri lahko še vedno vidimo ostanke nekdanje močne ladjedelniške dejavnosti, oko se zazre v značilno moderno arhitekturo sodobnega kongresnega centra s streho, ki spominja na pasavca.

V mestu smo se ustavili na Jurjevem trgu (George Square) in pokukali v mestno hišo, ki se ponaša s čudovitim marmornim stopniščem. Prostor je enostavno vabil, da zapojemo in si z nekaj slovenskimi prislužimo navdušenje naključnih mimoidočih.

Po krajšem postanku v veličastni srednjeveški glasgowski stolnici sv. Munga, ustanovitelja mesta, smo pot nadaljevali v Edinburgh, prestolnico Škotske.

Tu smo preživeli ostanek dneva v ogledovanju znamenitosti. Predvsem pa smo lahko začutili vrvenje nepregledne množice ljudi na Royal Mile, ki se vije pod gradom, kjer se je na vsakih nekaj metrov odvijala predstava (gledališka, rokohitrska, pantomima, žonglerska, komedijantska...).

Zraven tega nepopisnega živžava in hrupa se dviga mogočna stolnica sv. Egidija z značilnim vrhom zvonika v obliki krone (Crown Spire), čudovitimi poslikavami stekla in impresivnimi orglami.

V tem izjemnem in akustičnem prostoru nas je zvečer čakal koncert. Z mešanimi občutki smo čakali na začetek, saj so nas opozorili, da je število poslušalcev lahko zelo spreminjajoč se pojem s stalnim vstopanjem in izstopanjem bolj ali manj naključnih obiskovalcev.

Zato smo bili toliko bolj veseli in prijetno presenečeni nad polnoštevilno zasedenimi stoli in poslušalci, ki so izjemno zbrano in z vidnim navdušenjem spremljali naš koncert.

Zborovodja Matjaž Šček se je odločil za sakralni program, ki ga nameravamo predstaviti tudi na naši najnovejši zgoščenci in zajema iz zakladnice glasbenega izročila treh najštevilčnejših krščanskih religij (katoliške, protestantske in pravoslavne).

Navdušeno občinstvo smo nagradili z znano škotsko ljubezensko pesmijo na besedilo škotskega pesnika Roberta Burnsa, My Love is like a Red Rose, ob kateri se je orosilo marsikatero oko.

Po koncertu nas je pot vodila v Dundee, kjer smo prenočevali ostale tri dni. Naslednji dan smo se malce pozneje, kot je bilo v načrtu, odpravili proti St. Andrews, kjer nas je v večernih urah čakal še zadnji koncert. Vmes smo si ogledali še muzej znamenitega škotskega regimenta Black Watch v mestu Perth, ki priča o srčnosti, pogumu in zvestobi škotskih vojščakov vse do današnjih dni. Sledil je prekratek ogled palače Scone s čudovitim parkom in dvorcem, kjer so na »kamnu usode« kronali številne škotske kralje (npr. Macbetha).

Ob prihodu v St. Andrews, ki se ponaša z najstarejšo škotsko univerzo, nas je pot vodila tudi mimo čudovitega in enega najstarejših igrišč za golf z najstarejšim golf klubom na svetu, kjer je potrebno čakati tudi nekaj let za vstop vanj.

Koncert v St. Andrews smo izvajali v kapeli kolidža z značilnim notranjim dvoriščem in zeleno travo, ki nas je spremljala vsepovsod. Prislunilo nam je precej manj številno občinstvo, ki pa nam je kljub temu ob koncu koncerta stoje ploskalo.

Mimogrede smo na prošnjo ženinove priče zapeli škotsko ljubezensko pesem še na poročnem slavlju z damami v klobukih in moškimi v značilnih kiltih, ki so se zabavali v eni izmed dvoran kolidža.

Predzadnji dan je bil namenjen le spoznavanju lepote te čudovite dežele. Napotili smo se proti severu do prvih vznožij Škotskega višavja, kjer smo iz daljave lahko občudovali prepoznavno obarvana pobočja, porasla z vresjem.

Pot na Škotsko seveda ne sme miniti brez obiska destilarne viskija, kjer smo se v manjšem mestecu Pitlochry s prijazno vodičko seznanili s pridelavo viskija in seveda poskusili šilce ali dram, kot mu pravijo Škoti.

Ti trije dnevi, ki smo jih preživeli v tej čudoviti, raznoliki deželi, so pri večini potrdili naše predstave o tej deželi višavij in nižavij, obdelanih polj, ki se izmenjujejo s čudovitimi travniki in živimi mejami ter košatimi krošnjami dreves, deželi pašnikov in ovc, nešteti gradov, ki v marsikom vzbujajo romantične predstave o burni zgodovini in njenih prebivalcih.

Škotska je bila za Ipvasko poseben projekt. Do sedaj si je zbor gradil kosti na domačih, mednarodnih in Grand prix tekmovanjih, od koder smo se vračali z izkušnjami, veseljem ali razočaranjem in se obremenjevali s točkami in ocenami. Tokrat smo odpotovali, da se predstavimo s samostojnim koncertom v tako oddaljeni, nam še nepoznani deželi, da predstavimo slovensko kulturo v množici kulturnih poustvarjalcev, kot jih je bilo tiste dni na Edinburškem festivalu. Veseli smo, da nas je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, da so v nas verjeli številni donatorji, ki so nam priskočili na pomoč in seveda mi sami, ker smo si upali stopiti v prostor kot enakopravni ustvarjalci evropske kulture.

Martina Vrčon

Dejavnosti društva Razmetano podstrešje za leto 2007/2008

S pričetkom šolskega leta v našem društvu zopet organiziramo ustvarjalne dejavnosti za vse generacije. Vse našete aktivnosti potekajo v prostorih Društva za kreativno preživljanje prostega časa Razmetano podstrešje v Stari šoli v Vipavi in so brezplačne. Za nadaljnje informacije pokličite navedene telefonske številke ali obiščite spletno stran društva <http://razmetano.homeip.net/>.

Za otroke pripravljamo:

- **ŠAH**

Vsi ljubitelji strateških iger; tisti, ki radi tuhtate in tisti, ki igrate šah le za zabavo - lepo vabljeni v naše društvo, kjer organiziramo delavnico šaha!

Animator: Štefan Naglost (031 227 384)

Petek, 17.30-18.30

- **LUTKOVNE DELAVNICE ZA OTROKE**

Kreativnost otrok je osnova skladnega razvoja osebnosti. Izdelovali bomo lutke iz različnih materialov, ob koncu šolskega leta pa bomo pripravili lutkovno predstavo za starše otrok.

Otroci bodo navezali nova poznanstva z različnimi starostnimi skupinami otrok, ki jih zanimajo iste teme in imeli možnost razvijati domišljijo in ročne spretnosti.

Animatorke: Špela Bizjak, Nika Kovačevič (041 814 401)

Sobota, 9.00-11.00

- **JEZIKOVNI TEČAJI ZA OTROKE**

Naši jezikovni tečaji otrokom olajšajo prvi stik z jezikom in ga skozi igro in skupinsko učenje učijo osnov tujega jezika. Tečaji potekajo skozi celo šolsko leto.

Animatorke: Špela Bizjak, Nika Kovačevič (041 814 401)

Sobota, 11.00-12.00

- **ZIMSKO POČITNIŠKO VARSTVO**

Animatorke: Špela Bizjak, Nika Kovačevič (041 814 401)

V času med zimskimi počitnicami

- **DRAMSKA SKUPINA**

Društvo ima svojo lastno dramsko skupino, ki vsako leto uprizori priložnostne igre.

Info: Nika Kovačević, Špela Bizjak

priložnostno

Za mlade organiziram:

- **INŠTRUKCIJE ZA SREDNJE IN OSNOVNE ŠOLE**

V društvu nudimo srednješolcem možnost pridobivanja obveznih izbirnih vsebin prek predavanja brezplačnih inštrukcij sošolcem ali prijateljem, vsem ostalim srednješolcem in osnovnošolcem pa inštrukcije po zelo ugodnih cenah.

Info: Monika Fajdiga (031 880 228)

Če bi rad/a sodeloval/a kot inštruktor/ica ali če imaš težave pri razumevanju snovi, piši na monika.fajdiga@gmail.com, lahko pa me tudi pokličeš na tel.številk 031 880 228 (Monika Fajdiga)

- **LAN PARTY**

Glavni projekt delavnice je igranje računalniških igrice prek računalniške mreže.

Info: Mitja Sajovic (031 620 222)

Za obiskovalce vseh starosti pa ponujamo:

- **POTOPISNA PREDAVANJA**

Za vse, ki radi spoznavate tuje pokrajine in drugačne kulture prek pripovedovanja drugih bomo tudi letos poskrbeli z zabavnimi, zanimivimi in poučnimi obiski pustolovskih gostov. Vsa predavanja so brezplačna in potekajo v sodelovanju in soorganizaciji kluba ajdovskih študentov in dijakov.

Animatorica: Maja Rehar (041 921 042)

priložnostno, ob sobotah

Na prihodnjem predavanju, ki bo v soboto, 13. oktobra ob 20h v društvenih prostorih gostimo Miha Miheliča. Bovški študent, ki že leta vozi rafte po Soči, se je lansko poletje odpravil na edinstveno izkušnjo za vodnika raftinga v Turčijo. Obljubljamo vam odlično in s fotografijami obogateno predstavitev vožnje z raftom in seveda ogromno zanimivih prigod!

Že v novembru pa organiziram predavanje o misijonskem taboru Vozel - Mesto otrok v Peruju. V okolici mesta Lima najdemo Mesto otrok, kjer živi približno 520 sirot starih od pet do petnajst let, ki bi drugače iskale hrano na ulicah Lime. Projekt vodijo bratje kapucini ob pomoči redovnih sester in občasnih prostovoljcev. Nekateri izmed teh šestnajstih mladih prostovoljcev nam bodo predstavili življenje domačinov in način dela prostovoljcev. Toplo vabljeni!

- **LITERARNI VEČERI**

Vljudno vabljeni vsi, ki uživate ob prebiranju poezije ali proze ter spoznavanju znanih ali manj znanih literarnih ustvarjalcev!

priložnostno, ob sobotah

Animator: Martina Naglost (05 36 65 343)

- **KUHARSKI TEČAJI**

Info: Maja Rehar (041 921 042)

Dvakrat v letu

- **UMETNIŠKE RAZSTAVE**

Vsi, ki radi profesionalno ali zgolj ljubiteljsko ustvarjate likovna dela ali pa se ukvarjate s kiparstvom ali fotografijo, ste glasbeno ali kako drugače nadarjeni, vam društvo ponuja svoje prostore za razstavljanje svojih del in poskrbi za otvoritev razstave.

Info: Martina Naglost (05 36 65 343)

- **BRIŠKOLIJADA**

Info: Monika Fajdiga (031 880 228)

priložnostno

Maja Rehar

A so Gorenjci res škrt

Sobota, dne 14. julija, je bil za vipavske folkloriste eden najlepših dni v tem letu, ker smo bili v gosteh pri naših prijateljih v Cerkljah na Gorenjskem.

Malokrat človek doživi tolikšno gostoljubje in takšno odprtost in radodarnost, kot smo ga mi ta dan. Že jutranji sprejem na domu družine Koprivnik in pogostitev petindvajsetih prišlekov je bila ganljiva. Pričakali so nas odprtega srca in nas pogostili s še toplo pehtranovo potico, kavo in pijačo, kar je nedvomno dokazovalo, da so pri hiši ta dan zelo zgodaj vstali, saj je bilo vsega v izobilju in to tako nebeško dobro pripravljeno.

Po jutranjem zajtrku nas je g. Ivan vodil na ogled protokolarnega objekta Brdo pri Kranju. Poskrbel je za zelo poljubno predstavitev tega kompleksa, ki bi ga vsakemu, ki ima vsaj dve uri časa, toplo priporočili, da si ga ogleda. Res prijetno in zelo doživeto smo se počutili v teh parkih in ob jezerih, kjer sta nam mir in lepota narave razveselila dušo.

Po ogledu Brda smo pot nadaljevali na prireditveni prostor v Cerklje, kjer je potekalo že 16. območno srečanje upokojencev. V kulturnem programu smo prikazali, kako plešemo Vipavci in v nastopih sodelovali z domačo folklorno skupino. Bilo je zelo prijetno pokramljati z domačini in prisluhniti nastopajočim pevcem in plesalcem. Postregli so nas z dobrim kosilom in kljub v veliki vročini ni manjkalo mrzle pijače. Organizacija prireditve je lepo tekla kljub veliki množici ljudi.

Pravo presenečenje ob gostoljubju pa smo doživeli, ko nas je g. Ivan Koprivnik povabil na svoj ranč, ki je ob gozdičku v bližini Brnika. To je res prostor, kjer se človek odpočije na svežem zraku med rožami, v zelo lepo urejeni okolici s krasnim pogledom na Julijce in Karavanke, res pravi rajski kotiček.

Tukaj nas je družina Koprivnik pogostila z domačimi dobrotami. Tako prijetno je bilo v tem kotičku, da smo se komaj ločili in pozno popoldan nadaljevali pot proti domu.

Vsem članom družine se za vse, s čimer ste nam postregli, nam pokazali, predvsem pa za vaše prisrčno gostoljubnost in odprtost najlepše zahvaljujemo z željo, da bi lahko tudi mi bili vaši gostitelji.

Lepo vas pozdravljamo in vabimo v jesenskem času na Vipavsko.

*Anton Goričan,
Folklorno društvo Vipava*

Povejte nam svoje mnenje

V Vipavi nameravamo organizirati gledališki abonma ob nedeljah popoldan v jesensko - zimskem času.

Vaša mnenja zbira g. Boris Ličen na telefon 041 740 568 do konca oktobra 2007.

Zveza kulturnih društev Vipava

Vinoteka Vipava

V Vipavski dolini se je že dalj časa kazala potreba po razstavnem prostoru, kjer bi promovirali in posredno tržili vipavska vina. Možnost za to se je pokazala v okviru projekta »Land of art and wine« Interreg IIIA. Razstavni prostor vin se nahaja na Glavnem trgu 1, poleg prostorov Centra za razvoj podeželja TRG Vipava in je bil odprt koncem junija. Občina Vipava, ki je lastnik vinoteke, je razstavni prostor vin dala v upravljanje Centru za razvoj podeželja TRG Vipava.

V okviru TRG-a deluje Turistično-informacijski center, ki ga je v lanskem letu obiskalo več kot 4500 gostov. Podatki o obisku v letošnjem letu kažejo, da se bo število obiskovalcev podvojilo. Samo v avgustu se je v TIC-u Vipava ustavilo več kot 1000 turistov. Obiskovalci, predvsem tujci, se zanimajo za ogled Vipave, prenočišča, degustacijo in nakup vin. Vsi obiskovalci, ki pridejo v TIC, si seveda ogledajo tudi

vinoteko. Interes za nakup je kar velik, saj so tuji turisti, predvsem iz Nemčije, Francije, Španije, Italije in ostalih severnih in vzhodnih držav, že v prvem mesecu pokupili več kot 300 steklenic vina. Vina kupujejo tudi domačini, ki jih namenjajo za darila.

V Vinoteko Vipava je vstopilo 43 vinarjev s 125 vzorci vina. Vzorci so na police postavljeni prostorsko po vaseh. Vina v vinoteki so razstavljeni tako, da obiskovalci lahko spoznajo vinarje

in njihova vina po vinorodnih krajih. Arhitekt, ki je vinoteko postavljaj, je že v vhodna vrata vgradil mehurčke penečega se vina. Vinu samemu je posvetil vso pozornost in ga postavil na čisto belo podlago. Večji prostor ob vinoteki, v katerem bo potekala multivizija, je namenjen predavanjem in seminarjem, prav tako pa bo na razpolago vsem vinarjem za lastno prezentacijo in degustacije. V opremitvi vinoteke je 25 stolov za predavalnico in še 32 sestavljivih stolov in miz za postavitve v veži in na odprtem dvorišču.

Jožko Člekovič

Obvestilo

Center za razvoj podeželja TRG Vipava
zbira prijave za udeležbo na
Tečaju za lokalne turistične vodnike po območju občine Vipava.

Zaradi povečevanja organiziranega turističnega obiska v občini Vipava se potreba po lokalnih turističnih vodnikih stalno povečuje. Odločili smo se, da tečaj za lokalne turistične vodnike ponovimo.

Tečaj se bo predvidoma začel v mesecu novembru. Za prijavo in dodatne informacije pokličite na tel.št.: **368 70 40** ali pa se zglasite osebno med 10. in 16. uro v TRG-u, Glavni trg 1. Prijave zbiramo do 15. oktobra.

Od prijaviteljev pričakujemo najmanj srednješolsko izobrazbo in znanje kakega izmed tujih jezikov. Število udeležencev na tečaju je omejeno, zato pohitite s prijavi!

Povabilo

Vabimo vas, da se oglasite v Centru za razvoj podeželja TRG Vipava, Glavni trg 1, kjer vas bomo seznanili o podrobnostih za oddajo sob kot 'fizični sobodajalec'. Zakaj? Zato, ker spalnih kapacitet v Vipavi in okolici praktično nimamo, potrebe po njih pa skokovito naraščajo. Samo v avgustu, ko je Turistično informacijski center obiskalo okrog 1000 obiskovalcev, jih je 35% vprašalo za prenočišče. Več informacij na telefon 368 70 40.

Oglejte si tudi <http://www.vipavska-dolina.si/> !

* * *

In kako je mene Gospod poklical?

V septembru bomo slovenski bratje kapucini sklenili praznovanje 400-letnice navzočnosti na ozemlju Republike Slovenije, obenem smo lansko leto praznovali 300-letnico samostana v Škofji Loki, ki je sedaj tudi moj dom. Ob tem velja omeniti, da so v Gorici bratje položili temeljni kamen za samostan že leta 1591.

Red manjših bratov se je od smrti ustanovitelja sv. Frančiška Asiškega razdelil na dva reda: konventuale (pri nas jih poznamo kot minorite) in observante (predhodnike frančiškanov). Prvi so živeli bolj v samostanih, drugi+ pa so, predvsem kar zadeva uboštvo, bolj sledili Frančiškoveму zgledu življenja po evangeliju, njegovega oznanjevanja, brez lastnega doma.

Brat Matej, observantski pridigar, doma iz mesta Bascio, blizu Pesara, se je odločil živeti še strožje v duhu Frančiškovega Vodila, zato se je leta 1525 napotil v Rim in papež Klemen VII. mu je dovolil, da sme živeti »kot puščavnik brez stalnega bivališča, dobesedno po Vodilu sv. Frančiška, in povsod oznanjati evangelij. (Vodilo so odredbe, potrebne za skupno življenje v redu, neke vrste zakonodaja, Vodilo potrjuje papež). Pridružila sta se mu Ludvik in Rafael, rodna brata iz Fossombrona. V dolge kute oblečenim bradatim možem so v Camerinu prvič otroci nadeli ime kapucini – po kapucah. Papež Klemen VII. je 3. julija 1528 izdal dokument, s katerim je potrdil kapucinski red in dovolil sprejemati nove člane. Osem let kasneje šteje red že okoli 700 članov.

Bratje so oznanjali evangelij na različne načine. Poglavitna dejavnost je bilo pridiganje. To so namreč časi, ko se je Cerkev krepko soočala s protestantizmom. Skušala je tudi lajšati stiske in tegobe ljudem na različne načine. Bratje (fratri del popolo) so stregli neozdravljivo bolnim (za kugo, kolero...), bili so vojaški kurati, ki so skrbeli tudi za ranjene vojake, misijonarji, diplomati... Izzivov v tem času ni manjkalo. Ob nedavni 130-letnici vipavskih gasilcev je verjetno zanimivo dejstvo, da so bili bratje v 17. in 18. stoletju glavni gasilci v Parizu, pa tudi drugod po Franciji. Mestni prefekt iz Sant - Maloja je dejal: »Tako hitijo, da bi pogasili plamene, ki požirajo naše hiše, kot če bi šli na gostijo.« Pridiganju se pridružijo ljudski misijoni, socialno delo... Bratje so s svojo dejavnostjo krepko posegli tudi na področje kulture. Najstarejše v celoti ohranjeno slovensko dramsko besedilo – Škofjeloški pasijon, je napisal kapucin p. Romuald iz Štandreža, Vipavci pa dobro poznajo slovitega pridigarja in pisatelja Janeza Svetokriškega. Po tej plati je zelo znan tudi p. Rogerij iz Ljubljane. Kot slovničar in jezikoslovec se je uveljavil p. Hipolit iz Novega mesta.

Kapucinski red krasijo številni svetniki in blaženi

Kot prvi brat kapucin iz Vipave je zapisan br. Tomaž, ki je umrl januarja 1641 na Ptuj; redovnik je bil 24 let. Provincijska knjiga pokojnih kapucinov našteva še naslednje brate, ki so bili doma iz

Vipave: leta 1689 je v Ljubljani umrl br. Leon, v Sv. Križu 1777 pridigar in predstojnik p. Ludovik. Zlatomašnik, pridigar p. Aleksander Jakopin, s krstnim imenom Jernej, je šest desetletij preživel v raznih samostanih in v 82. letu starosti umrl leta 1826. V aprilu leta 1869 je sestra Smrt obiskala naš samostan v Celovcu in v njem pridigarja, predstojnika, iskanega spovednika p. Tomaža Šemica s krstnim imenom Gašper, starega 66 let. Zadnja leta življenja je bil slep.

Iz kronike svetokriškega samostana sem pobral še nekaj podatkov, povezanih z Vipavo. Grofica Katarina Ljudmila Renata Lanthieri je leta 1728 samostanu zapisala za »vse večne čase« letno vsoto 150 florintov, za dve maši tedensko za pokoj njene duše in sorodstva. To določilo so kasneje spremenili. Kar dvakrat je bil križ pred samostanom narejen iz hrastovega lesa, ki sta ga podarila vipavska gospodarja. Prvi je bil leta 1786 Gašper Pregl, drugi pa vipavski grof Lanthieri,

ki je leta 1868 daroval največje to drevo iz svojega gozda. Pero samostanskega kronista je 28. decembra 1890 zapisalo o tako hudi burji in mrazu, da je celo reka Vipava zamrznila.

Preselimo se v sedanjost.

Današnje svetovno kapucinsko bratstvo sestavlja okoli 11.000 bratov po celem svetu. V Sloveniji nas je okrog 40. Naši samostani so poleg Vipavskega Križa še v Ljubljani, Škofji

Loki, Krškem, Celju, Ptuju, Mariboru, Kančevcih v Prekmurju. V tem in v Križu sta tudi doma duhovnih vaj. Tudi danes želimo biti ljudje močne evangeljske in kapucinske identitete, evangeljskega bratstva, močne vere, ubogi in majhni, ljudski, duhovni. Naši bratje delujejo kot pridigarji, spovedniki (vedno na voljo), dva brata sta profesorja na Teološki fakulteti, na dobrodelnem področju, kjer bolj kot materialne stvari ljudje potrebujejo sogovornika, svetovalca, poslušalca, kot je bil izjemni pokojni brat Andrej Božič.

Ljudi učimo moliti in živeti s pomočjo Delavnic molitve in življenja. Skupaj z drugimi Fračiškoviimi brati in sestrami, Frančiškoviim svetnim redom in Frančiškovo mladino ob obletnici molitve za mir v Assisiju leta 1986 vsako leto oktobra skupaj molimo za mir. K tem prizadevanjem sodijo tudi srečanja Podaj mi roko, tudi v Vipavskem Križu. Z duhovnimi vajami, preprostimi romanji v Assisi ... pomagamo tako otrokom, mladini ter odraslim pri hoji po Frančiškoviim stopinjah za Gospodom. Prijazno povabljeni tudi na našo spletno stran: <http://kapucini.rkc.si> .

In kako je mene Gospod poklical?

Kot otrok sem vsak dan razmišljal o drugem poklicu. K razmišljanju v smer duhovnega poklica je poleg ostalega pripomogla tudi bližina župnišča in semenišča, zgled duhovnikov in domače župnije. Škof Pirih nas je na večer pred birmo povabil, naj se med počitnicami udeležimo kakih duhovnih vaj. Rečeno - storjeno. In tako sem pristal na duhovnih vajah v Vipavskem Križu. Vesel sem bil preprostosti, veselja bratov ... S takimi obiski sem nadaljeval skozi vso srednjo šolo. Ob koncu tretjega letnika sem z njimi in mladimi prvič poromal v Assisi, kjer smo spali pod šotori, kot pri vipavskih skavtih, peli, molili, romali po slikovitem mestu in okolici... Tisti, ki ste že bili tam, boste verjetno vedeli, o čem govorim. Pa sem bil pečen. Svoje sta prinesla tudi mladinska skupina oz. pošolski verouk.

Naš dan v samostanu poteka približno takole:

Ob šestih zjutraj je sv. maša, po maši molitev brevirja, to je molitev Cerkve, torej to molimo tako redovniki,

redovnice, kot tudi duhovniki. Ob posebnih priložnostih se pridružijo tudi ostali verniki. Sledi zajtrk, nato branje kake duhovne knjige, nakar nas čaka delo (na vrtu, v hiši, kdor uči verouk, se pripravlja nanj in podobno). Opoldne se zopet zberemo k molitvi iz brevirja, nato je kosilo, kratek počitek in nato zopet delo, do večerne molitve, ki je pri nas ob 17.45. Takrat imamo večernice, sklepnice, premišljevanje. Po molitvi je večerja.

Po le-tej je od dneva do dneva različno, včasih je potrebno še kaj postoriti, (npr. zalivanje vrta poleti), enkrat tedensko se srečamo ob Svetem pismu, čas je tudi za bratsko razvedrilo.

Ob 22.00 pa je čas za spanje.

Tudi ko delamo, se trudimo delati tako, da ne ugašamo duha molitve in pobožnosti, kot je rekel sv. Frančišek. To pomeni, slikovito rečeno, da ko je čas za molitev, gremo, četudi delo ni dokončano. Bog in bratstvo imata prednost. Prenekateri sodobni človek gleda na redovništvo kot na nekaj tujega današnjemu svetu - ne moreš se poročiti, ne moreš imeti otrok, si ne privoščiti razkošja, ne početi, kar se ti zljubi... Vsemu temu smo se prostovoljno odpovedali. A nikar ne pozabimo cilja - popolno ljubezen, večno življenje. Tri redovne zaobljube, uboštvo, čistost in pokorščina so le sredstva, da bi ta cilj na poti življenja po evangeliju dosegli.

Hvala in Bog povrni vsem, ki ste karkoli pomagali pri mojih večnih zaobljubah, bodisi z materialnimi ali duhovnimi dobrinami.

Mir in vse dobro!

brat Gregor Rehar - kapucin

Zlata slovesnost

Letošnji 8. julij je bil za vipavsko župnijo poseben in zelo slovesen dan. Na to praznično nedeljo je v farni cerkvi obhajal svoj zlati mašniški jubilej monsinjor Franc Pivk.

Tako dolgo obdobje opravljanja duhovniške službe je blagoslov - tako za duhovnika samega, še bolj pa za vse, ki jim je njegova duhovna oskrba namenjena.

Resno delo mladega duhovnika se je v Vipavi začelo že leta 1958, ko je bil imenovan za vikarja pomočnika. Po dvanajstletni odsotnosti, ko je deloval med drugim v Marijinem Celju in na Gočah, ga je pot leta 1971 pripeljala nazaj v Vipavo, kjer je nastopil službo dekana in kjer opravlja dušnopastirsko poslanstvo še danes.

Kar človek nosi v svoji notranjosti, lahko posreduje tudi drugim. Kot pokončen pa

vendar »preprost in ponižen delavec v Gospodovem vinogradu« je in še vedno poudarja izreden pomen molitve in z njo povezanega čuta za sveto. Tako je bilo sporočilo številnih pridig, včasih navidez ostro, a vedno jasno pri opozarjanju na nevarnosti v življenju kristjana.

Posebno skrb je zahtevala romarska cerkev Marije Tolažnice žalostnih v Logu. Le Bog ve za vse skrbi in ure, ki jih je prineslo vzdrževanje te velike cerkve.

Slovesnost zlate maše, ki smo jo skupaj z vami in z delom, prizadevnostjo ter nesebično pomočjo številnih faranov pripravili, je le zunanja podoba zahvale Bogu in vam za vse dobro, ki smo ga v teh letih prejeli.

Za Vipavce boste ne glede na spremembe, ki jih prinaša čas, ostali spoštovani gospod dekan.

Martina Vrčon

Povzeto po zahvali, ki jo je pripravila Barbara Tomažič

Mir iz nerazdeljenosti srca v novem šolskem letu

Morda se za začetek šolskega leta in za čas po počitnicah ter dopustih zdi komu čudno razmišljati o miru, pa vendar vsak začetek v nas povzroča tudi določen nemir. Nove obveznosti, novi izzivi, nove neznanke, novi problemi, nove priložnosti. Vse to vznemirja.

Za današnjega človeka pravijo, da je še posebej nemiren. Sistem življenja s silovito naglico spreminjanja in z množico obveznosti, pa tudi svet medijev, reklam, svet proizvodnje in inovacij - vse to, pa še marsikaj drugega - človeka drži v nenehni napetosti in vanj vsaja občutek, da bo nekaj odločilnega zamudil, da bo za kaj prikrajšan. V zadnjem času strokovnjaki veliko govorijo o stresu in o izgorevanju na delovnem mestu.

Mir je tako (tudi danes) naša potreba. Hrepenimo po miru in umiritvi. Iščemo ga zunaj sebe in v nas samih. Večkrat mislimo, da bomo dosegli mir, ko se bo spremenila naša okolica, ko se bo nekaj spremenilo na boljše zunaj nas samih. Mnogi želijo svoj notranji nemir in svoje nezadovoljstvo potlačiti s hrupno zabavo in s stalnim hlastanjem po raznovrstnih užitkih. Drugi se trudijo notranjo

praznino napolniti z obvladovanjem soljudi in skupnosti, z imetjem, iskanjem dobička, s hazardiranjem ipd. Mislijo, da se bodo umirili, ko bodo nekaj imeli, ko bodo obvladovali, ko jih bodo drugi spoštovali ipd..

Ko je Latinska Amerika pred 15 leti praznovala 500 - letnico sprejetja evangelija, so škofje opozorili na tako imenovani »strukturni greh«. To je ozračje, v katerem živimo; to so zakoni politike, oblasti, gospodarstva, reklame in drugih načinov življenja, ki pritiskajo na nas in preprečujejo, da bi naredili tisto dobro, kar bi lahko. Našteli so nekatere oblike tega greha: egoizem, zavist, častiželjnost, samovoljo, krivice, nasilje, podkupljivost in podkupovanje (tudi naši škofje so pred nekaj leti pisali o korupciji!), lenobo, neodgovornost ipd. Tako ravnanje dolgoročno ne more prinesiti pravega miru.

Pravi mir se rojeva le v spoštljivem odnosu, v priznavanju resničnosti in v življenju v skladu z njo. Notranja skladnost in spoštljivo priznavanje zakonitosti življenja je temelj miru. Čeprav zunanja urejenost pomaga k miru, pa je pravi mir le notranji mir, mir v duši. V nas se mora nekaj premakniti. Svojo notranjost moramo spraviti v sozvočje in harmonijo. Prav tukaj, v notranjosti, se namreč stikajo naša misel, naše čutenje ter naše konkretno življenje. Mir srca je močno odvisen od našega ravnanja in našega življenja: odvisen je od našega spoštovanja vesti in življenjske zakonitosti, ki jo v njej odkrivamo. Ta notranji mir, ki je zavest, da smo dobri in da delamo dobro, rojeva tudi zunanji mir. Nasprotno pa notranji nemir in notranja razdeljenost povzročata nemire in razdeljenost tudi zunaj nas v naši okolici.

Pravzaprav je čudno, da se človek, ki je sam po sebi bitje miru in hrepeni po njem, dostikrat obnaša tako, da v sebi povečuje nemir. Beg od svojega jedra navzven v pozunanjenost in površinskost, beg v samo aktivnost brez razmisleka in spoštljivega srečanja s samim seboj, s svojim doživljanjem in svojim bistvom, ali celo upor proti resnici, ki jo odkriva v sebi in proti viru te resničnosti - vse to človeka onesrečuje. Kakor da bi drevesu odrezali korenine; kakor da bi aparatu prekinili napajanje iz vira energije.

Tudi letošnje leto znova vsakega od nas izziva, da se ob obilici obveznosti in zadolžitev znamo in zmoremo ustaviti, sebe in drug drugega spoštljivo začutiti in uresničevati v pozornem prisluhu svoji vesti - tistemu glasu, ki je klicar polnega in resničnega življenja. Želim, da bi to bila vsak dan tudi naša zavestna in osebna odločitev.

Stanko Fajdiga

Nnih dela gredo z njimi...

Ob 120 - letnici rojstva in 65- obletnici smrti dr. Marka Natlačna

V soboto, 13. oktobra 2007, petinšestdeset let od dneva njegove smrti, je bila v romarski cerkvi v Logu pri Vipavi sveta maša za dr. Marka Natlačna. (V internetni enciklopediji Wikipedia beremo:

»Dne 13. oktobra 1942 je bil (dr. Natlačen, op.a.) po nalogu Komunistične partije Slovenije s strani VOS likvidiran.«)

Sveto mašo je ob somaševanju sedmih duhovnikov daroval dolgoletni vipavski dekan msgr. Franc Pivk. V pridigi je opredelil temeljne resnice, potrebne za lažje razumevanje Svetega pisma, ki izhajajo iz Prve Mojzesove knjige in v središču katerih je resnica o izvirnem grehu. Posledice izvirnega greha so predstavljene v sporočilu o Kajnu in Abelu.

Med drugim je poudaril, da so vedno pričujoči Kajni, ki so tako oddaljeni od Boga, da nočejo živeti v bližini Abelov (le ti si prizadevajo živeti tako, kot bog določa). Ob koncu je dejal: »Na najpopolnejši način pa hodijo za Kristusom mučenci, ki so bili zaradi vere umorjeni. Vse, ki so se trudili, da bi ostali zvesti Bogu, bomo priporočili našemu Odrešeniku Jezusu Kristusu z veliko prošnjo, da bi si vsi prizadevali ostati zvesti Bogu in živeti po božjih zapovedih. Gre za ljudi, ki so veliko dobrega naredili, tudi za svoj narod.«

Mariji Tolažnici žalostnih so bile tako izročene prošnje ob nezacelejenih ranah tolikih krivic, ki so se zgodile v vojnem in povojnem obdobju. K zbranosti pri bogoslužju je z izbranimi skladbami prispeval mešani zbor Župnije Vipava z organistko Martino Vrčon.

Po številnih polemikah v zvezi s postavitvijo doprsnega kipa banu dr. Marku Natlačnu v njegovem rojstnem kraju Mančah sedaj do tega ni prišlo. Je pa bil po končani maši spomenik na ogled na prostoru ob loški cerkvi med priložnostnim kulturnim programom, ki ga je povezoval Mirko Kovač, avtor knjige z naslovom Ban dr. Marko Natlačen, ob stodvajsetletnici rojstva.

V okviru kulturnega programa je bil uvodoma prebran odlomek iz navedene knjige, ki opisuje dan smrti dr. Natlačna. (Na njegovem domu ga je ustrelil v duhovnika oblečen moški.) Razloge za Natlačnovo likvidacijo je analiziral prof. Justin Stanovnik. O slovenski demokraciji in demokratih, ki še vedno delijo »naše«

in »vaše« in temu prilagajajo načelo »vsi drugačni, vsi enakopravni«, je kritično spregovoril nekdanji generalni državni tožilec Anton Drobnič. Akademska slikarka Marta J. Kunaver je v svojem pričevanju o dr. Natlačnu povedala tudi: »Bila sem rojena v Ljubljani l. 1942 kot deseti otrok. Družina se je finančno komaj prebijala. V šoli so bile po vojni učiteljice primorane pljuvati po banu Natlačnu. Moj oče, rejnik številne družine, pa ga je pogosto omenjal z velikim spoštovanjem in hvaležnostjo, ker je namesto slavnostnih gostij, ki naj bi jih prirejal po svoji funkciji, denar namenil raje za družine s številnimi otroki« In še: »Molimo zanje, ki nosijo v sebi pekel krivde in sovraštva, da se skesajo in jim Bog odpusti!«

Program je sklenila zdravica na čast banu Natlačnu, ki jo je recitiral njegov pranečak, in domoljubne pesmi Moškega zbora Župnije Vipava. Nadaljevalo ga je druženje številnih navzočih, zbranih ob spominu na vipavskega rojaka, »tega velikega Slovenca«, kot ga v spremni besedi k navedeni knjigi označi njen avtor.

Barbara Tomažič

Ne-odvisen

Ime mi je Simon. Doma sem iz Vipave, imam štirideset let.

Rad bi vam kratko predstavil svojo življenjsko zgodbo, in sicer predvsem iz dveh razlogov: da se tisti, ki v svet droge še niso vstopili, vanj tudi *ne podajo*, in da tisti, ki se v tem peklenskem svetu že nahajajo, lahko upajo in sprevidijo, da *izhod obstaja*.

Rodil sem se in odrasel v sredini, ki se je trudila, da izpolni in zadovolji vse moje želje, vendar meni to ni zadoščalo. Kar je bilo »da«, je bilo zame »ne«, in kar je bilo »ne« in »ne smeš«, je bilo zame »da« in »to moraš«.

Že kot otrok se nisem hotel sprijazniti z zame nesmiselno praznino, za katero se je zdelo, da mi jo prinaša življenje, ki sem ga opazoval skozi cilje in ravnanje odraslih. *Od življenja sem hotel nekaj več!* Želel in iskal sem svobodo, padel pa sem v suženjstvo – najprej cigaret, zatem alkohola, sledile so lahke, nazadnje pa še težke droge (šolski primer, mar ne?). Kljub temu, da sem vedel, kaj so droge, sem se vendarle pustil ujeti. To pa zato (kot velika večina), ker sem mislil, da sem nekaj posebnega, da sem močnejši kot drugi, in da je drogo – predvsem heroin, moč kontrolirati. Tisti, ki se nahajajo v svetu heroina to najbolje poznajo.

Heroinu sem se sicer precej časa upiral, nisem ga hotel poskusiti, zatem pa sem ga vzel zgolj iz radovednosti. Z njim se je moje iskanje končalo; dal mi je mir, odnesel je vse moje strahove, osvobajal me je vseh problemov in kompleksov. Dal mi je občutek, da vse niti svojega življenja držim trdno v rokah in da ga lahko kontroliram. Zelo hitro sem sprevidel, da je to ena sama velika laž. Na mnogo načinov sem poskusil najti izhod iz začaranega kroga, v katerem sem se znašel, ampak zame, kljub pomoči mojih bližnjih, tedaj izhoda ni bilo.

Imel sem tudi družino – ženo, hčerko in sina. Bil sem tudi redno zaposlen. V tej nenehni borbi s samim seboj je na koncu vedno zmagovala droga, bila je močnejša. Zgodilo se mi je tisto, kar si vsakdo najmanj želi in česar se najbolj boji – to se ti na koncu z drogo udejanji. Zame osebno je bil to razpad družine. To je bil dobesedno konec – popolna izguba življenjske volje in upanja v meni ni bilo več. Imel sem samo še eno srčno željo – da se zjutraj ne zbudim več, da preneham obstajati. To je končno mesto vseh, ki so krenili na pot heroina; eni prispejo tja prej, eni pozneje, druge poti ni kot pot v prepad.

Brez velikega upanja v uspeh in predvsem zaradi tega, ker svojima otrokoma nisem želel zapustiti dediščine očeta narkomana sem se odločil za zadnji korak. Odšel sem v komuno, in sicer v Reto center. Zanj sem se odločil, ker je brezplačen in ker so center vodili fantje, ki so bili prej tudi sami odvisniki. V njihovih življenjih sem videl iskro, ki je tudi v meni vzpodbudila željo, da se borim. Videl sem, da obstaja upanje, izhod in zmaga. Srečal sem se s krščanstvom v izvorni obliki. Vse, kar sem v centru spoznal, me je pripeljalo do rešitve iz prej brezizhodnega položaja. Ta izhod se je nahajal v osebi Jezusa Kristusa, v besedah: *Spoznali boste resnico in ta vas bo osvobodila*. Vendar resnico, takšno kot je, in ne takšne, kakršna si mislimo, da je. Sprejel sem boj, ki se je nahajal pred menoj in ga, zahvaljujoč Božji pomoči, tudi dobil. Malo po malo je moje življenje ponovno začelo dobivati barvo, okus in smisel. Začutil sem, da mi je oproščeno, da preteklosti enostavno ni več. Potrebno je bilo umreti in se roditi na novo – niti eno niti drugo ni lahko, vendar drugega izhoda enostavno ni bilo.

V Reto centru sem ostal skoraj šest let, kjer sem se sam (tako kot večina deklet in fantov, ki so se odločili v centru ostati tudi po zaključku programa) kot prostovoljec trudil pomagati osebam, ki so imele enak problem, ki sem ga do nedavnega imel tudi sam.

Pred kratkim sem se vrnil domov - predvsem zaradi svojih dveh otrok - petnajstletne Sare in štirinajstletnega Matjaža. Začutil sem namreč, da je prišel čas, da smo malo več skupaj. Ne trudim se nadoknaditi izgubljenega, marveč zgraditi take odnose, kakršne je v danih razmerah pač mogoče. Srečen sem, da me imata rada in hvala Bogu - nimata več očeta narkomana.

Simon Popovič

P.S.

Če je kdo zainteresiran za kakšen nasvet, me lahko pokliče na tel: 040 822 229.

Tel. št. Reto centra v Sloveniji pa je 041 835 565.

* * *

Plesni večeri Vipava

Pod tem naslovom bo odslej Krajevna skupnost Vipava prirejala plesne večere za ljubitelje plesa in plesne glasbe, ki bodo vsako drugo in četrto soboto v mesecu v dvorani kulturnega doma. Začetni, otvoritveni ples je bil v soboto, 13. oktobra, od dvajsete ure do polnoči. Skrbno izbrana glasba je predvajana z računalnika.

Plesni večeri so namenjeni predvsem šolanim plesalcem, ki jih v našem prostoru niti ni tako malo, kot bi si sprva mislili. Leta niso pomembna, ker je tu povezovalni element plesna glasba. Sestavljali jo bodo izključno plesni ritmi standardnih plesov (blues, slow fox, fox trot, angleški in dunajski valček, naša polka in drugi), latinsko-ameriških (samba, rhumba, mambo, tango, cha-cha, salsa in drugi), ter disko plesov (swing, jife, beat, disco-hustle, rock n roll in drugi).

Dandanes je malo možnosti, da bi kje zaplesali, razen na plesnem tečaju samem. Hoteli in restavracije ne ponujajo več plesne ali vsaj kake druge glasbe, kot so to počeli še globoko v socializmu, recimo petindvajset ali trideset let nazaj. Arhitekti danes ne vključujejo plesnih površin v svoje projekte, če pa jih - kot se je zgodilo v najnovejšem hotelu v Postojni - hotelir postavi po plesišču mize! Potem pa se dogaja, da pripravijo ples kar med mizami, na hodnikih, avlah in drugih neprimernih površinah, ki so, kot po pravilu, obenem vse premajhne in z neustreznim podom. Težava je tudi pri ansamblih, ki največkrat ponujajo enoličen ritem, ki ti kmalu zagotavlja, da boš zdaj zdaj doživel izpah desnega kolka. Ta enolični ritem obsega še danes tudi 65% takoimenovane jugonostalgicne melodije, ki je sicer lahko prijetna za uho, ne more pa zadovoljiti plesalca. Njihova glasba zadovoljuje samo neplesalce na plesišču, ki morda poleg foxtrota obvladajo samo še ritkanje. Tako sem letos na morju doživel, da so se italijanski plesalci, ki imajo bogato plesno kulturo, takoj umaknili s plesišča, ko ja bila na vrsti dalmatinska nostalgika in me spraševali, kaj se pleše na ta ritem.

Na tem prostoru deluje že šesto leto gospa Suzana Kugonič, profesorica s svojo plesno šolo »Mravljica« in se je skozi zvrstilo že lepo število plesalcev, potem je tu Uroš Uršič, ki vodi tečaje salse in drugih plesov po krajevnih skupnostih. Dolgo je tu prisoten tudi g. Boris Rebula iz plesne šole »Rebula« iz Gorice oz. Šempetra, ki vzgaja že osnovnošolske otroke v plesnem duhu. Pri njem so plesalci tudi z dvajsetletnim stažem, ki vztrajajo tudi zato, ker sicer nimajo kje plesati. Močno je prisotna tudi plesna šola »Urška«. Bili so še drugi poskusi, ki pa so se obdržali le za kak tečaj ali dva. Na visoko profesionalnem nivoju bo gotovo imel svojo ponudbo tudi Marjan Cigoj iz Ajdovščine, plesalec svetovnega formata, ki bo verjetno že to sezono odprl vrata svoje plesne šole v Ajdovščini. Tisti, ki še vedno cincate, imate prav sedaj možnost, da se vpišete h komu od naštetih, saj z oktobrom, če ne že prej, se začnejo tečaji in plesna sezona nasploh, samo na plakate bodite pozorni. Na tečajih srečate srednješolce, treba pa je poudariti, da tudi upokojencev, ki kažejo svoj življenski elan, ni malo! Druga alternativa temu, v dolgih zimskih večerih, je sedenje na kavču pred televizorjem!

Že v lanski sezoni je prišlo do pobude s strani predstavnikov KS Vipava, - izpostavil pa bi predvsem gospo Vlasto Lokar Lavrenčič, profesorico glasbe, in g. Borisa Lična, predsednika krajevne

skupnosti, ki je sedaj na občini tudi referent za kulturo, da bi pripravili nekaj »na višjem nivoju«, - da bi se v Vipavi »nekaj dogajalo«. (Sam menim, da se v Vipavi marsikaj dogaja in to tudi na zavidljivi ravni). Uspeli so speljati tri plesne večere ob raznih priložnosti z živo glasbo, tisti silvesterski pa je bil najodmevnejši.

Priprava takih večerov ni enostavna niti poceni, saj je treba ansamble plačati, zato sem predlagal princip plesnih večerov na način, kot ga izvaja Festivalna dvorana v Ljubljani, ki ima že 50-letno tradicijo, saj so tam plesale že naše babice. Take dvorane, s parketom po tleh, kot je v Vipavi, ni od Gorice in Kopra. Kot rečeno, jo ima šele Ljubljana. Plesni večeri niso profitno naravnani in temu primerna bo tudi vstopnina. Plesalcem bo na razpolago tudi priročni bife. Je že tako v življenju, da je predlog premalo in mi ni preostalo drugega, kakor da sem prevzel tudi izpeljavo predlaganega. Neodvisno od PLESNIH VEČEROV VIPAVA, ki zajemajo ozko interesno skupino ljudi, pa bodo pripravljene tudi večeri z živo glasbo (npr. silvestrovanje) v podobni obliki kot lani, le da bodo izvajalci druge osebe. Obojega ne gre mešati.

Verjamemo, da bomo s ponudbo pritegnili ne samo domačih plesalcev, ampak tudi tiste iz širše okolice, od Nove Gorice, Idrije, Postojne, Divače in Sežane, saj tudi tam nimajo kje plesati. Torej: Vabljeni!

Jurij Makovec

PISALI SO NAM

Pozdrav od izvoženih Vipavcev

Moram začeti od konca, ne od začetka. V nedeljo, 19. avgusta, sem z Mijo poromala k sv. Jeromnu. Seveda, odkar tja ne vozi avtobus, je to nekoliko zapletena reč, posebno za nas, prebivalce »predjamskega gradu«. A Nada se ne da. Ne zatožite Avrigovega šoferja, ki naju je dal dol na križišču za Nanos, čeprav nima tam postajališča. Potem sva zamenjali nekaj avtov, kot filmske igralke, da sva se pripeljali prav do cerkve. Podraška nedelja je bila, g. Vidmar nas je tudi obvestil, da bo v oktobru posvetitev sv. Socerba. No, kaj bi dolgovezla o tem, saj je bilo mnogo Vipavcev gor, peš, z vozili, s kolesi ... Odštopali sva do Abrama in zagledali tam tako množico, ne samo ljudi, temveč tudi avtomobilov, kakor sa bi zastonj delili bencin. Jadrno sva jo ucvrli po cesti proti Blažonovi rampi, ko naju je dohitel mlad Vipavec z družbo. Ustavil nama je, malo smo poklepetali, potem me je pobaral, zakaj nič več ne pišem za Vipavski glas. No, pa sem mu obljubila - in sedaj obljubo izpolnjujem.

V našem domu je med 151 ljudmi kar lepo število Vipavcev. Razmetani smo po sobah in nadstropjih, nimamo svoje stranke - in nihče od nas ne bo kandidiral za predsednika države. Nekoč me je neka znanka vprašala, če nam je dolgčas. Kakšen dolgčas neki! Vsak si pomaga, kot najbolje zna. Zjutraj po zajtrku je telovadba - neobvezna, a se je mnogi udeležujejo - tudi na vozičkih. Saj je treba razgibati vse sklepe, tudi na rokah, in tudi sede se da z nogami telvaditi. Tisti, ki želijo, se potem udeležijo različnih delovnih terapij, skupinskega branja, iger z žogo, ročnih del. Popoldne je malo počitka, a delujejo tudi številne skupine za samopomoč, kjer se oskrbovanci enkrat tedensko srečujejo, pogovarjajo, zapojejo ... Štirje oskrbovanci hodijo v Varstveno delovni center, številni pa v Šent, tudi VDC-jevci, ko ima VDC počitnice. Da se tam srečujejo z Vipavci, je jasno. Tako izvejo, kaj je novega v rojstnem kraju. Nekateri so si dobili svoje majhne zadolžitve v domu - v pralnici, pri pobiranju perila ali odpadkov itd. Seveda deluje tudi pevski zbor Vipavski vrabčki, ki tudi nastopa. Osebje skrbi, da so oskrbovanci čimveč pred hišo na svežem zraku - saj tudi kaditi ne smejo nikjer drugje. Popoldne pridejo prostovoljci, tisti, ki vodijo razne skupine, pa tudi tisti iz Šenta. Deluje tudi društvo Sožitje, ki ima v domu 12 članov. Štirje, kot sem že rekla, hodijo v VDC, a tudi drugi so si našli svoje zadolžitve, ki so jih zmožni. Udeležujejo se izletov in praznovanj društva Sožitje, ki sem ga že predstavila.

Vseh 12 članov Sožitja tudi sodeluje pri Veri in luči, gredo na srečanja, romanja, kjer invalidom pomagajo mladi prijatelji. Srečanja Vere in luči so vsako leto od oktobra do junija enkrat v Ajdovščini, enkrat v Vipavi.

Tudi versko življenje je v domu zelo razgibano. Imamo majhno kapelo, kjer so vsak dan molitve, vsak torek pa pride v dnevni prostor duhovnik ali redovnica obhajati – tudi nepokretne po sobah. Vsak prvi torek v mesecu je maša v dnevnem prostoru. Medtem pa je prišel tudi g. Tone Štrancar, upokojeni župnik, živet na Ribnik, in sedaj je naš »kurat«. Vsako sredo ima mašo v kapeli – tam se pač nagnetemo, kot vemo in znamo, stoli so tudi na hodniku, France in jaz pa imava lovske stolčke. Ob sobotah je maša v dnevnem prostoru pa tudi dan pred večjimi prazniki.

Ker vsi ne molijo, ta čas posedajo pred domom ali v avli in se ukvarjajo s priljubljenim slovenskim športom – opravljanjem. Saj si tudi s tem bistrijo um. Neka obiskovalka mi je rekla: »Saj tukaj vsi pomagata drug drugemu.« A je temu vzrok tudi nekoliko sebičen razlog. Če imaš bergle ali palico, se dosti lažje giblješ, ko porivaš voziček pred seboj.

Potujoča knjižnica nas obišče enkrat mesečno, a na žalost ni dostopna z vozičkom. Zato sem si jaz omislila nahrbtnik in vsak dan odhajam v knjižnico. Tam lahko zastonj preberem vse časopise. Naročena sem edino na Planinski vestnik, ki ga preberejo tudi vse negovalke iz nočne izmene in ga potem posojam še drugim. Knjige, ki jih negovalke in oskrbovanci radi berejo, prinesem v nahrbtnik v dom. Nahrbtnik je zelo težak in jaz sem že v osemdesetem letu, a si rada naložim obilo knjig, da me burja ne odnese. Saj okrog našega doma kar rogovili. Seznam izposojenega gradiva kar nalepim na omaro in si osebje ogleda, do kdaj mora knjige vrniti. Oh, tudi žalostno novico vam moram povedati. Umrli je Jolanda Koloini, ki je tudi v Vipavi delala v knjižnici. Seveda si ne sposojam samo romanov. Sposodim si tudi knjige s slikami, o vrtinarstvu, gostinstvu, kuharske knjige, o slikarstvu, potovanjih, tujih deželah. Delavke iz nočne izmene si jih sposodijo, da si jih ogledujejo čez noč, pa tudi sama jih nesem kakšnim gospem na vozičku, da si jih ogledajo. Da si sposodim knjige tudi o ljubezni in materinstvu, sem že rekla, a tudi otroške knjige si moram sposoditi na naše »lučke«, ki rade poslušajo pravljice in otroške pesmice.

Posamezne skupine priredijo tudi kakšen izlet. Da, ko so dnevi ostarelih v župnišču v Vipavi, nas povabijo, pa tudi kakšen Nevipavec se vpiše honorarno med Vipavce. No, saj sem tudi jaz včasih Gorjanka, če mi uspe iti na srečanje na Otlico.

Okoli doma je dosti ptičev. En oskrbovanec iz pomij izbira kruh in ga meče pticam, ki letijo okrog njega kot okrog svetega Frančiška. Marsikateri obiskovalec pride obiskat svojca s psom. A sem opazila kaj čudno reč: psi lepo čakajo pred domom, da ptiči poberejo koščke kruha in šele potem se zapodijo po ostanke.

No ja, tudi ljubezni se razvijajo med oskrbovanci – in zakaj se ne bi. Saj smo ustvarjeni kot moški in ženske in potrebujemo družbo tudi nasprotnega spola in ni treba takoj misliti kaj slabega. Tudi naše »lučke« imajo pravico do prijateljstva z osebami nasprotnega spola. Tudi oni so ljudje. Prav je, da tudi o tem spregovorimo.

Kaj bi še povedala? 21. avgusta smo imeli v domu prisrčno slavo. Ena oskrbovanka je praznovala »le« 101. rojstni dan. Najprej je bila slovesna maša in g. Štrancar je slavljeno sam obhajal, čeprav se težko giblje. Potem pa smo imeli »žur«, kjer je nastopila skupina Žar iz društva Most. Tudi slavljenska je zapela. Dve oskrbovanki pa sta zapeli staro ljudsko pesem, ki je nisem še nikoli slišala. Dekle mora sama skozi gozd, da gre iskat srečo po svetu. Sreča jo mlad razbojnik in pravi, naj da denar ali jo ubije. Ona denarja nima in razgali prsi, naj jo ubije, čeprav ji je težko, da bo morala tako mlada umreti. Mladenič zagleda na prsni sliki dekletove matere, ki je tudi njegova mati, in reče: »Oprosti, pred teboj brat stoji.« No, skupina Žar je nastopila z Gregorčičevimi pesmimi in tudi naš pevski zbor je lepo zapel...

Tako! Najbrž ste uvideli, da dom ni nikakršen bavbav, da se tudi v njem da lepo živeti. To sem nekoč na cesti povedala neki gospe, ki me je vprašala, kako je tam. Pa je direktorica zgroženo rekla: »Nikar nikomur tega ne pravite, saj nimamo prostora!«

Nada Kostanjevič

ZA RAZVEDRILLO

KRIŽANKA

		ZBADLJIVO LITERARNO DELO	KDOR UVEDE KAJ NOVEGA	ANTON TOMAŽIČ	BAJKA		VLOGA V KATERI JE REDNO »NASTOPAL« F. PIVK	ENAKA SAMO- GLASNIKA			
	STARO IME ZA TAJSKO						MATEMAT. ŠTEVILO VRELA VODA			VELIKO RUSKO MESTO	AVTOM. OZNAKA TRSTA
	KDOR SE BORI PROTI VERI, BREZVEREC										
	TERITORIAL- NA OBRAMBA				GLAVNI ŠTEVNIK POKRAJINA V VIETNAMU				NAJVIŠJA KARTA IME SLIKAR, ŠUBICA		
ŽENSKO IME ENCCEL ORGANIZEM. BEČKAR					SKAND. BOG MODROSTI OTOK V KVARNERU						
SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	REKA, KI TEČE SKOZI IG	IZDELOV. NAKITA DENARNA KAZEN					ŽIDOVSKA ČETRT GOMIZELJ TOMISLAV				DOMAČA ŽIVAL
ŠIVANKA				GRŠKA ČRKA TUJE ŽENSKO IME					PETER VRČON ČASTNI ČRKAŠKI NAZIV PIVKA		
POPEVKA					KNJIŽNI IZRAZ ZA STRMINO						
VELIKA, VALJASTA POSODA ZA KUHANJE				KEMIJSKI ZNAK ZA KOBALT	VARIANTA, RAZLIČICA	MOŠKA OBLIKA IMENA JANA	DRŽAVA V SEVERNI INDIJI	IME ČESKEGA EKONOM. ŠIKA			
ODPRAVA ČESA, RAZVELJAV. ZAKONA								NIKALNICA			BRANKO TROŠT
	NAJVEČJA DRŽAVA V BRAZILJI								PREBIVA- LEC BALKAN, DRŽAVE		
	MIHA KRAMLI	OČE ŽENSKO IME			MARIJINA MATI JADRANSKI OTOK				MANŠI JADRANSKI OTOK		
MAJHEN GLODALEC					KRUŠNI OČE ANDREJ NAGLOST				AVT. OZNAK. VEL. BRIT. KRATICA AVSTRISKE POROČ. AGENC.		ŠTEVILO Z DVEMA NIČLAMA
GORA NAD KOBARI- DOM				VEZNIK SOLMIŽAC ZLOG		POVRŠINSKA MERA	ZADNIJK. RITNIK				
	RAZTOPINA MILA V VODI							PRISTANI- ŠČE			
	IZRAELSKO PRISTANIŠČE				ENOTA ZA MERJENJE ZRAČNEGA PRITISKA			LADJA ARGO- NAVTOV			

REŠITEV iz 81. številke VG:

VODORAVNO: spokojnost, sto trideset, let, ID, Ren, PG, von, oči, Obir, racija, zajedalo, osip, rtič, Ra, NŽ, sirar, ar, Rom, tlivka, osa, osla, Nik, TN, VK, nivo, OOO, Atal, muc, LDS, Jane, sfinga, JR, Ed, bovla, or, nukleus, Leonid, ošabnica, TR, Ind, trač, Indija, OO, dva, Euler, arest, kot, krat, Nesta

NAVPIČNO: prostovoljno, DK, gasilsko društvo, Ciril, ZS, karat, Vipava, Elba, sloj, RK, najdenček, Stenar, Anita, UI, Ur, pot, Ta, Ivan, Scila, OT, ozir, koleb, Anet, Kričač, ol, dr, oidij, sveti, JD, Er, Florjan, neroda, Ian, Are, oseba, ro, MN, II, es, senilnost, ugodnost, TT, Rožman, car, dota

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 1.7.2007 DO 30.9.2007

Bajec Vida	Gradišče	10 EUR
Cizera Anton	Gradnikove br. 13	20 EUR
Clemenz Majda	Ljubljana	10 EUR
Furlan Ana	Francija	20 EUR
Gul Marija	Lože	20 EUR
Jelerčič Franc Rado	Nova Gorica	10 EUR
Koren Anica	Francija	20 EUR
Kosmač Florjana	Ajdovščina	20 EUR
Mahnič Štefka	Brestovica pri Povirju	30 EUR
Marc Sonja	Ob Beli 3	10 EUR
NN		10 EUR
Prelc Marija	Ljubljana	20 EUR
Prokopovič Marta	Ljubljana	10 EUR
Rehar Bernard Ivan	Francija	25 EUR
Silvester Martin	Ljubljana	5 EUR
Torkar Rehar Štefka	Francija	20 EUR
Virant Mara, Jožko	Vojkova	20 EUR
Vokuv Jožica	Gradnikove br.9	10 EUR
Žorž Mara	Slap	10 EUR

Skupaj

300 EUR

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755
s pripisom ZA VIPAVSKI GLAS.

VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
OKTOBER 2007
700 izvodov

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Ivan Štekar, Stane Bačar, Marija Mercina, Evgen Ferjančič, Vida Babič, Ivan Princes, Bogdan Vidmar, Dominika Prijatelj, Meta Kompara, Nadja Pregelj, Štefan Naglöst, Kristi Hodak, Ana Gregorič, Helena Uršič, Urban, Lučana Leban, Marija Mikuž Papež, Nadja Kodele, Alenka Nussdorfer Bizjak, Vlasta Lokar Lavrenčič, Erna Žgur, Tina Kodelja, Agata Petkovšek, Francka Krašna, Anuška Lavrenčič, Lejla Irgl, Martina Vrčon, Maja Rehar, Anton Goričan, Jožko Člekovič, Gregor Rehar, Stanko Fajdiga, Jurij Makovec, Simon Popovič, Nada Kostanjevic.

Pisne prispevke lahko pošljete na e-naslov: vipavski.glas@gmail.com

VSEBINA

Vipavska trgatev 2007	stran 1
<i>Iz naše preteklosti</i>	
Spomini iz mojega vojaškega življenja v 42. letu starosti (3. del)	stran 3
Zgodovina je življenje spomina	stran 7
Fosili na ogled	stran 9
<i>Predstavljamo vam</i>	
Rodbinski pečat	stran 10
<i>Iz naše KS</i>	
Iz dela KS Vipava	stran 17
Ob izvidu Zbornika o šolstvu v Vipavi	stran 18
<i>Iz naše občine</i>	
Investicija Vodovod in kanalizacija v Vipavi	stran 18
Odgovor na odprto pismo ZZB in udeležencev NOB... ..	stran 20
Ob evropskem dnevu jezikov	stran 21
»Goodbye Slovenia?«	stran 22
Slovenski vojaki v Afganistanu posadili štiri vipavske trte	stran 24
<i>Vipava 1894 d.d.</i>	
Vipavsko vino zelen ima novo kraljico	stran 25
Že ob trgatvi so zbirali grozdje glede na nove skupine vin	stran 26
<i>Iz ustanov in društev</i>	
<i>Iz ŠGV</i>	
ŠGV v šolskem letu 2007/08	stran 27
Spoznavni dan v očeh prvošolske	stran 27
Spoznavni dan prvošolcev v očeh starša	stran 28
Delovni tabor Banja Luka 2007	stran 28
Krst fazanov 2007	stran 29
Pariz 2007	stran 30
Nova prijateljstva	stran 32
<i>Iz OŠ</i>	
Prvošolci – ob koncu prvega šolskega leta	stran 32
»Vsak začetek je težak«	stran 36
Mladi tamburaši na taboru v Tolminu	stran 37
<i>Iz CUIO</i>	
Novemu šolskemu letu naproti	stran 38
Počitnice v Strunjanu	stran 39
<i>Iz otroškega vrtca</i>	
V pričakovanju novega vrtca	stran 40
<i>Iz društev</i>	
Starejši za starejše za višjo kakovost življenja doma	stran 40
Bile so uspešne	stran 41
Dalmatiski večer	stran 41
Sanjska Škotska in Ipavska	stran 42
Dejavnosti društva Razmetano podstrešje za leto 2007/08	stran 44
A so Gorenjci res škrt	stran 46
Vinoteka Vipava	stran 47
<i>Za dom in družino</i>	
In kako je mene gospod poklical?	stran 49
Zlata slovesnost	stran 51
Mir iz nerazdeljenosti srca v novem šolskem letu	stran 52
Njih dela gredo z njimi... ..	stran 53
Ne-odvisen	stran 55
Plesni večeri Vipava	stran 56
<i>Pisali so nam</i>	
Pozdrav od izvoženih Vipavcev	stran 57
<i>Za razvedrilo</i>	
Križanka	stran 59

Rjdovščina

SP 0

VIPAUSKI

2007

352.9(497.4 Vipava)

0109693,82

UMRILICOVA KNJIZNICA

COBISS c

